

WORLD BANK GROUP

ಭಾರತ

ಭೂ ಆಡಳಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಸಮಗ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರದಿ

WORLD BANK GROUP

ಭಾರತ

ಭೂ ಆಡಳಿತ
ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಸಮಗ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರದಿ

© 2015 International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank
1818 H Street NW, Washington, DC 20433
Telephone: 202-473-1000; Internet: www.worldbank.org

This work is a product of the staff of The World Bank with external contributions. The findings, interpretations, and conclusions expressed in this work do not necessarily reflect the views of The World Bank, its Board of Executive Directors, or the governments they represent. The World Bank does not guarantee the accuracy of the data included in this work. The boundaries, colors, denominations, and other information shown on any map in this work do not imply any judgment on the part of The World Bank concerning the legal status of any territory or the endorsement or acceptance of such boundaries. Nothing herein shall constitute or be considered to be a limitation upon or waiver of the privileges and immunities of The World Bank, all of which are specifically reserved.

This work does not necessarily reflect the views of the Government of India and the findings of the study are not binding on the Government of India.

This work is available under the Creative Commons Attribution 3.0 IGO license (CC BY 3.0 IGO) <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo>. Under the Creative Commons Attribution license, you are free to copy, distribute, transmit, and adopt this work, including for commercial purposes, under the following conditions:

Translations

This translation was not created by the World Bank and should not be considered an official World Bank translation. The World Bank shall not be liable for any content or error in this translation

If you create a translation of this work, please add the following disclaimer along with the attribution: *This translation was not created by the World Bank and should not be considered an official World Bank translation. The World Bank shall not be liable for any content or error in this translation*

Adaptations

If you create an adaptation of this work, please add the following disclaimer along with the attribution: *'This is an adaptation of an original work by the World Bank. Views and opinions expressed in the adaptations are the sole responsibility of the author or authors of the adaptation and are not endorsed by the World Bank.'*

Third-party content

The World Bank does not necessarily own each component of the content contained within the work. The World Bank therefore does not warrant that the use of any third-party-owned individual component or part contained in the work will not infringe on the rights of those third parties. The risk of claims resulting from such infringement rests solely with you. If you wish to re-use a component of the work, it is your responsibility to determine whether permission is needed for that re-use and to obtain permission from the copyright owner. Examples of components can include, but are not limited to, tables, figures, or images.

All queries on rights and licenses should be addressed to the Publishing and Knowledge Division. The World Bank, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA; fax 202-522-2625; e-mail: pubrights@worldbank.org.

Design, layout, and printing: Macro Graphics Pvt. Ltd.

ಬಿ/(ಸಿ) ೨೦೧೫ ಇಂಟರ್ ನ್ಯಾಷನಲ್/ಬ್ಯಾಂಕ್ ಫಾರ್ ರಿಕನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್/ವರ್ಲ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ೧೮೧೮ ಹೆಚ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್ ಎನ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ., ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿಸಿ ೨೦೪೩೩

ದೂರವಾಣಿ : ೨೦೨-೪೭೩-೧೦೦೦; ಅಂತರ್ಜಾಲ : www.worldbank.org

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಲವರ ಸಹಕಾರ ಪಡೆದು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಹಾಗೂ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್, ಅದರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಮಂಡಳಿ, ಅಥವಾ ಅವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸರಕಾರಗಳ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ದತ್ತಾಂಶದ ಖಚಿತತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾದ ಗಡಿರೇಖೆಗಳು, ವರ್ಣಗಳು, ವರ್ಗಗಳು, ಹಾಗೂ ಇತರ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನ ತೀರ್ಮಾನ ಎಂದು ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಗಡಿಯ ಯಾದಾಸ್ತು ಅಥವಾ ಅನುಮೋದನೆ ಎಂದು ಧ್ವನಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರೊಳಗಿನ ಯಾವುದೂ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನ ವಿಶೇಷಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಿತಿ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಮನ್ನಾ ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವಾಗಿ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಭಾರತ ಸರಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ ಆಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್ ೩.೦ ಐಜಿಒ ಲೈಸೆನ್ಸ್ (CC BY 3.0 IGO) <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo>. ರಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ ಆಟ್ರಿಬ್ಯೂಷನ್ ಲೈಸೆನ್ಸಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ನೀವು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು, ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು, ನಕಲು ಮಾಡಲು, ಹಂಚಲು, ಪ್ರಸಾರಮಾಡಲು, ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆ :

ಭಾಷಾಂತರಗಳು

ಈ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷಾಂತರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು. ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ನೀವು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆ, ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷಣದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ: ಈ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷಾಂತರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು. ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ರೂಪಾಂತರಗಳು

ನೀವು ಈ ಗ್ರಂಥದ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆ, ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷಣದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ: ಇದು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನ ಒಂದು ಮೂಲ ಕೃತಿಯ ರೂಪಾಂತರವಾಗಿದೆ. ಈ ರೂಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾದ ನಿಲುವುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಏಕಮೇವವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರದ ರಚನಕಾರ ಅಥವಾ ರಚನಕಾರರ ಬಾಧ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಅನುಮೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಭಾಷಾಂತರವು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಅಧಿಕೃತವಾದ ಭಾಷಾಂತರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಈ ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯ ಅಥವಾ ತಪ್ಪಿಗೆ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥವಾಗಲಾರದು.

ತೃತೀಯ-ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಷಯ

ಈ ಗ್ರಂಥದೊಳಗೆ ಇರುವ ವಿಷಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶವೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಸ್ವಂತದ್ದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತೃತೀಯ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಂಶ ಅಥವಾ ಭಾಗವು ಅಂತಹ ತೃತೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳಿಂದ ಒದಗಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯ ದಾವೆಗಳ ಸಂಭವನೀಯ ಅಪಾಯವು ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಗ್ರಂಥದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಮರು-ಬಳಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಮರುಬಳಕೆಗೆ ಅನುಮತಿಯ ಅಗತ್ಯ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೃತಿಸ್ವಾಮ್ಯದ ಮಾಲಿಕನಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ನಿಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂಶಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕೋಷ್ಟಕಗಳು, ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು, ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಇವಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಪರವಾನಗಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಣೆಗಳು ಪ್ರಕಾಶನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಇರಬೇಕು. ವರ್ಲ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ೧೮೧೮ ಹೆಚ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್ ಎನ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ., ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿಸಿ ೨೦೪೩೩, ಯುಎಸ್‌ಎ.; ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ : ೨೦೨-೪೭೩೨೨-೨೬೨೫; ಇ-ಮೇಲ್ : pubrights@worldbank.org

ವಿನ್ಯಾಸ, ನಕಾಶೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ : Macro Graphics Pvt. Ltd.

ಪರಿವಿಡಿ

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪ	೩
ಅಂಗೀಕೃತಿ	೩
ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹವರದಿ	೫
೧. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಹಾಗೂ ಹಿನ್ನೆಲೆ	೩
೨. ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅದರ ಅನ್ವಯಿಸುವಿಕೆ	೭
೩. ತಜ್ಞಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ	೯
೩.೧ ಭೂ-ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆ	೯
೩.೧.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೯
೩.೧.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೧೦
೩.೨ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿ	೧೧
೩.೨.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೧೧
೩.೨.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೧೨
೩.೩ ನಗರ ಭೂಮಿ	೧೩
೩.೩.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೧೩
೩.೩.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೧೪
೩.೪ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ	೧೬
೩.೪.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೧೬
೩.೪.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೧೭
೩.೫ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವಿಲೇವಾರಿ	೧೮
೩.೫.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೧೮
೩.೫.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೧೮
೩.೬ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಹಣಿ-ನಕ್ಷೆ	೧೯
೩.೬.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೧೯
೩.೬.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೨೦
೩.೭ ಭೂ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆ	೨೨
೩.೭.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೨೨
೩.೭.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೨೩

೩.೮ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು	೨೩
೩.೮.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೨೩
೩.೮.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೨೪
೩.೯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು	೨೫
೩.೯.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ	೨೫
೩.೯.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	೨೬
೪. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಆವೇಗ ಪಾಲನೆ	೨೯
೫. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಗಳು	೩೩
೫.೧ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು	೩೩
೫.೨ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿಭಾಗೀಕರಣವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು	೩೪
೫.೩ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು	೩೪
ಉಲ್ಲೇಖ ಗ್ರಂಥಗಳು	೩೫
ಅನುಬಂಧ-೧ : ರಾಜ್ಯದ ನೀತಿ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಸ್	೩೭
ಅನುಬಂಧ-೨ : ರಾಜ್ಯವಾರು ಅಂಕ ಪಟ್ಟಿ	೮೧

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪ

ಆಪ	ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ.
ಬಿ	ಬಿಹಾರ
ಬಿಬಿಎಡಿಎ	ಬಿಹಾರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಬಿಹಾರ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಏರಿಯ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಥಾರಿಟಿ)
ಸಿಎಫ್‌ಆರ್	ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅರಣ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳು (ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ರೈಟ್ಸ್)
ಸಿಪಿಆರ್	ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು (ಕಾಮನ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ರಿಸೋರ್ಸಸ್)
ಡಿಬಿ	ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ (ಸೌಲಭ್ಯ)((ಈಸ್ ಆಫ್) ಡೂಯಿಂಗ್ ಬ್ಯುಸಿನೆಸ್)
ಡಿಸಿಎಲ್‌ಆರ್	ಉಪ ಆಯುಕ್ತ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳು (ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್)
ಡಿಎಲ್‌ಸಿ	ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿ (ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಲೆವೆಲ್ ಕಮಿಟಿ)
ಡಿಒಎಲ್‌ಆರ್	ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಇಲಾಖೆ(ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್)
ಎಫ್‌ಆರ್‌ಎ	ಅರಣ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ(ಫಾರೆಸ್ಟ್ ರೈಟ್ಸ್ ಆಕ್ಟ್)
ಹೆಚ್‌ಎಸ್‌ಎಎ	ಹಿಂದೂ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಕಾಯ್ದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ(ಹಿಂದೂ ಸಕ್ಸೆಷನ್ ಆಕ್ಟ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್)
ಜಿಎಫ್‌ಎಮ್	ಜಂಟಿ ಅರಣ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ (ಜಾಯಿಂಟ್ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್)
ಜಾಖಿ	ಜಾರ್ಖಂಡ್
ಜಿಎನ್‌ಎನ್‌ಯುಆರ್‌ಎಮ್	ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ನವೀಕರಣ ಮಿಷನ್ (ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅರ್ಬನ್ ರಿನಿವಲ್ ಮಿಷನ್)
ಕ	ಕರ್ನಾಟಕ
ಎಲ್‌ಜಿಎಫ್	ಭೂ ಆಡಳಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಚೌಕಟ್ಟು (ಲ್ಯಾಂಡ್ ಗವರ್ನೆನ್ಸ್ ಅಸೆಸ್ಮೆಂಟ್ ಫ್ರೇಮ್‌ವರ್ಕ್)
ಎಲ್‌ಜಿಯು	ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಘಟಕ (ಲೋಕಲ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಯೂನಿಟ್)
ಮಹಾ	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ
ಮಪ್ಪ	ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ

ಎನ್‌ಎಲ್‌ಆರ್‌ಎಂಪಿ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ನ್ಯಾಷನಲ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಮಾಡರ್ನೈಸೇಷನ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ)
ಒಡಿ	ಒಡಿಶಾ
ಪಿಇಎಸ್‌ಎ	ಪಂಚಾಯತ್ (ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಣಾ) ಕಾಯ್ದೆ (ಪಂಚಾಯತ್ಸ್ (ಎಕ್ಸ್‌ಟೆಂಷನ್ ಟು ಶೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಏರಿಯಾಸ್) ಆಕ್ಟ್)
ಪಿಪಿಪಿ	ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ (ಪಬ್ಲಿಕ್-ಪ್ರೈವೇಟ್ ಪಾರ್ಟನರ್‌ಶಿಪ್)
ಎಸ್.ಟಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು
ಎಸ್.ಟಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು
ಟಿಎಜಿ	ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹಾ ತಂಡ (ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಅಡ್ವೈಸರಿ ಗ್ರೂಪ್)
ಟಿಪಿಎಸ್	ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಸ್ಕೀಂ (ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ಸ್ಕೀಂ)
ಯುಡಿಎ	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಅರ್ಬನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಥಾರಿಟಿ)
ಯುಎಲ್‌ಬಿ	ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಅರ್ಬನ್ ಲೋಕಲ್ ಬಾಡೀಸ್)
ಯುಪಿಒಆರ್	ನಗರ ಆಸ್ತಿ ಒಡೆತನದ/ಸ್ವಾಮ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು (ಅರ್ಬನ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಓನರ್‌ಶಿಪ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್)
ವಿಎಫ್‌ಎಮ್‌ಪಿಸಿ	ಗ್ರಾಮೀಣ ಅರಣ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿಗಳು (ವಿಲೇಜ್ ಫಾರಿಸ್ಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರೊಟೆಕ್ಷನ್ ಕಮಿಟಿ)
ಪಬಂ	ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ

ಅಂಗೀಕೃತಿ/ಸ್ಮರಣೆ

ಈ ವರದಿಯು ಎಸ್.ನಾರಾಯಣನ್ (ಹಿರಿಯ ಸಮಾಜ ತಜ್ಞ) ಅವರ ನೇತೃತ್ವದ ಇಂಡಿಯಾ ಅಂಬೆಲ್ಲಾ ಟಾಸ್ಕನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ಡೆಯಿಂಗರ್ (ಆಇಅಂಖಿ, ಟಾಸ್ಕ ಟೀಂ ಲೀಡರ್) ಮತ್ತು ಟಿ.ಹಿಲ್ಡಾರ್ಡ್ (ಆಇಅಂಖಿ) ಅವರಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇ.ಕುಕ್, ಜಿ.ಪ್ರೆನ್ಸಿ, ವಿ.ರಾಘವನ್, ಹಾಗೂ ಎಸ್.ತಲ್ವಾರ್ ಅವರ ಒತ್ತಾಸೆ ಹಾಗೂ ಸಹ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಆರ್.ಬಕ್ಲೆ, ಎ.ಫಾಖ್, ಇ.ಪಂಟೋಜ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಸೋಲ್ವ್ ಅವರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಡಾ.ಟಿ. ಹಕ್, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರ, (ಸಿಎಸ್‌ಡಿ) ಮತ್ತು ಮಾಜಿ ಆಯುಕ್ತ, ಸಿಪಿಎಪಿ., ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ, ಇವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ, ವಿ.ಅಗರವಾಲ್, ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕಂದಾಯ, ಆ.ಪ್ರ.ಸರ್ಕಾರ (ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು), ಡಾ.ಎ.ವರ್ಧನ್, ಬಿಹಾರ ಸರ್ಕಾರ, ಮತ್ತು ಡಾ.ಎನ್.ಸಿ.ಸಕ್ಸೆನಾ, ಮಾಜಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ (ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳು), ಡಾ.ಐ.ಪಿ.ಗೌತಮ್, ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರ (ನಗರ ಭೂಪ್ರದೇಶ); ಡಾ.ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಸುಂದರಂ, ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯರು, ಪಿಎಂಒ (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಭೂಸ್ವಾಧೀನತೆ); ಆರ್.ಚಾವ್ಲ, ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, (ಭೂ ಮಾಹಿತಿ, ಭೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ); ಜಿ.ಸಿ. ಭರೂಕ, ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ, ಸ್ವವೋಚ್ಛ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ ನಿರ್ವಹಣೆ); ಹಾಗೂ ಆರ್.ಸಿನ್ಹ, ಮಾಜಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಭೂದಾಇ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ (ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪರಿಸರ), ಇವರುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹಾ ತಂಡ, ಇವರುಗಳೊಡನೆ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕ ಆರ್.ಭಾಲೆ ರಾವ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಬಿಹಾರಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕ ಎಸ್.ದೇಬಬ್ರತ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್/ಜೈಂಟ್, ಪಾಟ್ನಾ, ಜಾರ್ಖಂಡಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕ ಎನ್ ಗುರು ಅವರೊಂದಿಗೆ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಫಾರ್ ಸ್ಟಡಿ ಅಂಡ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್ ಲಾ, ರಾಂಚಿ, ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕ ಎ.ನಾರಾಯಣ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಅರಿಫುಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಒಡಿಸ್ಸೆಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕ ಪ್ರನಬ್ ಚೌಧರಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆಐಐಟಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್/ಜೈಂಟ್, ಭುವನೇಶ್ವರ, ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕ ಪಿ.ಹಲ್ಲಾರ್, ಅವರೊಂದಿಗೆ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್/ಪೈಂಟ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ (ಆರ್ ಡಿಐ)-ಲಂಡೇಸ, ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ, ಇಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯ ತಂಡಗಳ ಉತ್ಸುಕತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ವರದಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹವರದಿ

ಭಾರತದ ಭೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸದ್ಯೋ-ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತ ಒತ್ತಡ ಎದುರಿಸಲಿದೆ : ಭಾರತವು ನಗರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ-ಕೃಷಿ-ಮತ್ತು ಅಧಿಕ-ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮ ಆಧಾರಿತ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಭೂ-ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಗರ-ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೨೦೨೦ಕ್ಕೆ ೨೦೦ ಮಿಲಿಯದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದ್ದು, ೪-೮ ಮಿಲಿಯ ಹೆಚ್ಚೇರು ಭೂಮಿಯು ಕೇವಲ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಒಂದಕ್ಕೇ ಅಗತ್ಯಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಇಂತಹದ್ದೇ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದಾಗಿ, ಒಟ್ಟು ಭೂ-ಬೇಡಿಕೆಯು ಪ್ರಕೃತ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರುವ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡ ೫-೧೦ ಆಗಬಹುದು. ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಇಂತಹ ಅಗಾಧ ಭೂ ಉಪಯೋಗದ ಬದಲಾವಣೆಯು ದುರ್ಬಲತೆ ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಅಭದ್ರತೆ, ಬಾಡಿಗೆ- ಅರಸುವ, ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಅಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷ ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಅಂತರ್ನಿಹಿತ ಸಂಕೀರ್ಣ ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೂಡ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ, ಭಾರತವು ಮಧ್ಯಮ-ಆದಾಯ ದೇಶಗಳ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಬಡತನವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯೆಡೆ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದ ಪರಂಪರೆಯು ಅಗಾಧ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ : ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ನೀತಿ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಮುಖ್ಯ ಗಮನವು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿವಾದಾಂಶಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದರ ಮತ್ತು ಪರಂಪರಾಗತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತದುದ್ದೇಶಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ದಾಖಲೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಮತ್ತು ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಭಾಷಿಸುವ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ, ಮಹಿಳೆಯರ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ವರ್ಗಾಯಿಸಬಲ್ಲ ದರ ಸಂಕೇತಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಲ್ಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶಕ್ತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅಳಿಸುಹಾಕಿತು. ಬದಲಾಗಿ,

ಸಮರ್ಪಕ ಭೂದಾಖಲೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುವ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇರುವ ಕಷ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಆತಂಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಸುಧಾರಣೆಯಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಅಮಿತ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಂಚಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ :

ಅನೇಕ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರು ಭೂ-ನೀತಿಯು ಶೂನ್ಯ-ಮೊತ್ತದ ಆಟ ಎಂದು, ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಗುಂಪಿಗಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಲಾಭವು ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಸಮವಾದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸತ್ಯವಾದರೂ, ಇದು ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ: ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮಾನ್ಯತೆಯು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು, ಸಮರ್ಥನೀಯ ಭೂ ಉಪಯೋಗವನ್ನು, ಹಾಗೂ ಈ ಮೊದಲು ಅಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕೊರತೆಯಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಅಥವಾ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ವ್ಯವಹಾರ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಇಳಿಸುವುದು ಭೂ ಮಾಲೀಕರ ಅಭಿವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಹೊಣೆಯಿದ್ದುಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮೀಣ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಶಗಳ ಪುನರ್ವಿಂಗಡನೆಗೆ ಒತ್ತಾಸೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಎಲ್ಲರೂ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು ಅಥವಾ ಉಪಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇರಿ, ಆಮೂಲಕ ಸಂಘರ್ಷದ ಅಪಾಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಸುಧಾರಿತ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆ - ಅಥವಾ ಸೂಕ್ತವಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪಾರದರ್ಶಕ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು - ಒಂದು ಆಯ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಹೊಂದಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಅವಕಾಶಗಳಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಮಗ್ರ ವರದಿಯು ಆರು ರಾಜ್ಯಗಳ ಭೂ-ಆಡಳಿತ ಸ್ವಯಂ-ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ:

ಭೂಮಿಯು ರಾಜ್ಯ ವಿಷಯ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಆರು ರಾಜ್ಯಗಳು, ಅವುಗಳ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಆಯಾಮಗಳ ಗೊಂಚಲಿನೊಡನೆ ಅಂತರ್ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ತಮ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪಾಲಿಗ್ಲೈವಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವೀಯುವ ಒಂದು ಸಾಧನವಾದ, ಭೂ ಆಡಳಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು (ಎಲ್‌ಜಿಎಫ್) ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದವು, ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಮಾನ್ಯಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೀತಿನಿರೂಪಕರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾದ ರಾಜ್ಯ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರದಿಯು ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ :

ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು - ಇಂದಿನವರೆಗಿನ ಲಿಖಿತ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ - ಒಂದೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ ಅಥವಾ ಕಳಪೆಯಾಗಿ ಪೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಯೋಜನೆಗೆ, ಸೌಕರ್ಯಯುಕ್ತ ಭೂಮಿಯ ಪೂರೈಕೆಗೆ, ಅಡ್ಡಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವು ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಡಚಣೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ, ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಮತ್ತು ಬಗೆಹರಿಯಲುಬಹಳ ಸಮಯತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಅಧಿಕ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳು ಹುಸಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅನೌಪಚಾರಿಕಗೊಳಿಸಿ, ಭೂಮಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವುದರ ಮೂಲಕ ಜಟಿಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ಯಾದಿಯ ಅಭಾವ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಹೀನ (ಹರಡಿದ) ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಒತ್ತುವರಿಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಈ ಆಸ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವುತ್ತವೆ, ಭೂಮಿಯು ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿನ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಲ್ಲದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಹಾಗೂ ಕರಾರಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸಲು ಅಥವಾ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವೈಫಲ್ಯತೆಯು ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ದುರ್ಬಲ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೇರ ಮಾತುಕತೆಯ ಬದಲಾಗಿ ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು 'ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಲು' ಭೂಸ್ವಾಧೀನವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಅಧ್ಯಾದೇಶ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿದೆ :

ರಾಜ್ಯ ವರದಿಗಳು ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು

ಬಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಾಸುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ :

- ▶ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಭೂಮಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ದಾಖಲೆಗಳ ವ್ಯವಹಾರ-ಆಧಾರಿತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಮುಂದಡಿಯಿಡುವುದು, ಹೇಗೆಂದರೆ (ಅ) ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನಾ-ಪೂರ್ವ ಕರಡುಚಿತ್ರದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಬಳಿಕವೇ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು; (ಆ) ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದರೆ ದಾಖಲೆಗಳ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ (ಪರಿವರ್ತನೆ/ಮ್ಯುಟೇಷನ್) ಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು; (ಇ) ಎಲ್ಲಾ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ಋಣಭಾರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ಘಟಕಗಳ ಪ್ರಭಾರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ (ಈ) ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ನಮೂದಿಸುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲು ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿ, ಅದರಿಂದಾಗುವ ಕಂದಾಯದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಇತರ ಶುಲ್ಕಗಳಿಂದ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೂ-ಕಂದಾಯದಿಂದ, ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ತಗ್ಗಿಸುವುದು.
- ▶ ಕಡಿಮೆ-ವೆಚ್ಚದ ಚಿತ್ರಾಧಾರಿತ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ, ಹಾಗೂ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಏಕೀಕೃತ ನಗರ ಸ್ಥರಾಸ್ತಿ ರಿಜಿಸ್ಟರನ್ನು, ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಬೇಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾವತಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವೆಚ್ಚದ ಪುನರ್ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಭೂ ವಲಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು: (ಅ) ನಗರ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗೆ; (ಆ) ಭೂ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಭೂ ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿ; (ಇ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಅನಧಿಕೃತ ಒತ್ತುವರಿಯ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ; ಹಾಗೂ (ಈ) ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ನಿರ್ಧಾರತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ನಿಯಮಿತವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಭೂ ಹಾಗೂ ಸ್ಥರಾಸ್ತಿ ದರ ಸೂಚಿಯ ವರದಿ ನೀಡುವುದು.
- ▶ ಮುಖ್ಯ ಭೂ-ಸೂಚಕಗಳು, ಆಂತರಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಮಿತ ವರದಿಗೆ ಆಧಾರ ಒದಗಿಸಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಭೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದಂತೆ ಒಡಮಾತಾಡಬಲ್ಲ ಭೂ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಐಟಿ (IT) ಯಲ್ಲಿ ಮುಂಗಡಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಸೆಳೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಭೂ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಅಧಿಕ ಸಾಧನೆ-ಆಧಾರಿತ ವಿಧಾನದೊಡನೆ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಚಲಿಸುವುದು.
- ▶ ಇರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು, ಇತರ ದತ್ತಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಭೂ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಮಟ್ಟವು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತಹ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು

ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು. ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಸಚಿತ್ರಾಧಾರಿತ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಭಾಗಶಃ ವೆಚ್ಚ ಪುನರ್ಸಂಪಾದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವ ಮೊದಲು ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು.

▶ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಯಾದಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಚರಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಒಂದು ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಅಂತಹ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪಾರದರ್ಶಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುವುದು, ಭೂ-ಉಪಯೋಗದಾರರು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಕರಾರು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.

▶ ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡುವುದು, ದಾಖಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ಜಾಗೃತಿ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ (ಎಫ್‌ಆರ್‌ಎ) ಯಂತಹ ಇತ್ತೀಚಿನ ಶಾಸನಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರ ಪರಿಣಾಮದ ಚಿತ್ರಣ ಆಧಾರಿತ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.

▶ ಸಮಗ್ರ, ಉನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಭೂ-ಮಾಹಿತಿಯು, ಹಾಗೂ ಆಸಕ್ತ ಪಾರ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಭೂ ಒಡೆತನ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಸರಿಹೊಂದಿಸುವುದು. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಹಾಗೂ ನಗರ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ, ರಹಸ್ಯವಲ್ಲದ ಭೂ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೀಸಲಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು. ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಕ ತಡೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಂದದ ಹಾಗೂ ಒಳನೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತ್ (ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಣೆ) ಕಾಯ್ದೆ (ಪಿಇಎಸ್‌ಎ) ಯ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುವುದು.

▶ ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಬಡ ಜನರ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಗುರಿಗಾಗಿ, ಶಾಸನ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ ಮಿತ ಅಧಿಕಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಯಾಗುವುದು : (ಅ) ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದು; (ಆ) ಅನಧಿಕೃತ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ (ಇ) ಸರಕಾರದಿಂದ ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಮೂಲ ಮೂಲ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವುದು.

▶ ಹಿಂದೂ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಕಾಯಿದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ (ಹೆಚ್‌ಎಸ್‌ಎಎ) ಯನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವುದು, ನಿಯೋಜಿತ ಅಥವಾ ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕುವ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡುವುದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು, ಮಹಿಳಾ ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮದ ನಿಶಾನೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿಸುವುದು.

▶ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಐಟಿ (ಉಬಿ) ಆಧಾರಿತ ವಿಷಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿಂಗಡನೆಯನ್ನು, ವ್ಯಾಜ್ಯದ ಹೊರೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ, ಅವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿದಾಗ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದಾದಂತಹ, ಅಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು. ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಮಯ ಮಿತಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸಲಹಾ, ಸಂಧಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಹರಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು.

ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳ ಜಾರಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಾಕಷ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಅನುಭವಗಳು ಇವೆ : ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ, ಹಾಗೂ ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ಅಳತೆಗೋಲನ್ನು ತಲುಪಲು ಅವು ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲವು. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಭೂಪಟ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಮೇಳೈಸಿದವು, ಸ್ವಯಂ-ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದವು, ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸುವ ಮುನ್ನ ಮಾರಾಟಗಾರನ ಗುರುತು, ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವ, ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಆದೇಶಿಸಿದವು ಹಾಗೂ ವಂಚನೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದವು. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನದಂತಹ ಸಂಘರ್ಷಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ನಗರ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವೀಯಲು ನಗರ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಯ ಇತರ ನವೀನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ಸಮೀಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪಕರಿಗೆ ಇರುವ ಲಾಭ-ಹಂಚಿಕೆ ಪ್ರವೇಶ ತಡೆಗಳ ಮೇಲಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು, ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಾಣಿಸಲಾಯಿತು, ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು, ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಜಾಡು ಹಿಡಿಯಲು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಗಣಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಈ ನವೀನ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಪಾಠವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅನೇಕವುಗಳು ತದುದ್ದೇಶಿತವಾಗಿದ್ದವು ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥನೀಯ ಹಾಗೂ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅಳಿಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಅಥವಾ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಪಾಠ ಕಲಿಯುವ ಹಾಗೂ ನಾವೀನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿದವು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟವು ಭೂ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ : ರಾಜ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು ಕೇಂದ್ರದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗೌಣಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ, ವೆಚ್ಚದ ಅಧಿಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದೊಡನೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಚಾಲನೆಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತಹ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ, ಇವು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ (ಅ) ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು "ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದೆ" ಎಂದು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದು, ಭರವಸೆಯ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಈ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಕಾರ್ಯಭಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ

ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು; (ಆ) ಭೂಮಿಯ ಗೋಚರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಹಾಗೂ ನಗರ ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿಫಲತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ದತ್ತಾಂಶವು ಗೋಪ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ಪಾರ್ಟಿಗಳಿಗೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ (ಇ) ಕೇಂದ್ರದ ಬೆಂಬಲವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಕ-ಆಧಾರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಸುಸ್ಪಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ನವೀನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಪುನರಾವರ್ತನೀಯತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವಂತೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಳಿಸುವುದು.

ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದು : ಫಲಿತಾಂಶ ಸೂಚಕಗಳ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು ಹಾಗೂ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದರಿಂದ, ಸವಾಲುಗಳ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ನೋಡಲು ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಾಕ್ಷಿ-ಆಧಾರಿತ ಉತ್ತಮ ಪರಿಪಾಠದ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕರಿಸತಕ್ಕ ಮಾರ್ಗಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅಂತರ್ರಾಜ್ಯ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇದು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬಲ್ಲ ಭರವಸೆಯ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಳು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಅಥವಾ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹಾ ತಂಡ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಐದು ಸೂಚಕಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಕುರಿತು ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ:

- ▶ **ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲಾದ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಿತ್ರವಾದ ಭೂ ಪ್ರದೇಶಗಳು :** ಖಾತೆ ನಕ್ಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಲೀಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊರತೆಯು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರದವುಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಅಡಕವಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಪರಿಮಾಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಭೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ (ಕಲ್ಪನೆಯ ಆಧಾರಿತ) ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಹಾಗೂ ಇತರ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯು, ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ಆದ್ಯತೀಕರಿಸಲು, ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ▶ **ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಖ್ಯೆ :** ಈ ಸೂಚಕವು ನಕ್ಷೆಯು ಎಷ್ಟು ಭೂಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಲಭ್ಯ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಗಣಕೀಕೃತಗೊಂಡರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇದನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪುನರ್‍ಸಾಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಅನ್ನು ಮ್ಯುಟೇಶನ್-ಪೂರ್ವ ನಕಾಶೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾದ ದತ್ತಾಂಶವು ಯಾವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು.

▶ **ನೋಂದಾಯಿತಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಮ್ಯುಟೇಟ್ ಆದ ವಹಿವಾಟುಗಳು :** ಬಹುಶಃ ಅತಿ ಅಧಿಕ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಥವಾ ನೋಂದಾವಣಿಯು ಸೀಮಿತ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ, ಉಳಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮ್ಯುಟೇಶನ್‍ಗಳ ವಿಪರೀತ ಮಟ್ಟವು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಹಾಗೂ ಚಲಾವಣೆಯನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಮೋಸದ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸೂಚಕವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಗಣಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ನೋಂದಾವಣಿಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದರಿಂದ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

▶ **ತೆರಿಗೆ ನಕ್ಷೆಗಳು ಹಾಗೂ ಭೂ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಕ್ಷಮತೆಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿ :** ಎಲ್‍ಜಿಯುಗಳಿಂದ ಸ್ವಂತ ಕಂದಾಯದ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಗ್ರಹದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಬಹುಶಃ ಉತ್ತಮ-ವಿನ್ಯಾಸಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕುವಂತೆ, ತೆರಿಗೆ ನಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸುವುದು, ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶಿತ ಖಾತೆ/ಪಹಣಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಒಂದು ಸ್ವಯಂ-ಧನಸಹಾಯದ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸುವಂತಹ ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚಕದಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯು, ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಮಾರಾಟ ದರವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿ ವರದಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬಹುದಾದಂತಹ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಕಂದಾಯ-ತಟಸ್ಥ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಕೂಡ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು,

▶ **ಬಾಕಿ ಇರುವ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು :** ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಹರಿವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಒಂದು ಸಾಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಈ ಸೂಚಕವು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊಡೆತವನ್ನು ಅಳೆಯಲು, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಬೇಕಾದ ಆದ್ಯತಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿಘಟನೆಗೆ ಅತೀತವಾದ ಒಂದು ಶಕ್ತ ಪರಿಸರವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು : ಮೇಲಿನ ಭೂ-ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುವುದನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಧನಾತ್ಮಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯ ಗೋಚರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಸಹಾಯ

ಮಾಡಲು ಒಂದು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ತಾಂತ್ರಿಕ ತಂಡವು ಒಂದು ಸಂಘರ್ಷಾತ್ಮಕ ಶೂನ್ಯ-ವೇಗದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು (ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಇಲಾಖೆ, ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯ, ಬುಡಕಟ್ಟು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವಾಲಯ, ಹಾಗೂ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ) ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು, ತಾಂತ್ರಿಕ ಮುಂದಾಳತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಡ್ಡ-ಬರುವ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಷಯಗಳ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು, ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು, ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್‍ಜಿಎಎಫ್ ಅನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಅಂತರ್‍ಕಾರ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಾದೇಶ ಇರುವ ಕಾನೂನು ಅಂತರಗಳನ್ನು ಪೂರಣಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನೋಂದಣಿ ಕಾಯ್ದೆ ಅಥವಾ ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ರೂಪುರೇಷೆ) ಕೇಂದ್ರವು ಮುಖ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು : ರಾಜ್ಯಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಕೆಲವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ, ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, (ಅ) ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಹಾಗೂ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮಾದರಿಗಳ ಸ್ವಾಧೀನತೆ ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವುದು, (ಆ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಯಾದೀಕರಿಸುವುದು, ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಟ್ಟುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು; (ಇ) ಗ್ರಾಮಾಂತರ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು, ಇವುಗಳು ಒಂದೋ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗದಿರುವಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಳೆಯದಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದು, (ಈ) ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ಕೊಳೆಗೇರಿಯಲ್ಲದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಎಳಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾಲಿಕತ್ವದ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದು. (ಉ) ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಕೆಯ ಯೋಜನೆ, ನಕ್ಷಾರಚನೆ, ಹಾಗೂ ಹಿಡುವಳಿಯ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ; ಹಾಗೂ (ಊ) ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ, ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಹಾಗೂ ಎಲ್‍ಜಿಎಎಫ್‍ನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಉತ್ತಮ ನಡವಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಲಾದ, ಒಂದಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು, ಅಳವಡಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು, ಆಗ ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವ ಜ್ಞಾನದ

ಒಂದು ದೃಢವಾದ ಆಧಾರವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಭರವಸೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು, ನಿರ್ಧಾರಾತ್ಮಕ ಭೂದಾಖಲೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಡೆಗೆ ಚಲಿಸಲು ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಲೇ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಗಮನೀಯವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ತತ್ಕ್ಷಣ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು : ಪಾಲುದಾರರೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅಳವಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಬದ್ಧತೆಯು, ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆಗಳ ಕುರಿತು ಅದರ ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲನೆಯು ಮೂರು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ: ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ರಾಜ್ಯಗಳು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಇರುವ ಎಲ್‌ಜಿಎಫ್ ಶಿಫಾರಸ್ಸನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವೀಯುವಂತಹ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು

ಹಾಗೂ ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಹಾಗೂ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ "ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದೆ" ಎಂಬ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಹ ಹಾಗೂ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತಹ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಭೂ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಿಸಲು, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿಘಟನೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಲು, ಧನಾತ್ಮಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಭೂ ವಲಯದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಲು ಎತ್ತುಗಡೆ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ಅಂಶಗಳಿಗೆ, ಎಲ್‌ಜಿಎಫ್ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಒಗ್ಗೂಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವಂತೆ, ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಕರಣಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

೧. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಹಾಗೂ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ : ಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವು ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ, ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶಗಳ ಸಮಾನತೆಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿಯು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅತಿಯಾದ ಅಸಮಾನತೆಯ ಅಧಿಕಾರ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸುಧಾರಣಾ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ವಾಸ್ತವ ಅನುಷ್ಠಾನವು, ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊರುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆ, ಇಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಅಸ್ಥಿರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಹಾಗೂ ತಳಮಟ್ಟದ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ತುಂಬ ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯಿತು.

ನಗರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕರಣ ಭಾರತದ ಭೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತದೆ : ಭಾರತವು ಈಗಲೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ-ಆಧಾರಿತ ಸಮಾಜವಾದರೂ, ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ಲಿಪ್ತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೨೦೨೦ರಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ೨೦೦ ಮಿಲಿಯನ್ ದಾಟುವಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದ್ದು, ೮ ಮಿಲಿಯ ಹೆಚ್ಚೇರು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೂಮಿಯು ಕೇವಲ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಒಂದಕ್ಕೇ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಕ್ಲಿಪ್ತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯು ಇದನ್ನು ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರುವ ಒಟ್ಟು ಭೂ ಪ್ರದೇಶದ ಸುಮಾರು ಶೇ. ೧೦ರಷ್ಟು (೧೫೨ ಮಿಲಿಯ ಹೆಚ್ಚೇರು) ಆಗಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಆಹಾರ ಬೇಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಉಪಯೋಗದ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೇಲಾಗುವ ಸಂಭವನೀಯ ಬಾಧೆಗಳಿಗೆ ಹೊಣೆ ಹೊರುವ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸದ ಹೊರತು,

ಇಂತಹ ಬೃಹತ್ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ಬದಲಾವಣೆಯು ಆಹಾರ ಅಭದ್ರತೆ, ಬಾಡಿಗೆ-ನಿರೀಕ್ಷೆ, ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಅಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಂಚಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮೃದ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ತಗ್ಗಿದ ಬಡತನದ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹಾಳುಗಡೆಬಹುದು.

ಭಾರತದ ಭೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಳಪೆ ದಾಖಲೆ ಹೊಂದಿವೆ : ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ನೀತಿ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಮುಖ್ಯ ಗಮನವು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿವಾದಾಂಶಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದರ ಮತ್ತು ಪರಂಪರಾಗತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತದುದ್ದೇಶಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ದರ ಸಂಕೇತಗಳಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಉತ್ಪನ್ನದಾಯಕ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಭೂ ಮಾಹಿತಿಯು ದುರ್ಬಲ ಮತ್ತು ಹಳತಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಕುಟಲತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಷ್ಟವಾಗುವ ನಿಯಮಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕೂಡ ರಚಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮುಂಬರುವ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಏರುವ, ಭೂ ಉಪಯೋಗದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ, ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ಒಟ್ಟಾರೆಯ ನಗರೀಕರಣ, ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ ಮತ್ತು ವಿಪತ್ತು ಸನ್ನದ್ಧತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯು ರಾಜ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕೇಂದ್ರದ ಉಪಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪರಿಮಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುವುದು ನಾವೀನ್ಯತೆಗೆ ಅಗಾಧ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಂತಹ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪರಾಮರ್ಶೆಯ ಮತ್ತೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲು, ಆರು ರಾಜ್ಯಗಳು ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಸ್ವಯಂ-ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದವು : ಭೂ ವಿಷಯಗಳ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ, ಅಡ್ಡ-ತಡೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಆರು ರಾಜ್ಯಗಳು ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಎಂಬ, ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ತನ್ನ ಪಾಲುದಾರರೊಡಗೂಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಿದ, ಒಂದು ಸಾಧನವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕೋರಿದವು. ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಇಲಾಖೆಯು (ಡಿಒಎಲ್‌ಆರ್) ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು, ಹಾಗೂ, ಅಂತರ್-ಕಲಿಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿಗೆ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ವಿಶೇಷಜ್ಞರ ಒಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹಾ ತಂಡ (ಟಿಎಜಿ)ದ ರಚನೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸಿತು. ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಮಗ್ರ ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿತು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಹಂತಗಳ ಕುರಿತು ಅನುಮತಿ ಸಲು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿತು. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವರದಿಯು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಎದ್ದಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೀತಿಗೆ ತೊಡರುಗಳನ್ನು ಎಳೆತೆಗೆದು, ಮುನ್ನಡೆತದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಹಾಗೂ ಅನುಭವದ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಅಂಶಗಳನ್ನು (ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಅನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಭವನೀಯತೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ) ಗುರುತಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

ಫಲಿತಾಂಶವು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸವಾಲುಗಳತ್ತ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ : ಅನೇಕ ವಿವಾದಾಂಶಗಳು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ: ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು - ಪರಿಷ್ಕೃತ ಲಿಖಿತ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು - ಒಂದೋ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣೆಯಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ಕಳಪೆಯಾಗಿ ಪೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿಸಿ, ಭೂಮಿಯ ಹಾಗೂ ವಿತ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ, ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಅನುಪಚಾರಕ್ಕೆ ಎಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ನಕಲಿ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವುದರ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಜಟಿಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ-ಮಾಧ್ಯಮದ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅದರ ಅತ್ಯಧಿಕ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಗುರುತಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ನಿಯಂತ್ರಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ

ವಲಯದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ; ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗಳು ಅಲ್ಪ ಅಥವಾ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಭೂ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ನಾವೀನ್ಯತೆಯ ಗಣನೀಯ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತೆರೆಯಿತು : ಅನೇಕಾನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ನಕಾಶೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೇಳೈಸುವುದು, ಮಾಲಿಕತ್ವದ ರುಜುವಾತಿನ ಅಗತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಯಂ-ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಅನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಒಂದು ವಹಿವಾಟನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸುವ ಮೊದಲು ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಂಜಸ್ಯತೆ, ಹಾಗೂ ವಂಚನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ತಳಕು ಹಾಕುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಈ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಗುರಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿವೆ. ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಘರ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ ನಗರ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಲು ನಗರ ಯೋಜನೆ ಸ್ಕೀಮುಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಜಾಡು ಹಿಡಿಯಲು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಗಣಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸುಧಾರಣಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಪಾಠವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಉಪಕ್ರಮಗಳಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳೊಳಗೆ ಕೂಡ, ಇವುಗಳು ಸೂಕ್ತ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸುವಂತೆ, ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಕಲಿತಿಲ್ಲ. ಇದು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚರಿಸುವ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿದವು. ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಒಳನೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ, "ಮುಂದುವರೆದ" ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೂಡ ಹಿಂದುಳಿದವುಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಏರ್ಪಾಡುಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಕೈಗೊಂಡ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಲಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ; ಹಾಗೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ : ರಾಜ್ಯ ವರದಿಗಳು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿದ ಅನೇಕ ವಿವಾದಾಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳೆಂದರೆ :

- ▶ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂಮಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ದಾಖಲಾತಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರ-ಆಧಾರಿತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವುದು: (ಅ)ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಗೊಳಿಸಿ ನಡೆಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಿವರ್ತನಾ-ಪೂರ್ವ ಕರಡುಚಿತ್ರದ

ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಬಳಿಕವೇ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು; (ಆ) ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದರೆ ದಾಖಲೆಗಳ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ (ಪರಿವರ್ತನೆ/ಮ್ಯುಟೇಷನ್)ಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು; (ಇ) ಎಲ್ಲಾ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ಋಣಭಾರಗಳನ್ನು ಹಾಗು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ಘಟಕಗಳ ಪ್ರಭಾರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು; ಹಾಗು (ಈ) ಅನೌಪಚಾರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ನಮೂದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲು ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿ, ಅದರಿಂದಾಗುವ ಕಂದಾಯದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಇತರ ಶುಲ್ಕಗಳಿಂದ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೂ-ಕಂದಾಯದಿಂದ, ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ತೆಗೆಸುವುದು.

▶ ಕಡಿಮೆ-ವೆಚ್ಚದ ಚಿತ್ರಾಧಾರಿತ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ, ಹಾಗು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಹಾಗು ವೆಚ್ಚದ ಪುನರ್ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೆ ಹಾಗು ಭೂ ವಲಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ ಏಕೀಕೃತ ನಗರ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪಾವತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು : (ಅ) ನಗರ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗೆ; (ಆ) ಭೂ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಭೂ ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿ; (ಇ) ಅನಧಿಕೃತ ಒತ್ತುವರಿಯ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ; ಹಾಗು (ಈ) ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ನಿಯಮಿತವಾದ ಹಾಗು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಭೂ ಹಾಗು ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ದರ ಸೂಚಿಯ ವರದಿ ನೀಡುವುದು.

▶ ಇರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು, ಇತರ ದತ್ತಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಭೂ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗು ಭೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಮಟ್ಟವು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಪುನರ್ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತಹ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಚಿತ್ರಾಧಾರಿತ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾದರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಭವವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಹಾಗು ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಹಾಗು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಭಾಗಶಃ ವೆಚ್ಚ ಪುನರ್ಸಂಪಾದನೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು.

▶ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಯಾದಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಚರಿಸುವುದು, ಹಾಗು, ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಯಾವ

ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಹಾಗು ಪಾರದರ್ಶಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುವುದು, ಭೂ-ಉಪಯೋಗದಾರರು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು, ಹಾಗು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕರಾರು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.

▶ ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಹಾಗು ಸಮುದಾಯಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡುವುದು, ದಾಖಲಿಸುವುದು ಹಾಗು ಸೂಕ್ತವಾದ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗು ಅಂತಹ ಭೂಮಿಗೆ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವಹಿಸುವ ಕುರಿತಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ಜಾಗೃತಿ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿಸುವುದು ಹಾಗು ಎಫ್‌ಆರ್‌ಎಯಂತಹ ಇತ್ತೀಚಿನ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಹಾಗು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರ ಪರಿಣಾಮದ ಚಿತ್ರಣ ಆಧಾರಿತ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.

▶ ಭೂ-ಮಾಹಿತಿಯು ಸಮಗ್ರವಾಗಿದೆ, ಅಧಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ, ಹಾಗು ಆಸಕ್ತ ಪಾರ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಭೂ ಒಡೆತನ ಹಾಗು ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಸರಿಹೊಂದಿಸುವುದು. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಹಾಗು ನಗರ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಡಳಿತನಡೆಸಲು ಮೀಸಲಾದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ, ಅಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡುವಂತಹ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿಸಿ, ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದೊಂದಿಗೆ, ಸಂವಿಧಾನದ ೭೩ ಹಾಗು ೭೪ನೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಗು ಪಿಇಎಸ್‌ಎಯೊಂದಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಕೂಡಿಸುವುದು.

▶ ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಾಗು ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಡ ಜನರ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಗುರಿಗಾಗಿ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ, ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಮಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗು ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಉತ್ತೇಜಕಗಳಿಗೆ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗುವುದು : (ಅ) ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದು; (ಆ) ಅನಧಿಕೃತ

ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು; ಹಾಗು (ಇ) ದತ್ತಿ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಮೂಲ ಅನುದಾನಿತನಲ್ಲಿ ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

- ▶ ಮಹಿಳೆಯರ ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಯ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು, ನೀಡಲಾದ ಅಥವಾ ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸುವುದು, ಹಾಗು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕುವ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡುವುದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದರಮೂಲಕ, ಮುಂದುವರಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು, ಮಹಿಳಾ ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಸಂಭವನೀಯ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮದ ನಿಶಾನೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಹಾಗು ರಾಜ್ಯಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಸ್ಥಿರವಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಹಾಗು ಪ್ರಭಾವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿರುವುದು.
- ▶ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಐಟಿ ಆಧಾರಿತ ವಿಷಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಾನೀಕರಿಸುವುದು ಹಾಗು ಇದನ್ನು, ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿಂಗಡನೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ವ್ಯಾಜ್ಯದ ಹೊರೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗು ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ, ಅವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿದಾಗ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದಾದಂತಹ, ಅಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು. ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಮಯ ಮಿತಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಹಾಗು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸಲಹಾ, ಸಂಧಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹಾಗು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಹಾಗು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು.

ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ : ಇದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಪ್ರಸ್ತುತ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ - ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅದು ಅನೇಕ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು:

- ▶ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿಘಟನೆಯನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಹಾಗು ಭೂಮಿಗೆ ಅದರ ಅರ್ಹತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು. ಭೂಮಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವ ಬಂಧನವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪುರಾವೆ-ಚಾಲಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮುಂದಾಳತ್ವ ಹಾಗು ಅಡ್ಡ-ಬರುವ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಷಯಗಳ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು (ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಇಲಾಖೆ, ಪರಿಸರ ಹಾಗು ಅರಣ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯ, ಬುಡಕಟ್ಟು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವಾಲಯ, ಹಾಗು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ) ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವುದರ

ಮೂಲಕ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ವರ್ಗಶ್ರೇಣಿಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೇಲಿನ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದರೆ ಹಾಗು ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿಸಿದರೆ, ಇದು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಖ್ಯಾತಿಯು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು (ಹಾಗು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಬಹುದು), ಅದನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ತುತ್ತತುದಿಗೆ ತರಬಹುದು ಹಾಗು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹಾಗು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ನಾವೀನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬಹುದು.

- ▶ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಧೃಢವಾಗಿ ತಳವೂರುವ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ರೀತಿಯ ಒಪ್ಪಂದದೊಡನೆ ಚಲಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿಘಟನೆಯನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಹಾಗು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುದ್ದದ ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಭೂ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯವರ್ತನೆಗಳು ತದುದ್ದೇಶಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುತ್ತವೆ ಹಾಗು ಒಟ್ಟಾರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಹಾಗು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಇಚ್ಛಿತ ಫಲಿತಾಂಶವು ಯಾವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಅಧಿಕ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿರಲು ಅನುವು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಮಾತ್ರವೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಕೂಡ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತವೆ ಹಾಗು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಲು ಅಧಿಕ ಆದ್ಯತಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೀಕರಿಸಬಹುದು, ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದು ಹಾಗು ಅವುಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸುವಂತೆ ಅವುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಅನುಕ್ರಮಗತಗೊಳಿಸಲು ಕೂಡ ಸಹಾಯಮಾಡಬಹುದು.

- ▶ **ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಡುವುದು :** ಭಾರತವು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಗಣನೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಿದಾಗ್ಯೂ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉಪಯೋಗದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಳಗಿತ್ತು. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ತುಲನೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಏಕಾಗ್ರಗಮನವು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉಪಯೋಗದ ಕಾರ್ಯಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಬಹುದಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬಹುದು ಹಾಗು ಪ್ರಸಾರಿಸಬಹುದು, ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ನಾವೀನ್ಯತೆಗೆ ಹಾಗು ಅನುಭವಗಳ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಒತ್ತಾಸೆ ನೀಡಬಹುದಾಗಿ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರುಜುವಾತಾದ ಆಚರಣೆಗಳ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಮೇಲೇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಉತ್ತೇಜಿಸಬಹುದು.

೨. ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅದರ ಅನ್ವಯಿಸುವಿಕೆ

ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಸ್ವಯಂ-ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಧನ : ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಯ ತುಲನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು, ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು - ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ (ಅಪ್ರ), ಬಿಹಾರ (ಬಿ), ಜಾರ್ಖಂಡ (ಜಾಖಿ), ಕರ್ನಾಟಕ (ಕೆ), ಒಡಿಶಾ (ಒಡಿ), ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ (ಪಬಂ)- ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಇಲಾಖೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ, ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಅನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಸ್ವಯಂ-ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡವು. ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಎಂಬುದು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಢಿತ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಜಾಗತಿಕ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಣೀಕರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾದ ಹಾಗೂ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ತರಲಾದ ಒಂದು ಸಾಧನ. ಡಿಒಎಲ್‌ಆರ್ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಅನುಭವ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ.^೧

ಇದು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ, ಆದರೆ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕಠಿಣವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ : ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ, ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರಿಂದ ಹಾಗೂ ಪಾಲುದಾರರಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ

"ತಜ್ಞ ಪರೀಕ್ಷಕರು" ಗಳಿಂದ ದೊರಕಿಸಲಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸಾರಾಂಶದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಲಾಗುವ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಛ-ಶ್ರೇಣಿಯ ಮಾನದಂಡ (ಎ ಯಿಂದ ಡಿ) ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಿಸುವಂತೆ, ತುಲನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಐದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಯಾವುವೆಂದರೆ, (ಅ) ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆ; (ಆ) ಭೂ ಉಪಯೋಗ ಯೋಜನೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ, ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆ; (ಇ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆ; (ಈ) ಭೂ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅವಕಾಶ; (ಉ) ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷ ನಿರ್ವಹಣೆ. ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಅಥವಾ ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದಂತೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಮುಖ್ಯ ಹಂತಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸಲು ತಜ್ಞರ ತಪಾಸಣೆ, ಇದರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲು ಬಹು-ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರ ತಜ್ಞಸಮಿತಿಯ ಸಭೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೃಢೀಕರಣ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ನೀತಿಸೂಚಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಉದ್ದೇಶಗಳೆಂದರೆ : (ಅ) ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನ ರೂಪದ, ಧೈಯಾತ್ಮಕ, ನೂತನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬದಲಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲಾತಿಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವುದು; (ಆ) ಪ್ರಮುಖ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಆದ್ಯತೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ನಿಬಂಧನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಬೇಕಾಗುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ, ನವೀನ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಕುರಿತು, ಹಾಗೂ ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಲು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಬರಲು; (ಇ) ಈ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು.

೧. ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ, ಬಿಹಾರ, ಜಾರ್ಖಂಡ, ಒಡಿಶಾ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಭೂ ಆಡಳಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆ, ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಕೋರಿದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದುಭಾಗವಹಿಸುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯ-ಮಟ್ಟದ ಸಂಯೋಜಕ (ಎಸ್‌ಸಿ) ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಸುವಿಖ್ಯಾತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದು, ರಾಜ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ತಜ್ಞರೊಂದಿಗೂ ತಂಡವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿತು.

ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಸರಿಸುಮಾರು ಳಂ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತೃತ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ : ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆದ್ಯತೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಹೊಸ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಹಾಗೂ ಹರಿಬಿಡುವಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಒಂದು ಒಮ್ಮತಕ್ಕೆ ಬರಲು,

ಭೂಮಿಗೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸೂಚಕಗಳ ಒಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ, ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಅನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ, ಸುಮಾರು ೪೦ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.^೩ ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಇದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದೇಶದ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ-ಮಟ್ಟ ಅಥವಾ ಉಪರಾಷ್ಟ್ರ-ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರ ನಿರಂತರ ಮಾತುಕತೆಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಬಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ಒಮ್ಮತವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದೆ. ಅದು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪಾಲುದಾರರಿಂದ ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯನ್ನು ಸಹ ನೀಡಿದೆ.

ಭಾರತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಲು ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿಯು ರಾಜ್ಯವಿಷಯವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ, ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್‌ನ ಅಳವಡಿಕೆಯು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು (ಹಿನ್ನೆಲೆ ವರದಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು, ತಜ್ಞ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳನ್ನು

ಕೈಗೊಳ್ಳಲು, ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಂದು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ದೃಢೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರೊಂದಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಲು) ಸಂಯೋಜಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುದೃಢವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.^೪ ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಅನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದಿಸಲು, ಮೂಲ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು : ಮೊದಲಿಗೆ, ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಯಾಮ ಮೌಲೀಕರಣಗಳ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರ ದೃಢತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು, ಹಾಗೂ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೀತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಹಿರಿಯ ಭಾರತೀಯ ತಜ್ಞರ ಒಂದು ಟಿಎಜಿ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.^೫ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದಿಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಒಂಬತ್ತು ತಜ್ಞಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಯಿತು.^೬ ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಜಂಟಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಅನುಭವದ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು.^೭

೩. ಇವುಗಳೆಂದರೆ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೆಂಟರ್‌ಆಫ್‌ಗುಡ್‌ಗವರ್ನೆಸ್ಸ್ (ಸಿಜಿಜಿ), ಹೈದರಾಬಾದ್, ಬಿಹಾರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ (ಸಿಐಎಮ್‌ಪಿ), ಪಾಟ್ನಾ, ಜಾರ್ಖಂಡಿಗೆ ನ್ಯಾಷನಲ್‌ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಫಾರ್ ಸ್ಟಡೀಸ್‌ಇನ್‌ಸರ್ವಿಸ್‌ಇನ್ ಲಾ (ಎನ್‌ಯುಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಲ್), ರಾಂಚಿ, ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅರಿಯೇಂ ಪ್ರೇಂಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಒಡಿಶಾಕ್ಕೆ ಕೆಐಐಟಿ ಸ್ಕೂಲ್‌ಆಫ್‌ರೂರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್, ಭುವನೇಶ್ವರ, ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೆ ರೂರಲ್‌ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ (ಆರ್‌ಡಿಐ), ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ.
೪. ಟಿಎಜಿಯು ಡಾ.ಟಿ.ಹೇಕ್, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರ, (ಸಿಎಸ್‌ಡಿ) ಮತ್ತು ಮಾಜಿ ಆಯುಕ್ತ, ಸಿಸಿಎಪಿ., ಭಾರತ ಸರಕಾರ, ಇವರಿಂದ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಇದರ ಸದಸ್ಯರು ಅವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತ್ರಿವು ಅವರಣದೊಳಗಿದೆ: ವಿ. ಅಗರವಾಲ್, ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕಂದಾಯ, ಆ.ಪ್ರ.ಸರಕಾರ (ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೧ - ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು), ಡಾ.ಎ.ವರ್ಧನ್, ಬಿಹಾರ ಸರಕಾರ, ಮತ್ತು ಡಾ.ಎನ್.ಸಿ.ಸಕ್ಶಿನಾ, ಮಾಜಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ (ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೨ - ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಊರೊಟ್ಟು ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳು), ಡಾ.ಐ.ಪಿ.ಗೌತಮ್, ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಗುಜರಾತ್ ಸರಕಾರ (ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೩ - ನಗರ ಭೂಪ್ರದೇಶ); ಡಾ.ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಸುಂದರಂ, ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯ, ಪಿಎಂಒ (ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೪ ಮತ್ತು ೫ - ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆ/ ಭೂಸ್ವಾಧೀನತೆ); ಆರ್.ಚಾವ್ಲ, ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ, (ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೬ - ಭೂ ಮಾಹಿತಿ, ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೭ - ಭೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ); ಆರ್.ಬಿ.ಭರೂಕ, ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ, ಸ್ವವೋಚ್ಛ ನ್ಯಾಯಾಲಯ (ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೮ - ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ ನಿರ್ವಹಣೆ) ಹಾಗೂ ಆರ್.ಸಿನ್ಹ, ಮಾಜಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಭೂದಾಇ, ಭಾರತ ಸರಕಾರ (ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೯ - ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪರಿಸರ).
೫. ಈ ಸಮಿತಿಗಳೆಂದರೆ (ಅ) ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆ; (ಆ) ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಊರೊಟ್ಟಿನ ಭೂಮಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆ ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳು, (ಇ) ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ, ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ; (ಈ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆ; (ಉ) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗವರ್ಷಯ ಅರ್ಥಿಕ ಪ್ರಯೋಜನ; (ಊ) ಭೂ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು; (ಋ) ಭೂ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿ, (ಎ) ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ (ಐ) ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆ.
೬. ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಆನಂದ್ (ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೧೩) ಹಾಗೂ ಪಾಟ್ನಾ (ಒಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೧೩) ರಲ್ಲಿ ಆದ ಆರಂಭಿಕ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು; ಅವರು ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ (ಜನವರಿ ೨೦೧೪) ಭಾಗವಹಿಸಿದ ತಜ್ಞತಾಪಾಕ ವರದಿಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆಯನ್ನು; ಕರಡು ವರದಿಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು (ಮೈ ೨೦೧೪); ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಧೃಡೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಭುವನೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಆದ (ಜೂನ್ ೨೦೧೪) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ಹಾಗೂ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೧೪) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಸರಣಾ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ.

೩. ಇವುಗಳು ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ, ಅರೇಬಿಯನ್ ಪೆನ್ಸಿಲ್, ಬ್ರೆರಿಲ್ (ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟ), ಬುರ್ಕಿನಾ ಫಾಸೋ, ಕ್ಯಾಮರೂನ್, ಕೊಲಂಬಿಯ, ಕ್ರೋಯೇಷಿಯ, ಕಾಂಗೋದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣತಂತ್ರ, ಜೋರ್ಜಿಯ, ಫಾನಾ, ಗ್ವಾಟಮಾಲ, ಜಿಯೆನ್, ಹೋಂಡುರಾಸ್, ಇಂಡೋನೇಷಿಯ-ಕಲಿಮಂತನ್, ಕೈರಿಝಾಂಪಬ್ಲಿಕ್, ಮಡಗಾಸ್ಕರ್, ಮಲಾವಿ, ಮೌರಿಟಾನಿಯ, ಮಾಲ್ಡೀವ್, ನೈಜೀರಿಯ, ಪೆರು, ಫಿಲಿಪೈನ್ಸ್, ರ್ವಾಂಡಾ, ಸೆನೆಗಲ್, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕ, ದಕ್ಷಿಣ ಸೂಡನ್, ಟಾಂಝಾನಿಯ, ಗಂಬಿಯ, ಉಗಾಂಡ ಉಕ್ರೈನ್, ಮತ್ತು ವಿಯಟ್ನಾಮ್.

೨. ತಜ್ಞಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಎಲ್‌ಜಿಎಫ್ ಬಳಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಆರು ರಾಜ್ಯ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ದುರ್ಬಲ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಣಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಎಳಸುವ ಭೂ ವಿಷಯಾಂಶಗಳ ಸಮಗ್ರ ಪುರಾವೆ ಆಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಿಂದ ದೊರಕಿದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಶ್ರೇಣೀಕರಣಗಳೊಂದಿಗೆ (ಅನುಬಂಧ ೨ರನ್ನು ನೋಡಿ) ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದ ನೀತಿ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಸ್ ನೊಂದಿಗೆ (ಅನುಬಂಧ ೧ರನ್ನು ನೋಡಿ) ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೧ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆ

೨.೧.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾನೂನುಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೋಲುತ್ತವೆ : ಭಾರತವು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಆಸ್ತಿ-ಹಿಡುವಳಿ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಗುರಿಯಿರುವ ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಕಾನೂನಿನ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಪದೇಪದೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾದ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಇನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಿತ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಕ್ರಾಂತ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲವು ಕಾನೂನುಗಳು ಇನ್ನು ಯಾವತ್ತಿಗೂ ಅವುಗಳ ಇಚ್ಛಿತ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಬಹುಶಃ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲ ಸ್ಪೂರ್ತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಎಡೆಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ದೂರಗಾಮಿ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿರೋಧ ಹಾಗೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಒಂದು ಬಯಕೆಯು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ದೊಡ್ಡ-ಪ್ರಮಾಣದ

ಉಚ್ಚಾಟನೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು (ಆಪ್ತು ೧೯೯೭) ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಭೂ-ವಿರಳ ಬಡಕುಟುಂಬಗಳ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿರಬಹುದು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಕೈಗೊಂಡ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೂ (ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ ಹಾಗೂ ಇತರರು ೨೦೦೨; ಡೆಬ್ಬಿಂಗರ್ ಹಾಗೂ ಇತರರು ೨೦೦೮; ಫಾಟಕ್ ಹಾಗೂ ರಾಯ್, ೨೦೦೭), ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇರುವ ಮೂಲಕ, ಹಿಡುವಳಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯ ಗುರಿಹೊಂದಿದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ, ಭಾಗಶಃ ಉಪವಿಭಜನೆಯು ಜಮೀನಿನ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವಿಶಾಲ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಭೂ-ಸುಧಾರಣ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಉಪ-ಗೇಣಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳು ತಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಸವ ಿರ್ಧನೀಯವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದರೂ, ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿರಬಹುದು (ಡೆಬ್ಬಿಂಗರ್ ಹಾಗೂ ಇತರರು, ೨೦೧೩).

ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಪರಿಮಿತಿಗಳು ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗಬಹುದು : ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾಲಿತ್ವ, ವರ್ಗಾವಣೆ ಅಥವಾ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಯೇತರ ಉಪಯೋಗಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು, ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ: (ಅ) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡದ ಯಾವೊಬ್ಬನೂ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರದಂತೆ, ಸ್ವಯಂ-ಕೃಷಿಯ ಅಗತ್ಯ; (ಆ) ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕ ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕನಾಗಿರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ; (ಇ) ಗರಿಷ್ಠ ಕೃಷಿಯೇತರ ಆದಾಯ; (ಈ) ಹಾಗೂ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೇಲೆ ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ. ಹಂಚಿತರು ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಭೂವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು, ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕೆಲ ಅವಧಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಲ್ಲಿ

ವಿಫಲತೆಯು ಇಂತಹ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ಅರ್ಥಾತ್, ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಗತಿಪರ ಲಿಂಗಾನುಶಾಸನದ ಪರಿವರ್ತಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ : ೨೦೦೫ರ ಹೆಚ್‌ಎಸ್‌ಎವಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯರ (ಡೆಯಿಂಗರ್ ಹಾಗೂ ಇತರರು, ೨೦೧೩ಎ) ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಂತತಿಯ (ಡೆಯಿಂಗರ್ ೨೦೧೪) ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ವಿಶಾಲಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಹಿಂಜರಿತವನ್ನು ತಡೆಯಲು (ರೋಸೆನ್‌ಬ್ಲಮ್ ೨೦೧೩), ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದಾಖಲಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು (ಲಾಂಡೇಸ ೨೦೧೩). ಹಾಗೆಯೇ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಡಿಶಾ ಅಥವಾ ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿರುವಂತೆ) ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತಳೆಯಲು ಅನುವುಗೊಳಿಸಲು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕು.

ದಾಖಲೆಗಳ ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಅಪೂರ್ಣತೆ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಭೂ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹಾಳುಗಡುವುತುದೆ : ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಸುದೀರ್ಘ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಊಹನಾ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಾನೂನು ಉಪಬಂಧಗಳು, ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊರತೆ, ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳು ಅವುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದವು (ವಾಡ್ಸ್ ೧೯೮೯). ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂತರಗಳಿವೆ: ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ; ಗ್ರಾಮೀಣ ದಾಖಲೆಗಳು "ಉಪಾಂತ" ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುತ್ತವೆ, ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಲೆಮಾರುಗಳ ತನಕ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪಥದಲ್ಲಿ, ಡಿಒಎಲ್‌ಆರ್ ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಒಂದು ನೂತನ ಹಕ್ಕೋಲೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಒಂದು ಭೂ ಹಕ್ಕೋಲೆ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅಂತರ್ಗತ ಮಾಹಿತಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸದೆ, ಕಾನೂನು ಬದಲಾವಣೆಯು ತಳದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪರಿಣಾಮವನ್ನಷ್ಟೇ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

೩.೧.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ಹಿಡುವಳಿ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು : ಹಿಡುವಳಿ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಮೂಲತಃ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಪೂರ್ಣತೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರ

ಹಾಗೂ ತೀವ್ರತೆಯು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳುಳ್ಳ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ, ಇದು ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಭೂಗತ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ, ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಒಳಹರಿವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, ಅಂತೆಯೇ ಉತ್ಪನ್ನದಾಯಕ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿತ ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವುತುದೆ. ಭೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವು ಸುಧಾರಿತ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಿಡುವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರವರ್ತಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ನೀತಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲಾತಿ ಅಪಾಯಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ನೀಡಲು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಿರುವ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿ ಪರವಾನಗಿ ಹೊಂದಿದ ಕೃಷಿಕ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದಕ್ಕಿರುವ ಅಗಾಧ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಹಿಡುವಳಿಗಿರುವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಬಳಕೆ, ಹಾಗೂ ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲನೆ : ಲಘುದೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ-ಕುಗ್ಗಿಸುವ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಅಂತರ್ಗತ ಉದ್ದೇಶವು ಆರ್ಥಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊರಗಿಡದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈಡೇರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ (ಎಸ್.ಸಿ/ಎಸ್.ಟಿ) ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಯ ಪರಭಾರೆ ಹಕ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ (ಅಕ್ರಮ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು ಆಗದಂತೆ ಮಾಡಲು) ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವುದು ಅಥವಾ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸುವುದು ಭೂಮಿಯು ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಕವಚವಾಗಿ ಇರುವಲ್ಲಿ (ಆಂಡೋಲ್ಪಾಟೋ ೨೦೦೨) ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಲ್ಲಿ ಅಪಾಯ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು.

ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಅನ್ನು ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಷರತ್ತಾಗಿರುವುದರ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದ ಕಡೆಗಿನ ನಡೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು : ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಗಣಕೀಕೃತಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳಕಛೇರಿಯ ಸೇರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದ ಕಡೆಗಿನ ನಡೆಗೆ ಅನುವುಮಾಡಬಹುದಾದ ಒಂದು ಅಗತ್ಯವಾದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಷರತ್ತನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಕೈಪಿಡಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿದರೆ, ನೋಂದಣಿ ಪುಸ್ತಕ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳ

ನಡುವೆ ಒಂದು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಕೊಂಡಿಯು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದರೆ ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಕೇವಲ ಪಾರ್ಟಿಗಳ ಗುರುತನ್ನು ತಪಾಸಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಾರಾಟಗಾರನು ನಿಜವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೇ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಪಾರ್ಟಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೂರ್ವ-ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನೂ ತಪಾಸಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಾಳಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕವು ಗಡಿರೇಖೆಗಳು ಬದಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯುಟೇಶನ್-ಪೂರ್ವ ನಕಾಶೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಆಧಾರ ನಕ್ಷೆಗೆ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿಸಿದರೆ, ಇದು ಕೃಷಿತ್ತಾದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದಡೆಗೆ ಚಲಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದು ದಸ್ತಾವೇಜು ದಾಖಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹಕ್ಕುಪತ್ರ ನೋಂದಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸಲು ಸ್ಕಾಟ್ಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಒಂದು ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. (ಸ್ಕಾಟಿಷ್ ಲಾ ಕಮಿಷನ್, ೨೦೧೦).

ಹೆಚ್‌ಎಸ್‌ಎಎಯ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದು : ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್‌ಎಸ್‌ಎಎಯ ಉಪಬಂಧಗಳ ಅನುಪಾಲನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ಪುರಾವೆಯು ಈ ಕಾನೂನನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಮಾಡಬಹುದಾದ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಒಂದು ಪೂರ್ವಶರತ್ತಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕರಣವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಲಿಂಗ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ತತ್ಪರಿಣಾಮದ ದತ್ತಾಂಶವು ಕೇವಲ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರದ ಸುದಾರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೇ, ಸರಕಾರದ ವರ್ಗಾವಣೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಎಫ್. ಆರ್.ಎ.ಯ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸುವ ಅಧ್ಯಾದೇಶದಂತಹ ಲಿಂಗ-ಧನಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಕೂಡ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮನೆಮನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದಾಗ, ಇದು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಕುಟುಂಬ ಮಟ್ಟದ ಫಲಿತಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅನುವು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

೩.೨ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿ

೩.೨.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ವಿಶಾಲ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದ ಕಾನೂನು ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳ ಮೇಲೆ

ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಬೀರುತ್ತದೆ : ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅರಣ್ಯ ನೀತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಅಧಿಕೃತ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಈ ರೀತಿ ಅವರ ಅಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲವು ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಅಗಾಧ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇನ್ನೂ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದ ಕಾರಣ, ಇದು ಒಂದು ವಿವಾದಾಂಶವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ: ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿ, ೧೨,೩೪೫^೨ ಕಿಮಿ. ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (೬೨೧೦೦ ಕಿಮಿ.^೨ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ) ಆವರಿಸಿರುವ ೯೮೬ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ, ಒಡಿಶಾದಲ್ಲಿ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಭೂಮಿಕಾಣಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದಾಗ, ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳ್ಳದೆಯೇ, ವಿಶಾಲ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಗಳು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಹಿತಗೊಂಡವು ಹಾಗೂ 'ಪರಿಗಣಿತ ಮೀಸಲು ಅರಣ್ಯ' ಅಧಿಸೂಚಿತಗೊಂಡವು. ಈ ಅರಣ್ಯಗಳ ಬಹುಭಾಗವು ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗದೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು, ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿಡುವುದು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ಭೂಮಿಯ ಗಾತ್ರವು ಅಗಾಧವಾಗಿದೆ: ೮,೮೪೭ ಕಿಮಿ.^೨ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ೧,೩೬೯ ಅರಣ್ಯ ಖಂಡವು, ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಅದನ್ನು ಘೋಷಿತ ಮೀಸಲು ಅರಣ್ಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ್ಯೂ, ಅಂತಿಮ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಬಾಕಿಯಿರುವಂತೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಮೀಸಲು ಅರಣ್ಯ ಎಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಜಿ.ಎಫ್.ಎಮ್. ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ : ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೦೬ರ ವರೆಗೆ, ಜಂಟಿ ಅರಣ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ (ಜಿ.ಎಫ್.ಎಮ್.) ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ೧೦೦,೦೦೦ ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೨ ಮಿಲಿಯ ಹೆಕ್ಟೇರು ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಳ್ಳಿ ಮಟ್ಟದ ವಿ.ಎಫ್.ಎಮ್.ಸಿ ಅಥವಾ ವಿ.ಇ.ಡಿ.ಸಿ.ಗಳಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಆದರೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿವೆ, ಭಾಗಶಃ ಏಕೆಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹುದ್ದೆಗಳ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸ್ಥಾನಗಳು (ಸರಿಸುಮಾರು ೫೦ ಶೇಕಡ) ಖಾಲಿಯಾಗಿವೆ. ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನದ ಶೇಕಡ ೯೦ ಭಾಗ ಗ್ರಾಮ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಅಧ್ಯಾದೇಶದ ೨೦೦೧ರ ಒಂದು ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಆದಾಯದ ಒಂದು ಸ್ವಂತ ಮೂಲವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಜಿ.ಎಫ್.ಎಮ್. ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೊರಗಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಅಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಯಿಂದ ಉಪಯೋಗದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಗಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿಲ್ಲ: ಎಫ್. ಆರ್.ಎ.ಯು ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ಮೂಲಕ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾದಾಗ ಅದು ಆ ಬಳಿಕ ಬ್ಲಾಕ್ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಾಗುವ ಮೂಲಕವಾಗಿ ೨೦೦೫ ಡಿಸೆಂಬರಿನ ಮೊದಲು ಒಕ್ಕಲಾದ ಭೂಮಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ

ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೩೧, ೨೦೧೪ ರೊಳಗೆ, ೩.೮೭ ಮಿಲಿಯನ್ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಜಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ೨.೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಚ್ಚೇರು ಭೂಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ೧.೪೯೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಿ ೩.೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಅರ್ಜಿಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಹಯೋಗವು ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಬಳಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿದ (ಗೋಸ್ವಾಮಿ ೨೦೧೪) ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ (ಮಹಾ) ಉದಾಹರಣೆಯು, ಇದನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಆ.ಪ್ರ., ಮಹಾ, ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ(ಮ.ಪ್ರ)ಗಳು ವಿತರಣೆಯಾದ ಭೂಮಿಯ ಅಧಿಕ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದುವುದರೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಗತಿಯು ಚಂಚಲವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಯು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅರಣ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳ (ಸಿ.ಎಫ್.ಆರ್.)ಮಾನ್ಯತೆಗೆ ಅನುವುಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾದ ಬಹುಪಾಲು ಹಕ್ಕುಗಳು ಈವರೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ - ದತ್ತಾಂಶವು ದೊರಕುವ ಐದು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಛತ್ತೀಸಗಢ, ಮಹಾ, ಒಡಿ, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಪಬಂ), ಸಿ.ಎಫ್.ಆರ್.ನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಯು ಒಟ್ಟಾರೆಯ ೬ ಶೇಕಡಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ.

ಅರಣ್ಯಗಳ ಹೊರಗಿನ ಸಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಮಾನ್ಯತೆಯು ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ : ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮಾನ್ಯತೆಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕಂದಾಯ ಅಥವಾ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯೊಂದಿಗೆ ದಾಖಲಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಈ ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯು, ರಾಜ್ಯ ಹಿಡಿತದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗೀಕರಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ವರ್ಷಗಳ ಉರುಳುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಸಲ ಘಟನೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸಿದರೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ವಸ್ತುತಃ ಮುಕ್ತ ಪ್ರವೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಿತ್ತು, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಒತ್ತುವರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.ಶಾಶ್ವತ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಗೆ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೮೦ಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕೊರತೆಯಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಾಧಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ (ಗ್ರಾಮ ತಾಣ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆಯಾಗಿ, ಈ ಅಂಶಕ್ಕೆ ತುರ್ತು ಕ್ರಮದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಯೋಜನೆಯು ಅದರ ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ : ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಶರತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಅದರ ಅನುಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ.ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ ಹಾಗೂ

ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ನಿಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂದಿಗ್ಧತೆಯು ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಯು ಅಕ್ಷರಶಃ ಇಲ್ಲವಾಗಿ, ವಸತಿ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಯು ತದುದ್ದೇಶಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡುತ್ತದೆ.

೩.೨.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗಿಲ್ಲದ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದು : ಎಲ್ಲ ಅರಣ್ಯೇತರ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಟ್ಟು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪುನರ್ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ, ಗುರುತಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ತುರ್ತು ಜರೂರಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ, ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ನಡುವಿನ ಗಡಿತಕರಾರುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕಿದೆ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದನ್ನು (ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಸೆಕ್ಷನ್ ೩೧ಬಿ) ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಇರುವ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು, ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದು, ವೈಯಕ್ತಿಕರಣವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಿತವ್ಯಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ: ಮೆಕ್ಸಿಕೋದ ಎಜಿಡೋ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅಥವಾ ಫಿಲಿಪೈನಿನಲ್ಲಿ ಮನೆತನದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸೀಮಾನಿರ್ಣಯವು ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು (ಡೆಬ್ಬಿಂಗರ್ ೨೦೧೪). ಇವುಗಳು ಉತ್ಪನ್ನದಾಯಕತೆ ಹಾಗೂ ರಚನಾತ್ಮಕ ರೂಪಾಂತರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಇಚ್ಛಿತ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ (ಡೆ ಜಾನ್‌ವಿ ಹಾಗೂ ಇತರರು, ೨೦೧೨; ವಾಲ್ಸೆಚ್ಚಿ ೨೦೧೪).

ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗದ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು : ಉದ್ದೇಶಿತ ಮೀಸಲು ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀಸಲು ಅರಣ್ಯ ಎಂದು ಅಥವಾ ಸಂರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯ ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಯೇ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಫ್.ಆರ್.ನ ಸುತ್ತಲು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದನ್ನು ಒಂದು ದೃಢವಾದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸಮುದಾಯ-ನೇತೃತ್ವದ ಮ್ಯಾಪಿಂಗ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಕ್ಷಿಪ್ರಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ.ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಜೆ.ಎಫ್.ಎಮ್.ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ೭೩ನೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹಾಗೂ ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಯ ಉಪಬಂಧಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳುಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳೊಂದಿಗೆ (ಜಿ.ಎಸ್. ಗಳು) ಸಹವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿಸಬೇಕು.ಸಿ.ಎಫ್.ಆರ್.ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು, ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲು, ಜಿ.ಎಸ್. ಒಂದು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅರಣ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಎಫ್.ಆರ್.ಎ. ಅನುಷ್ಠಾನದ ತ್ವರಿತ-ಗತಿ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ : ಎಫ್.

ಆರ್.ಎ.ಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳ ದೊಡ್ಡಪ್ರಮಾಣದ ನಿರಾಕರಣೆ ಅಥವಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ (ಡಿ.ಎಲ್.ಸಿ) ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಅಥವಾ ಸರಿಪಡಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಪುನರ್ವಹಿಸಬೇಕು². ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಲು, ಜಿ.ಎಸ್. ಅನ್ನು ಪಿ.ಇ.ಎಸ್.ಎ.ಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಇತ್ಯರ್ಥ (ಕೊಪ್ಪಲು ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ಗ್ರಾಮ) ಮಟ್ಟವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಪಟ್ಟಾಂಶವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿತರಿಸುವುದನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಸಮೂಹದ ಹೊದಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಮೇಲೆ ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.ಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪರಿಣಾಮದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು : ಸಿ.ಎಫ್.ಆರ್.ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಅಭಿಯಾನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅರಣ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಜಿ.ಎಫ್.ಎಮ್. ಸಮಿತಿಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಜಿ.ಎಸ್.ನಲ್ಲಿ ನಿಹಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಗಳು ಕೆಲವು ಸಿ.ಎಫ್.ಆರ್.ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಾವುದೇ ಸಿ.ಎಫ್.ಆರ್.ಕೂಡ ಮಾನ್ಯವಾಗದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಡಿ.ಎಲ್.ಸಿ.ಯೊಂದಿಗೆ ಇರಬೇಕು. ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲೆಗಳು ಅರಣ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೧೬ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಕಾರಣ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅರಣ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೧೬ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವುದನ್ನೂ ಅರ್ಥೈಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಸೂತ್ರೀಕರಿಸಲು ಸೇರಿಸಬಹುದಾಗಿ, ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೩ ನಗರ ಭೂಮಿ

೩.೩.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ಭೂ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಯ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕೃಷಿಯೇತರಭೂಮಿ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ : ಭಾರತದ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಇಂಡೋನೇಷಿಯಾ

(೪೫ ಶೇಕಡ) ಅಥವಾ ಮೆಕ್ಸಿಕೊ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಝಿಲ್ (ಶೇಕಡ ೭೮ ಹಾಗೂ ಶೇಕಡ ೮೭) ನಂತರ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ೩೧ಶೇಕಡದೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ವಸಾಹತು ಪ್ರದೇಶಗಳು (ಗ್ರಾಮೀಣಗಳು) ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಕಂದಾಯ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಕ ನಿವೇಶನವಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೨೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಈ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಗರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅವುಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಗರೀಕರಣಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದ ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆವರಿಸುತ್ತವೆ - ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ, ನಗರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಕಡೆಯದಾಗಿ ೧೯೬೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯೊಂದೇ ಆಗಿ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈಗನ ೩೭೭ ಮಿಲಿಯಂದಿಂದ ೨೦೩೦ರಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೬೦೦ ಮಿಲಿಯಕ್ಕೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಕಾರಬದ್ಧ ನಕ್ಷೆಯ ಕೊರತೆಯು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ : ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ಆಧಾರಿತ ನಕ್ಷೆಯ ಕೊರತೆಯು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ: ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಈಗಲೂ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಕೃಷಿಭೂಮಿ, ಗ್ರಾಮೀಣಗಳು, ಹಾಗೂ ಪುರಸಭೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಗರ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಾದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊರಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಯೋಜನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ವಿಂಗಡಣೆಯು ಕನಿಷ್ಠ ರಚನಾತ್ಮಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೊಳವೆ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ) ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಧಾರ ನಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರ ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಬಹುತೇಕ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಅಧಿಕತರ ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವರ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯು ವಿರಳವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ ಹಾಗೂ ಅನಧಿಕೃತ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಅನಿಯಮಿತ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸುವುದು ದುರಾಗ್ರಹದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಯೋಜನಾಂತರದ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಸಮರ್ಪಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗದ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡ ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಅನೌಪಚಾರಿಕತೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮೂಲಗಳು : ನಗರವಾಸಿಗಳು ಸಾಧಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ರೂಢಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನದಂಡಗಳು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವನ್ನು ಅನೌಪಚಾರಿಕಗೊಳಿಸಲು ಬಲವಂತಪಡಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹಾಳುಗಡೆಬಲ್ಲ "ವಿನಾಯಿತಿ"ಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕುದುರಿದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦ಶೇಕಡ

೨. ಎಂ.ಪಿ, ಮಹಾ, ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿತವಾದ ಜಿಪಿಎಸ್-ಬೆಂಬಲಿತ ಭಾವಹಿಸುವಿಕೆಯ ನಕ್ಷಾರಚನೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ವಿಚಿತ್ರಪಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ರೂಪಾಂತರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಜನರು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಪಡೆಯದೆಯೇ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೦ರಿಂದ ೮೦ ಶೇಕಡ ಜನರು ಅನುಭೋಗ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಇಲ್ಲದೆ ಮನೆಗಳು ಹಾಗು ವಸತಿ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗು ಸುಮಾರು ೫೫ ಶೇಕಡ ಬಹು-ಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮಹಡಿ ಪ್ರದೇಶ ಅನುಪಾತದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಾಗಿ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಅನಿಶ್ಚಿತ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳು ಭೂಮಿ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಹಾಗು ಹೂಡಿಕೆಯ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ : ನಗರ ಭೂಮಿಗೆ ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ಅಥವಾ ಆಧಾರ ನಕ್ಷೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗು ಅಧಿಕತರ ನಗರ ಭೂಮಿ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ೧೯೨೦ರ ದಶಕದ ಬಳಿಕ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಣ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು, ಅವು ಇರುವಲ್ಲಿ, ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು ಕೈಗೊಂಡವುಗಳಾಗಿವೆ, ಹಾಗು ಒಂದು ಸೀಮಿತ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ (ಹಿಂದಿನ ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿ ೧೩೦ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೩೦ನ್ನು ಆವರಿಸಿದೆ, ಸುಮಾರು ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಆಯುವಿನೊಂದಿಗೆ) ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ತೆರಿಗೆ ದಸ್ತಾವೇಜು (ಖಾತೆಗಳು) ಗಳನ್ನು ಹಿಡುವಳಿಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗು ವಂಚನೆಯ, ನಕಲಿ ಹಾಗು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವ ನಗರ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾಗು ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದು ಅನೇಕ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಅನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಬ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಆಮೂಲಕ ಪೂರೈಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ನೀತಿಗಳು ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ ಹಾಗು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ : ರಾಜ್ಯಗಳು ವಸತಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವು ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭಾರತೀಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಪಚಾರಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವು ಕೇವಲ ಆದಾಯ ಮಾತ್ರವೇ ಅಂಶವಲ್ಲ ಹಾಗು ಭೂಮಿಯ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಹಾಗು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಕೊರತೆಯು ಜೊತೆಗೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಗರದ ಬಡವರಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿಸಬಹುದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶ ನೀತಿಯು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೊಳಚೆಗೆರಿ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಅಥವಾ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗು ಸರಕಾರವು ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ ಆದರೆ ಅಧಿಕ ವಿವರವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲು ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ನವೀನ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಹಿಡುವಳಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ : ಹಿಡುವಳಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಂಜೂರಾತಿಯು ಅನೇಕ ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಆದರೆ ಅನೇಕ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳು (ಯು.ಎಲ್.ಬಿ.ಗಳು) ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು

ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಅನುಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕ ಹಾಗು ಪಬಂ ಗಳಂತಹ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೊಳಚೆಗೆರಿ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆಯಲು ಅಥವಾ (ನಿರ್ಬಂಧಿತ) ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟುಕೈರಿಸಲು ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿವೆ, ಆದರೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಹಾಗು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪಾರದರ್ಶಕಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬೈಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ, ಹಾಗು ಕೇವಲ ಅನುಭೋಗದ ಬದಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ. ಹಾಗು ಖಂಡಿತವಾಗಿ, ವಿಶಾಲವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೆಟುಕುವ ಭೂಮಿಯ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ನೀತಿಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ.

೩.೩.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಹಣಿಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು : ಒಂದು ಪಹಣಿಯ ನಕ್ಷೆಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗು ನಗರ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಳತಾಗಿರುವ ಹಾಗು ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ಸೀಮಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ದೊರಕುವ ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಯು. ಎಲ್.ಬಿ.ಗಳು ಯೋಜನೆ, ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿ, ಹಾಗು ನೋಂದಣಿಯ ಕುರಿತು ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ನಕ್ಷೆಗಳ ತೇಪೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ, ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳೂ ಆಧಾರ ನಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ, ಕಾರ್ಯಾಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಧಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಒಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪುನರ್ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಲ್ಕು ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ನಗರ ಸ್ಥಿರಾಸ್ಥಿ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳ ಯೋಜನೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ (ಪಿಪಿಪಿ) ಮೂಲಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗು ಲಿಖಿತ ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಮೇಲೆ ಖಚಿತ ದತ್ತಾಂಶದ ರಚನೆಯು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಿಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರೆ ಹಾಗು ಯು.ಎಲ್.ಬಿ.ಗಳು ಅಂತೆಯೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸಂಬಂಧಿತ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಹಾಗು ಮಾನ್ಯಮಾಡಿದರೆ ಇದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಬಹುದು ಹಾಗು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು.

ಒಪ್ಪಿತ ನಗರ ಗಡಿರೇಖೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಯೋಗಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು : ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಶಾಸನಬದ್ಧ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಕೊರತೆಯು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಯು.ಡಿ.ಎ.) ನಡುವೆ

ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಸೇವೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಯೇತರ ಭೂ ಬಳಕೆಗೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅಂತಹ ನಗರ ಗಡಿರೇಖೆಯು ಯು.ಡಿ.ಎ. ಹಾಗೂ ಯು.ಎಲ್.ಬಿ.ಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪಿತವಾದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರೋಧಿಸಲು, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಗರ ಭೂ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ದಸ್ತಾವೇಜು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ನಗರ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸಬೇಕು :

ನಿರೀಕ್ಷಿತ ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ನಗರದೊಳಗಿನ ಪುನರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಥವಾ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯು ದೊರಕುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ, ಹಳತಾದ ಮಾನದಂಡಗಳು, ಯೋಜನೆಯ ಕೊರತೆ, ಆಗು ಪ್ರಯೋಜನದ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಗಳು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಗರ ಯೋಜನಾ ಸ್ಕೀಮುಗಳು) ಅಥವಾ ಕೊಳವೆಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾದರಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ವಿಭಿನ್ನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಅತಿಕ್ರಮಣದ ಸೇರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ಇದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಬಹುದು ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಆಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿವಾದಾಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ಹಾಗೂ ನಗರ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಕರ್ಯಯುತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು :

ಅಹಮದಾಬಾದಿನ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ದೊರಕುವ ದತ್ತಾಂಶದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಬಹುದು (ಬೆಲ್ಜಿಯ ಹಾಗೂ ಇತರರು, ೨೦೧೩) ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಖಾಲಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಬಹುಪಾಲುನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು, ಎಂದರೆ, ನಗರಗಳು ಹೊಸ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಹೊಂದುವ ಬದಲಾಗಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು ಹಾಗೂ ಒಂದೋ ಅದರ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅನುವುಮಾಡಲು

ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಆರ್ಥಿಕಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು. ಇದು ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕೆ, ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರಿಸಬೇಕೆ, ಅಥವಾ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಬಲ್ಲ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಹರಾಜು ಹಾಕಬೇಕೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳು ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಭೂಮಿ-ಆಧಾರಿತ ಧನಸಹಾಯದ ನವೀನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು, ಲಿಖಿತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಾರಿಸುವುದು :

ಬಳಸದೇ ಇರುವ ಅಥವಾ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸದ ನಗರ ಭೂಮಿಯ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಈ ಮುಂದಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊರತರುವ ಗಮನಾರ್ಹ ಸುಪ್ತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ: (ಅ) ಪರಿಣಾಮದ ಬಳಕೆಯ ಶುಲ್ಕ, ಪರಿವರ್ತನಾ, ಸುಧಾರಣಾ, ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶುಲ್ಕಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಭೂ ಮೌಲ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು; (ಆ) ಒಟ್ಟಾರೆ ಯೋಜನೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಒಳಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಫ್ಲೋರ್ ಸ್ಟೇಸ್ ಇಂಡೆಕ್ಸ್ (ಎಫ್. ಎಸ್.ಐ.) ಬೆಲೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡುವುದು, ಹಾಗೂ (ಇ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದಾಯಿ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಬಡ ಹಾಗೂ ಉಪಾಂತದಲ್ಲಿರುವವರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ಇದು ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಆಯೋಗವು ಭಾರತೀಯ ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳು ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಸಂಗತವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಗರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭೂ ಆಸ್ತಿಗಳ ಒಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕ ತೀರ್ಮಾನ-ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ತದುದ್ದೇಶಿತ ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿತ ಕಡಿಮೆ-ವೆಚ್ಚದ ವಸತಿ ನೀತಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು :

ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ಗದ ವಸತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಅನಧಿಕೃತ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು, ಬಡ ವಲಸೆಗಾರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಹೊಂದಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆಗೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಯು.ಎಲ್.ಬಿ.ಗಳು ಬಡವರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಅನಧಿಕೃತ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾನ್ಯಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ದುರಾಗ್ರಹದ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯಗಳ ಕೇವಲ ಒಂದು

ಸಣ್ಣ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರಿಪಡಿಸಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ, ಇದನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಬಡವರ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು (ಸಣ್ಣ ವಾಣಿಜ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು) ಹಾಗೂ ವಸತಿಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ಕಟ್ಟಡ ರಚನೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳು, ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯದ ನಗರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹರಾಜು ಹಾಕುವುದರ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದಾದ ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಬ್ಸಿಡಿಗಳ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯ ಕುರಿತು ನಗರ ಭೂಮಿ ಪೂರೈಕೆಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮಗ್ರ ನೋಟವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಬಹುತೇಕ ಅರೆ-ನಗರ ಭೂಮಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣ, ಭೂಮಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ತ್ವರಿತ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲು (ಕೆಳಗೆ ಸಂಘರ್ಷ ಪರಿಹಾರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ) ಇದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ, ಕ್ಷಿಪ್ರಗತಿಯ, ಹಾಗೂ ಊಹಿಸಬಹುದಾದ ಔಪಚಾರಿಕ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮೂಲ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಸುವುದು : ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆಗಳ ಕುರಿತು ನಿರಂತರ ಮಾಹಿತಿಯ ಲಭ್ಯತೆ ಅಂತೆಯೇ ವ್ಯವಹಾರದ ಆವರ್ತನೆಯು ಖಾಸಗಿ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ವಿಮಾ ಕಂಪೆನಿಗಳು) ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಗಳ (ಯೋಜನೆ, ತೆರಿಗೆ ದರಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ) ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕತರ ಭಾರತೀಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ವೈಪರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು, ಹೂಡಿಕೆಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು, ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿಸಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆದಾಯ ಸೃಜನೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು.

೩.೪ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ

೩.೪.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ಅನಿಶ್ಚಿತ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನದಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ : ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು 'ಸ್ವಚ್ಛ' ಹಕ್ಕುಪತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅನೇಕ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ವಾಸ್ತವವು, ೨೦೧೩ರ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯ್ದೆಯು ಜಾರಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದಿದ್ದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಅಥವಾ ಇತರ ರೀತಿಯ ಕೌಶಲ್ಯಯುತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕೂಡ ಈ ಸಾಧನವು ಉಪಯೋಗಿತವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಇದು, ಈ ಸಾಧನವು, ಸ್ಪಷ್ಟ ದಾಖಲೆಗಳು

ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣದ ಸಹಭಾಗಿಗಳ ನಡುವೆ ನೇರ ಮಾತುಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಉಪಯೋಗಿತವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹೂಡಿಕೆಗಾಗಿರುವ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯು ದುರ್ಬಲ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದಾಗಿ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗಿದೆ : ನಗರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳೆಗೈಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ರೂಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಹಿಂದಿನ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳ ಅತ್ಯಪ್ತಿಕರ ಪ್ರಕೃತಿಯು ೨೦೧೩ರ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯ್ದೆ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ, ಇದು ತಾನೇ ಗಮನಾರ್ಹ ಚರ್ಚೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.ಆದರೆ, ಬಳಸಿದ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯು ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ, ಸರಿಯಾದ ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊರತೆಯು ಭೂಮಿಯ ನಿಖರವಾದ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ, ಅತೀವ ಪ್ರಚಾರಿತವಾದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದವರಿಂದ ಪ್ರತಿರೋಧವೆಚ್ಚಿಸಿ (ಫಾರಟ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ೨೦೧೩), ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಎಳೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹಾಗೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಯೋಜನೆಯ ವಿಫಲತೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ.ಸರಿಯಾದ ದಾಖಲೆಗಳು ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ ನಗರ ಯೋಜನಾ ಸ್ಕೀಮಿನಂತಹ ಭೂ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಸಂಘರ್ಷದ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಕೊರತೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕಠಿಣವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ : ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳು ನಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದವು ಆದರೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಕ್ಷೆಗಳು ವಾಸ್ತವದೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಣ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳೆರಡಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಇವು ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ನೀಡಲಾದ ಅಹಮದಾಬಾದಿನ ಉದಾಹರಣೆಯು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಒತ್ತುವರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಈ ಆಸ್ತಿಯ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ, ಅಂತಹ ಒಂದು ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ, ಒಡಿಶಾ ಹಾಗೂ ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಅನುಭೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಒಂದೋ ಕಂದಾಯ ಇಲ್ಲವೇ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಆಧೀನದಲ್ಲಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಅಧಿಕಾರವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ: ಬಹು ಸರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ

ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಂಚುವುದರಲ್ಲಿ, ಆದರೆ ಅಲ್ಪ ಸಂಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ, ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ (೭೩ನೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ) ಹಾಗೂ ಪಿ.ಇ.ಎಸ್.ಎ., ೧೯೯೬ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಅರಿವು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿವೆ.

ಒತ್ತುವರಿಯು ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ : ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ವಿಫಲವಾದರೆ, ಒತ್ತುವರಿಯು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಬಲ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಒಂದು ವಿವಾದಾಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಶಃ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿವಾದವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ೨೦೧೧ರ ಸಮಿತಿಯು ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರಗಳ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿತು, ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ೧೦ ಶೇಕಡ ಭೂಮಿಯು ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಿತು, ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆಯ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ-ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಕ್ರಮಣಿಸುವ ಸೂಚ್ಯ ಭರವಸೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಶೀಘ್ರಗತಿಯ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

೩.೪.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಸಮಗ್ರ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದತ್ತಾಂಶ ಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಬೇಕು : ಭಾರತದ ಭೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ದುರ್ಬಲತೆಯೆಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗುವ ಬದಲು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಉಳಿಕೆಯಂತೆ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿ), ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮೂರು ಇಲಾಖೆಗಳು, ಎಂದರೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಕಂದಾಯ ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿಗಳು, ಒಬ್ಬಂಟಿ ಎಂಬಂತೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಗಣಕೀಕೃತ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವುದು ಆದ್ಯತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಇದನ್ನು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳು ವ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರಿಸಲು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತ ಭೂ ಬಳಕೆಗೆ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಹರಾಜಿನ ಮೂಲಕ ಖಾಸಗಿ ಪಾರ್ಶ್ವಿಕಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಅಥವಾ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಅಥವಾ ಭವಿಷ್ಯದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ದೊರಕಬಹುದಾದ ಒಟ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ

ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಅಂದಾಜು ಪಡೆಯಲು ಕೂಡ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಒತ್ತುವರಿಯ ವಿಸ್ತಾರತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಹಾಗೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ತಂತ್ರವನ್ನು, ಸಂಭವನೀಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಕೂಡ ಇದು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕರಿಸುವುದು : ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು, ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಂಜೂರಾತಿ ಪಡೆದವರಿಗೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ, ವಂಚನೆಯಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸರಕಾರಿ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂ ಆಗ್ರಹ (ನಿಷೇಧ) ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೧೧, ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಈ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ತಿಳಿಯಬಹುದಾದ, ಜಿ.ಎಸ್.ಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಹಿಸುವಿಕೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಂದು ಆಸಕ್ತಿಕರ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಆಧಾರದ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು : ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕರಣದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನತೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲ ಟಿಪಿಎಸ್. ಕೂಡ ಸೇರಿದಂತೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮಾದರಿಗಳು ಇವೆ. ೨೦೧೩ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯ್ದೆಯು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಠಿಣಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಇಂತಹ ಮಾದರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ರೈತರು ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆದಾರರ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಒಂದು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಮಾರಟಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ರೈತರಿಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಕೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅವರು, ಒಂದುಸಲ ಭೂಮಿಯು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ದೃಢಪಟ್ಟ ಬಳಿಕ, ಬಿಹಾರ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಬಿಬಿಎಡಿಎ)ಕ್ಕೆ ಅದರ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಬೆಲೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಆಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಭೂಮಿಯ ತುಂಡುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಒಂದು ಸಂಚಯನವನ್ನೇ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನವು, ಆದಾಗ್ಯೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಮುಕ್ತ ಭೂಮಿ ದೊರಕದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದು, ಇದನ್ನು, ಭಾಗಶಃವಾಗಿ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ದುರ್ಬಲ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೫ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವಿಲೇವಾರಿ

೩.೫.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆ : ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೈಗಾರಿಕರಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ, ಹಾಗೂ, ಅದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು, ಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಅಥವಾ ನಿಗಮಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ^೮. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದೂ ಸರಕಾರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೀಸಲಿಡುವ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲವೇ ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ "ಭೂ ಬ್ಯಾಂಕ್"ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೧೩ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲು, ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಭೂಮಿಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವರ್ಗಾವಣೆಯ ನಿಯಮಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ವಿರಳವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ : ಕೊಡಮಾಡಿದ ವಿನಾಯಿತಿಗಳ ಕುರಿತು ಅಥವಾ ಪ್ರಯೋಜನ-ಹಂಚಿಕೆ ಒಪ್ಪಂದದ ಕುರಿತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎದುರಾದಾಗ, ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಆದೇಶಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬಯಲು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತವೆ. ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಂದ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳ ಅನುಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮೂರನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯು ಅಕ್ಷರಶಃ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೋಗ್ಯ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭೋಗ್ಯವು ನವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ವರ್ಗಾವಣೆಯಿಂದ ಅತಿ ಸೀಮಿತ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ಗಣನೀಯ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಇವೆ. ಭೂಮಿಯು ವಿನಾಯಿತಿ ದರಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರದಿಂದ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಭೋಗ್ಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕೇವಲ ಅಲ್ಪ ಭೂಮಿಯು ಮಾತ್ರ ಹರಾಜಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಕೇವಲ ಭಾಗಾಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉದ್ದೇಶಿತ ಬಳಕೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

೮. ಇದಕ್ಕೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ, ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ಕೆಲವು ಖಾಸಗಿ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ವಸತಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ವಸತಿ ನಿವೇಶನಗಳಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತವೆ.

ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳ ಹಾಗೂ ಭೋಗ್ಯದ ಶರತ್ತುಗಳ ಅನುಪಾಲನೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ : ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಮಾನನಿಲ್ದಾಣ, ಬಂದರುಗಳು, ಮಾರ್ಗಗಳು ಹಾಗೂ ರೈಲುಮಾರ್ಗಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಸರಕಾರಿ ಭೂಮಿಯ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶವು ಪರಭಾರಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ) ಕೊಡುವ ಇಂತಹ ಮಂಜೂರಾತಿಗಳು ಯಾವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು ಎಂದು ವಿಧಿಸುವ ನೀತಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ನಿಯತಾಂಕಗಳು ಬಂಡವಾಳ ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಭಿನ್ನ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಗೆ ಮಾನದಂಡಗಳು ಕೊರತೆಯಾಗಿವೆ, ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನವು ಭಾಗಶಃ ದುರ್ಬಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ.

೩.೫.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕು : ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅನುಭವವು ಭೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಕ್ರಯದ ಮೂಲಕ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಹರಾಜು ಹಾಕುವುದು ಪುನಃ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಹರಾಜುಹಾಕಲು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿವೆ ಹಾಗೂ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡುವುದು ಭೂ ವ್ಯವಹಾರದ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ಯಮವು ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಇತರ ಸಹಾಯಧನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಹಾಯಮಾಡಬಹುದು.

ಭೋಗ್ಯದ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮೂರನೆಯ-ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು : ಯಾವ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯು ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂಗಡ ಗಮನವು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇಚ್ಛಿತ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಸಾಧನೆಯು ಕರಾರಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಲು, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಮೂರನೆಯ-ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯು ಒಪ್ಪಿತ ಮಾನದಂಡಗಳಿಂದ ವಿಪಥಗೊಂಡ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರಗಳ ಸುಲಭವಾದ ಲಭ್ಯತೆಯು ಕರಾರಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

ಭೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಂಬಲ ಒದಗಿಸಬೇಕು : ರಾಜ್ಯಗಳು ಮಾಹಿತಿ

ಕೊರತೆ ಅಥವಾ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಕಾನೂನು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನು ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸುವುದನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠವಾಗಿಸಬಹುದಾದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವರದಿ ನೀಡಿವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿ (ಓಂಬುಡ್ಸ್ಮನ್)ಯ ರಚನೆಯು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅತಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಹುದು.

೩.೬ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ನಕ್ಷೆ

೩.೬.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ಲಿಖಿತದಾಖಲೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸೀಮಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ : ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕ್ರಮವು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣಾ ವಿಶೇಷತೆಗಳ ಉಪಯೋಗ), ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿ ಅಥವಾ ಇತರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿ, ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊಂಡಿಯು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಜಾರ್ಖಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಕೀಕರಣವು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ “ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುವ” ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ, ದತ್ತಾಂಶವು ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಓದಬಹುದಾದಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಹೀಗಾಗಿ ಗಣಕೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯದ ಬದಲಿಗೆ ಊಹಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇವೆ : ನೋಂದಣಿ ಕಾಯ್ದೆಯು ಉಪನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಯು ಭೂಮಿಯ ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು, ಸರಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಂತಹ ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ನೋಂದಣಿಯ

ಮುನ್ನ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಕೊಂಡಿ ಇಲ್ಲದೆ, ನೋಂದಣಿ ಕಾರ್ಯವು ಕನಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ವಂಚನೆಯ ಅಥವಾ ನಕಲಿ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳು ವಿಪುಲಗೊಂಡು ವಂಚನೆಯ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮತ್ತು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತವೆ.

ನಕ್ಷೆ ಆಧಾರಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಳೆಯದಾಗಿರುತ್ತವೆ : ಅಧಿಕತರ ರಾಜ್ಯಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿತವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು (ಪ್ರತಿ ೩೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ) ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ದಾಖಲೆಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪ-ನಗರ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ತೀವ್ರತರವಾಗಿ ಹಳೆಯದಾಗಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಅಸಂಗತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದು, ವರ್ಗಾವಣೆಯ ನೋಂದಣಿಯು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನು ಕಠಿಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಗಡಿವಿವಾದಗಳ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೂ ದಾರಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಧಿಕತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಗಣಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು, ಅಂತಹ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವರಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಲು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವು. ೨೦೧೩ರಲ್ಲಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಉಳಿಕೆಯು ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿ ೨೩ ಪ್ರತಿಶತವಾಗಿದೆ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ, ದಾಖಲೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಹಾಗೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮೇಲ್ಮಜ್ಜೆಗೇರಿಸಲು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಅತ್ಯಲ್ಪವು ವಾಸ್ತವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿವೆ ಹಾಗೂ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧಿಕ ಶುಲ್ಕ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ಥಿತಿ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ : ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆಯು ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ್ಯೂ, ಆಸ್ತಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದಾಗ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿರುವ ಶುಲ್ಕಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ

೯. ಭೌತಿಕ ಕಡತಗಳನ್ನು ಯಂತ್ರವಾಚನೀಯವಲ್ಲದ ಪಿಡಿಎಫ್‌ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸ್ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದು ಅಡ್ಡ-ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿ, ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಅಥವಾ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಪಾಸಿಸಲು ಅಥವಾ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ವಿಫಲತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ, ಸುಮಾರು ೩೦ ಪ್ರತಿಶತ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ತಪ್ಪಾಗಿವೆ.

೧೦. ಈ ಪರಿಷ್ಠಿತಿಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿರಬಹುದು; ಒಡಿಶಾದಿಂದ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ೭೨ ಪ್ರತಿಶತವನ್ನು ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು, ಆದರೆ ಉಳಿದವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಇನಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಭಾಗವು (೪ ಪ್ರತಿಶತ) ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿನಲ್ಲಿ ತತ್ಪರತೆ ನಮೂದಾತಿ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತ ಗುರಿಯಾದ ಐ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಮೇಲೆ, ಉಳಿದಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಇದು ವ್ಯಾಪಕ ಅನಧಿಕೃತತೆಗೆ (ಸುಮಾರು ೩೦ ಪ್ರತಿಶತ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ) ದಾರಿಮಾಡಿದ್ದು, ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಆಂದೋಲನಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಅಂತಹ “ಖಾಲಿ ಕಾಗದದ” ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು “ಮಾನ್ಯ” ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಗುರಿಹೊಂದಿವೆ. ಪಾರಂಪರಿಕ ವಿಧಾನಗಳ (ಎಂದರೆ, ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಸರಪಳಿ ಹಾಗೂ ಮಿಶ್ರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಂತರ) ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುವಂತೆ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡುವಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚವು ನೋಂದಣಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ.

ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದ ಸಮನ್ವಯವು ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲದ ಹೋಗಿದೆ : ಗ್ರಾಮ ದಾಖಲೆಗಳ (ಜಮಾಬಂದಿ) ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮನ್ವಯವು, ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ದೃಢೀಕರಿಸಲಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿ, ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆಯು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ, ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಅಪಾಯವೊಡ್ಡದಂತೆ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ, ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಈಗ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ್ಯಂತ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಗಂಭೀರ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುವಂತೆ, ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

೩.೬.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ನೋಟವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು : ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣವು ಭೌತಿಕ ಕಡತಗಳ ಕೇವಲ ಸ್ಯಾನಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿದೆ. ಭೂ ಮಾಹಿತಿಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯು ದತ್ತಾಂಶವು ನಿಖರವಾಗಿದೆಯೆ, ಇತರ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಡ್ಡ-ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಲು ಗಣಕದಲ್ಲಿ ಓದಬಹುದಾದಂತಿದೆಯೆ, ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣಾ ವಿಶೇಷತೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾದ, ಹಾಗೂ ಇತರರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವಂತಹ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ಪಾರ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾದ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಡೆಗೆ ದಾರಿ ರೂಪಿಸಬಹುದು.

ಎಲ್ಲ ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಋಣಭಾರಗಳು ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿವೆ ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿಗೆ ಮೊದಲು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತವೆ

ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಬೇಕು : ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಆಫ್ ರೈಟ್ಸ್ (ಆರ್.ಬಿ.ಆರ್.) ಕೃಷಿಯ ಕುರಿತು ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಮಾಪನಕ್ಕೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಬಹುದಾದ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಹಕ್ಕುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ (ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಾಗ ಇರಿಸಲು ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದರೂ), ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಋಣಭಾರಗಳ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿದಿರಬಹುದು. ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಭೂಮಿಯು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದಾಹರಣೆಯು ಇದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಮಪ್ರಾಮುಖ್ಯದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಇಂತಹ ದಾಖಲೆಗಳು ಉಪ-ನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಯ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಅವುಗಳ ಕಾನೂನುಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಲು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಇದಕ್ಕೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಈವರೆಗಿನ ಪರಸ್ಪರ ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸುವ ನಿರ್ಣಾಯಕ ದತ್ತಾಂಶದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಡೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಅನುವುಮಾಡಲು ಸಂಬಂಧಿತ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಗಳೊಂದಿಗೆ (ಉಪನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು, ಯುಎಲ್‌ಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಂಪೆನಿ ನೋಂದಣಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ) ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು : ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ಅಧಿಕತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ.ಬಂಗಾಳದ ಪ್ರಕರಣವು ಒಂದು ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಪ.ಬಂಗಾಳವು ದಾಖಲೆಗಳ ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣವು ಬಹುತೇಕ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂತೆಯೇ ಲಿಖಿತ ಮಾಹಿತಿಯು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕೆಲವೇ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ದಾಖಲೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಇದು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನವಾಗತಕ್ಕ ಮಾದರಿಯಾಗಬಹುದು ಹಾಗೂ ಬಹುಶಃ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗಬಹುದು.

ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು : ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಅವಗಣನೆಯ ಬಳಿಕ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕಾರ್ಯದ ಗಾತ್ರವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಚಿತ್ರಣ-ಆಧಾರಿತ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು

ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.ಭೂ-ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಗ್ರಾಮ ನಕ್ಷೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ ನಕ್ಷೆಯು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೀಕರಿಸಲು ಒಂದು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಧ್ಯಂತರ ಪರಿಹಾರವಾಗಬಹುದು. ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ, “ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸರಿ”ಯಾದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲು, ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ನವೀನ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬಿಹಾರ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಸೆಟಲೆಮೆಂಟ್ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೧೨) ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದವು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿ ಭೂ ಭಾರತಿ) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವು. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಪರಿಷತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲು, ಸರಕಾರವು ಎಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಯಾವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಬಿಡಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಹಂಪಡಿತದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು, ವಿಭಿನ್ನ ಹಿಂಞಿ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಧಿಕ-ನಿಖರತೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಕೂಡ, ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವದ ನೈಜತೆಯ ನಡುವಿನ ಅಸಂಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಒಂದು ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಬಹುದು ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ನಕ್ಷೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಅಥವಾ ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸುವ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಗ್ಗವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಅನುಭವವು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾಗರೂಕತೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆಗೂಡಿದರೆ, ಇದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಮೇಲೇರುವಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು.

ಇತ್ಯರ್ಥವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆ-ಆಧಾರಿತದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಒಂದು ನೈಜ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು: ಸೂಚ್ಯಂಕ ನಕ್ಷೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಏರಿಕೆಯ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯು ಒಂದು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಬಹುದಾದರೂ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ ನಕ್ಷೆಯ ಬಹುತೇಕ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಕೊರತೆಯು, ಒಂದು ವಿಭಿನ್ನ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅತ್ಯಧಿಕ ಆಸ್ತಿ ಮೌಲ್ಯವು ಕೂಡ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆ.ಪ್ರ.ದಲ್ಲಿನ ಭೂ ಭಾರತಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರ ಆಸ್ತಿ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳು (ಯುಪಿಒಆರ್) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಕಾರ್ಡುಗಳ ಪ್ರದಾನವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವಿಭಿನ್ನ ಅನುಭವಗಳು ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ: ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಅಧಿಕತರ ನಗರ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಕ್ಷಿಗಳ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತೆರಿಗೆ ನಕ್ಷೆ) ವಿಭಿನ್ನ ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಎಳಸುವಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ

೧೧.ಭಾರತದ ನಿರ್ಬಂಧಿತ ವೈಮಾನಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಯುಎವಿ.ಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿವೆಹಾಗೂ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮೇಲೇಳುವ ನಿಯಂತ್ರಣಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆಯು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ, ಚಿತ್ರಣ-ಆಧಾರಿತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು, ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಹಂಪಡೆಯುವಂತಿದ್ದರೆ, ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಹೊರಗಿನ ಪಾರ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತಹ, ಊಹಿಸಬಹುದಾದ ಹಾಗೂ ಸಕಾಲಿಕವಾದ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಮಾನದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ದಾಖಲಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಅಳತೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕ್ರಮಗಳು ಸರಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಜನರಿಂದ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ-ಅನುರೂಪವಾದ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲದ ಹೊರತಾಗಿ, ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಾತ್ಮಕ ದಾಖಲೆಯತ್ತ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಭೂಮಿಗೆ (ಗ್ರಾಮತಾಣಗಳು) ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿಫಲತೆಯು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಮರ್ಥನೀಯವಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳಿಂದ ಅಂತಹ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು, ಸಂಭವನೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದೊಂದಿಗೆ, ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ನಕ್ಷೆ-ಆಧಾರಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡಿವೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು :

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪುನರ್ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕೇವಲ ಅಂತಹ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಇರಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಬಹುದು. ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲು ಅನುಮತಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಭೂ ಮಾಲೀಕರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲಿಖಿತ ದತ್ತಾಂಶದ ನಿಖರತೆಯನ್ನು ತಪಾಸಿಸಲು, ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಯ ನಡುವಿನ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಒಳ-ಕಛೇರಿ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು, ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಕರಣವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು, ಆಂಶಿಕ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ಮಾರ್ಪಾಡನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರದ ನೋಂದಣಿಗೆ ಪೂರ್ವಶರತ್ತಾಗಿ “ಮುಟ್ಟೇಶನ್-ಪೂರ್ವರೇಖಾಚಿತ್ರ”ವನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾಡಬಹುದು.ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳು ಒಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವೇ ನಂಬರಿನ ಅಥವಾ ಉಪವಿಭಾಗದ ಒಳಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದರ ವಹಿವಾಟಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸುವುದರಿಂದ, ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ವ್ಯವಹಾರ-ಆಧಾರಿತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ತಳಹದಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಖಾಸಗಿ ಸಮೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಂಜಸವಾದ ಬೆಲೆಗೆ ಸಮೀಕ್ಷಿಸುವ ಅಧಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಇದನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದಾಗ, ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಉಪಕ್ರಮವು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಂದಾಜು ೭೫ ಪ್ರತಿಶತ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ನಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ

ಫಲತವಾಗಿದೆ^{೧೨}. ಇದನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಿದ ಭೂ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಂದು ತಳಹದಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪುನರ್ವಿಮೋಕ್ಷೆಯು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗ್ಡಮ್‌ನಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಅನುಭವದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯವಹಾರ-ಆಧಾರಿತ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲಿಸಬಹುದು.

ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಒಂದು ಸದೃಢ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರಿಸುವುದು :

ರಾಜ್ಯಗಳು ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳಿಂದ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಆದಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಾಗ್ಯೂ, ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒಂದೋ ಅನುದಾನಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬಳಲುತ್ತಿವೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ವ್ಯವಹಾರದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಮಾಡಬಹುದು. ಭೂಮಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಯು, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಯತ್ತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಮುಂದುವರೆದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾದ ಬಹುಪ್ರಮಾಣದ ಆದಾಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿರುವ ಕೆಲವೇ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಒಂದು. ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಎರಡು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಆದ್ಯತೆ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ, ಯಾವುವೆಂದರೆ (ಅ) ಆಸ್ತಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದಾಗ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಾವಣೆ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ತೆರಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ವಿನಿಮಯಗಳಾದಾಗ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಪನಮಾಡಬೇಕು; ಹಾಗೂ (ಆ) ಭೂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳಿಂದ ಚಲಿತವಾಗುವ ಮಾದರಿಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ-ಆಧಾರಿತವಾದ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ನೀಡುವುದು. ಇದು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಅಗ್ಗದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ದೃಢ ಗ್ರಾಮ-ಆಧಾರಿತ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಾಗಿ ಜಮಾಬಂದಿಯ ಪುನರೋತ್ಥಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

೩.೨ ಭೂ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆ

೩.೨.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ನಗರ ಭೂಮಿಯ ಆದಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸೂಕ್ತ ಬಳಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ : ಆದಾಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯು ನಗರಗಳ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆಯ

೧೨. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಂದು ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಇದು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ, ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ಉಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಲಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ (ಅಹ್ಲವಾಲಿಯ ೨೦೧೪). ಅವುಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಭರಿಸುತ್ತವೆಯಾದರೂ, ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಗಳು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟದಾಯಕ, ಆಸ್ತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತವೆ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ಆದಾಯ ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ತದುದ್ದೇಶಿತ ವಿನಾಯಿತಿಗಳು, ಕಿಂದಾದ ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಿತ ತೆರಿಗೆ-ತಳಹದಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾದ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಅಸಮರ್ಥತೆಗಳು, ಸುಸ್ತಿದಾರರ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಲು ಆಗದಿರುವುದು, ಹಾಗೂ ಅಪ್ಪಚಲಿತ ತೆರಿಗೆ ರಚನೆಗಳು ಅಂತರ್ಗತ ಸಂಭವನೀಯತೆಯ ಸದೃಶಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ೩೬ರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ, ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಯು ನಗರಸಭೆಯ ಆದಾಯದ ೨೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಉತ್ತಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹದೊಂದಿಗೆ, ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯವು, ಪ್ರಸ್ತುತದ ೦.೧೫-೦.೨ ಪ್ರತಿಶತ ಜಿಡಿಪಿಯಿಂದ ೦.೮ ಪ್ರತಿಶತದ ವರೆಗೆ, ಬಹುತೇಕ ನಾಲ್ಕುಪಟ್ಟುಗಬಹುದು. (ಮಾಥುರ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ೨೦೦೯).

ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೊರತೆಯು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ :

ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಗಳ ಅಧಿಕೃತ ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಲು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಇದು ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯ ನಿಖರ ಅಂದಾಜನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ, ಅಂದಾಜು ೨.೫೩ ಮಿಲಿಯನ್ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೇವಲ ೦.೯೬ ಮಿಲಿಯನ್ ಆಸ್ತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ತೆರಿಗೆ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನವು, ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಾದ್ಯಂತ, ೪೪ ಪ್ರತಿಶತ ಆಸ್ತಿಗಳು, ಒಂದೋ ಅವುಗಳು ತೆರಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅತೀವ ಮನಸೋಇಚ್ಛಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಿತವಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ, ಯಾವುದೇ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಿದೆ. ಇದು ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳಾದ್ಯಂತ ತೆರಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯ ಅಗಾಧ ಚೆದುರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ; ಭಾರತದ ೩೬ ಅತಿದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ತಲಾ ವಾರ್ಷಿಕ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯವು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ರೂ.೧,೩೩೪ರಿಂದ ಪಾಟ್ನದಲ್ಲಿ ರೂ. ೨೫೨ ವರೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಸರಾಸರಿಯಾಗಿ, ಕೇವಲ ಮೂರನೇ ಒಂದಂಶಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ತೆರಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮಾತ್ರ ವಾಸ್ತವಾಗಿಯು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ (ಮಾಥುರ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ೨೦೦೯).

ಭೂ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆಗೆ

ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರಗಳಿಗಿಂತ

ಬಹಳಷ್ಟು ಕೆಳಗಿವೆ :

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದಾದರೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರಗಳ ಮೂರನೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಸ್ತಿ ಮಾಲಿಕರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ

ಬಲವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ, ಯುಎಲ್‌ಬಿ. ಗಳಿಗೆ ದರ ನಿಗದಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುವುದು ಅವಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಣದುಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಬಹುದು. ರಿಜಿಸ್ಟ್ರರ್ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಒಂದು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮೂಡಳಿ ಹಾಗೂ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು ಇದನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು.

ದುರ್ಬಲ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿಸುತ್ತವೆ : ಕಾಣೆಯಾದ, ನಿಖರವಿಲ್ಲದ, ಹಾಗೂ ಹಳೆಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಕೂಡ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಕಟ್ಟುವುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಹೂಡಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ವಿಳಂಬಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸುವುದನ್ನೂ ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಸಿಂಗನೂರಿನ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕರಣ ನಿದರ್ಶಿಸಿದಂತೆ ಮೇಲ್ಮನವಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. (ಫಾಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, ೨೦೧೩).

೩.೨.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ತೆರಿಗೆ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರರುಗಳನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವೆಡೆಗಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು : ಮುಂದಿನ ದೂರಗಾಮಿ ಸಂಭಾವ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಶರತ್ತಾಗುವ ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಉತ್ತಮ ತೆರಿಗೆ ಆಡಳಿತವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಅನುಭವವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ(ಕೆಲ್ಲಿ ೨೦೧೩). ಜಿಐಎಸ್.-ಆಧಾರಿತ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರರಿನಿಂದ ತೆರಿಗೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿನ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ದರಗಳನ್ನು ಆಚಿ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗೋಪಾಯವಾಗಿಸುವುದು ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ನವೀಕರಣ ಮಿಷನ್ (ಜಿಎನ್‌ಎನ್‌ಎಂ‌ಆರ್‌ಎಮ್)ನ ಒಂದು ಆದ್ಯತೆಯ ಶಿಫಾರಸಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಗಮನೀಯ ಯಶಸ್ಸು ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಅಹಮದಾಬಾದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಎರಡನೆಯದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರತಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೌಲೀಕರಿಸಲಾದ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ (ಭಂಡೋಪಾಧ್ಯಾಯ ೨೦೧೪). ಇದು ಪ್ರದೇಶ ಮೌಲ್ಯ-ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ (ಕಟ್ಟಲಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ) ಬದಲಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾದದ್ದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಖಾಲಿ ಭೂಮಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೆರಿಗೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ತೆರಿಗೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅಂತರವನ್ನು ಕೂಡ ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಯುಪಿಒಆರ್.ನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಾಂತರಿಸಿ, ಎರಡೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪೂರಕತೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವಂತೆ, ಇದು ಒಂದು ನಗರದ

ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆಗಳ ಯೋಜನಾಬದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೌಲ್ಯಾಂಕನಗಳ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು : ಮೌಲ್ಯಾಂಕನಕ್ಕೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಹಣದುಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು, ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪರಿಧಿಯ ಒಳಗಿನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ವಲಯ ದರಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತ ಮಧ್ಯಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು. ದತ್ತಾಂಶದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಯಿದ್ದರೂ^{೧೩}, ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಗ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನವು ಮುಂದಾಗಿ ವಿವೇಚನಾಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಶಿಫಾರಸಾಗಲು ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅಂದಾಜಿಸುವುದು : ಅನೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ತೆರಿಗೆ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರರುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ತೆರಿಗೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತೆರಿಗೆ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಂತಹ ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡುವುದಲ್ಲದೇ, ವಿನಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳಿಗೆ ವಿನಿಮಯಗಳು ಹಾಗೂ ನೀತಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದರನ್ನೂ ಮೀರಿ, ಇದು ಅವುಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲು ಹಾಗೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿನಿಮಯಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ನಿದರ್ಶಿಸಲು ಕೂಡ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

೩.೮ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು

೩.೮.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ದುರ್ಬಲ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ : ಎಲ್ಲ ಋಣಭಾರಗಳೂ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿಯು

೧೩. ವೃತ್ತಿಪರರಿಂದ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಮೌಲ್ಯಮಾನವು ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರ ವನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳವು ತೆರಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಪುರಸಭೆಗಳಾದ್ಯಂತ ಒಂದು ಗುಣಮಟ್ಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ : ಇದು ಒಂದು ರಾಜ್ಯ-ಮಟ್ಟದ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮಂಡಳಿಯು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅವುಗಳು ಆಬಳಿಕ ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಮನ್ವಯವಾಗಿಲ್ಲ, ಹಾಗು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಳೆಯದಾಗಿವೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಈ ಮೊದಲು ಚರ್ಚಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಆಸ್ತಿ ವಂಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆ ಹಾಗು ಖಾಸಗಿ ಪಾರ್ಟಿಗಳ ನಡುವೆ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಹೆಚ್ಚಿದ ಮಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಲು ಉತ್ತಮ ನ್ಯಾಯಾಲಯದತ್ತಾಂಶದ ತಳಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಪರಾಮರ್ಶೆಯು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾದರೂ, ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳ ನಡುವಿನ ಬಲವಾದ ಸಹಬಂಧದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯವು ಇದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ವ್ಯಾವಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಇರುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ ಹಾಗು ಭೂ ಬಳಕೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ : ದುರ್ಬಲ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಕೂಡ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಕೊರತೆಯು ಅಧಿಕತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಇತರ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದನ್ನು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿಸಿದರೆ, ಬಿಹಾರದ ೨೦೧೦ರ ಅಂಕಿಗಳು ಸಿವಿಲ್ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಸರಿಸುಮಾರು ೮೦ ಪ್ರತಿಶತವಾದರೆ (ಅಥವಾ ೨೦,೮೬೬ ಪ್ರಕರಣಗಳು), ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೦ ಪ್ರತಿಶತವು ತಮ್ಮ ಮೂಲವನ್ನು ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಮಟ್ಟವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಥವಾ ಸುಸ್ಥಾಪಿತ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ ಆದರೆ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಭೂ ಬಳಕೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗು ಭೂ ಮೌಲ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಉಪ-ನಗರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗು ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಗಡೆವುತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತವೆ: ಒಡಿಸಾದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದತ್ತಾಂಶವು ೨೦ ಪ್ರತಿಶತ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯದಿಂದ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗವು ಔಪಚಾರಿಕ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ, ಅನುದಾನಿತರ, ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತವರಿಂದ ಬಲವಂತವಾದ ಉಚ್ಚಾಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಬಾಕಿ ಉಳಿದ) ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಹಾಗು ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದವು : ಅಧಿಕೃತ ಗ್ರಾಮೀಣ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು (ಗ್ರಾಮ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು) ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು

ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಬಳಕೆ, ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಬಳಕೆ, ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗು ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತೋಟದ ಮನೆಗಳ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯ ಕುರಿತಾದ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾನೂನು ಪದವೀಧರರನ್ನು ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸುವುದು ಈ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗು ತೀರ್ಮಾನದ ಶೀಘ್ರತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

೩.೮.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ಪ್ರಕರಣದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಹಾಗು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಬೇಕು : ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು ನೈಜ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಹಾಗು ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀತಿಯಿಂದ ಗುರಿಯಿಡಬಹುದಾದಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸಲು ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಅನುಭವಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಹಾಗು ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೇ ಇಂತಹ ಉಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುವುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇತ್ಯರ್ಥ ವಾಗದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು: ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಿಧಾನಗತಿ ಹಾಗು ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಬಹುದು. ೨೦೦೯ರ ಬಿಹಾರ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ (ಬಿಎಲ್‌ಡಿಆರ್) ಕಾಯ್ದೆಯು, ಬಹುದೈಶಿತವಾಗಿದ್ದು, ಹಾಗು ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಮಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಏಕರೂಪ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಇಂತಹ ಹಿಂದುಳಿಕೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಹಾಗು ತ್ವರಿತ ಪರಿಹಾರದ ಕಡೆಗೆ ಬಹುದೂರ ಸಾಗಬಹುದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಉಪಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ (ಡಿಎಲ್‌ಆರ್) ಅನ್ನು ಪ್ರಥಮ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗಿಯೂ, ಹಾಗು ವಿಭಾಗೀಯ ಆಯುಕ್ತರನ್ನು ಮೇಲ್ಮನವಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೧೩ರ ವರೆಗೆ, ೨೯೬೪೯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿವೆ ಹಾಗು ೨೦೨೬ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿವೆ. ೯೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕರಣಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಒಳಗೆ ಪರಿಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ, ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ

ನೋಡಿದಾಗ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ೯೦ ಪ್ರತಿಶತ ಭೂ ಸಂಬಂಧಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪಾಠಗಳನ್ನು ೨೦೧೩ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಬಿಹಾರ ಭೂ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಹೊರಗೆ ಇತ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು : ನಿಯಮಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಸಿವಿಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಮೀರಿ, ೧೯೮೭ ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕಾಯ್ದೆಯು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವವರ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ತ್ವರಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಾಗಿದ್ದು ಈ ವೇದಿಕೆಗೆ ಅನುಮತಿಸಿದ ಪಾಟರ್ನಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಲೋಕ ಅದಾಲತ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಮಾನವು ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ಮೇಲ್ಮನವಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಮಾನವು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು

೩.೯.೧ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ

ಇಲಾಖೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಿತಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಗೊಂದಲ ಮತ್ತು ಅಂತರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ: ಅಧಿಕತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ನಾಲ್ಕು ಇಲಾಖೆಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ: ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಗಳು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿವೆ, ನಗರ ಭೂಮಿಯು ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳೊಂದಿಗೆವೆ, ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ನಿವೇಶನಗಳಿಗಿರುವ ಭೂಮಿಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳ ಬಳಿಯಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿ, ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಯು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕೆಳಗಿನ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಬಳಿಯಿದ್ದರೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬಳಕೆಗಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮೇಲಿನ ಸಾಕ್ಷಿಯು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭಿನ್ನ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವು ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಅಂತೆಯೇ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಸಂಘರ್ಷದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದೇ ಇಲಾಖೆಯ ಕವಲುಗಳ ನಡುವೆ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಭೂ ದತ್ತಾಂಶದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಹಂಚಿಕೆಯು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಹುತೇಕ-ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಭೂ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆದ್ಯತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ : ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವಿಶೇಷ ಸಾಮೀಪ್ಯದ ಏಕಾಗ್ರಮನದಿಂದ, ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಾಗಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಭೂ ಆಡಳಿತದಿಂದ, ಇದು ಒಂದು ಶೇಷ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿ ಆಗುವ ವರೆಗೆ, ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದೊಯ್ದಿದೆ. ಇದು ಹೊಸ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲಿಗೆ, ಅದು ಹಿನ್ನೀರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅಧಿಕತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಒಂದು “ಶಿಕ್ಷೆಯ ನೇಮಕಾತಿ”ಯಾಗಿ ಆಗಿದ್ದು, ಇದು ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೊಂಡ ಕೆಳಮುಖ ಸುಳಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಒಂದು ನಿಷ್ಠೆ ಇಲಾಖೆಯಿರುವ ಪ.ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯು ಬಹಳಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವು ಇದು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾದದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಸಂಗಮವು ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು : ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ದೂರಗಾಮಿ ಅಧಿಕಾರವು ಮಾತ್ರವೇ ಹೊಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರರು, ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ, ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಪ್ರಥಮ ಅವಕಾಶವಾಗಿದ್ದು, ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಇದು ಮಿತಿಮೀರದ ಹೊರಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆಯೇ ಎಂದು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯು ಅಧಿಕಾರ ವಿಭಜನೆಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಹಾಗೂ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳತಾಗಿವೆ ಅಥವಾ ಪರಿಣಾಮಹೀನವಾಗಿವೆ : ಭೂ ಬಳಕೆ ನೀತಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ನಗರಗಳಿಗೆ ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು ವಿಶದೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಹಂಚಿತವಾಗುವ ಉತ್ತಮ ತಳಪಾಯದ ನಕ್ಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಹಾಗೂ ಗಂಭೀರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಫಲಿತಾಂಶಿತ ಯೋಜನೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪರಿಣಾಮ ಹೊಂದಿರುವ ಯೋಜನೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು

ವೆಚ್ಚದಾಯಕ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಹಳತಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.

೩.೯.೨ ಶಿಫಾರಸುಗಳು

ಭಿನ್ನ ಇಲಾಖೆಗಳು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಧಾರ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು : ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಲಾದ ಭಿನ್ನ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಂಡ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಕೇವಲ ಅಂತರಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಶರತ್ತಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಬಹುದಲ್ಲದೆ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಲು ಆದ್ಯತೆಯ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿ ಒದಗಬಹುದು. ಫಿಲಿಪೈನ್ಸ್‌ನ “ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಒಂದು ನಕ್ಷೆ” ನೀತಿಯಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು, ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ಬೆಂಬಲ, ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಣ ಅಂತೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕದವುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಇತರ ದತ್ತಾಂಶದ ಪದರದೊಂದಿಗೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಇಂತಹ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಹೊಂದುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಗುರಿಯಾಗಿಸಲು ಅದನ್ನು ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಂಡ ಮತ್ತು ಭೂ-ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ, ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾಗಾಂಶ ನಕ್ಷೆಗಳು ಕೂಡ ದೊರಕುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವು ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೀಕರಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಬಹುದಾದಂತೆ ದತ್ತಾಂಶ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತಾ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲ ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಕರಣವು ಕೂಡ ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು : ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಇರಿಸುವುದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮರ್ಥ್ಯದ ಗಂಭೀರ ಸವಕಳಿಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿದ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಒಳಗಿತ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹೊರೆಯಿಂದ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಈಗಿನ ದಿನಗಳ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸೀಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಹುತೇಕ ಭಾಗವನ್ನು ಕಬಳಿಸುವುದರಿಂದಾಗಿ, ಒಂದು ಏಕ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿನಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಇರಲು ಕಾರಣವಾದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಗೆ ವಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಇಲಾಖೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಎರಡರ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಅರಣ್ಯೀತರ ಭೂಮಿಗಳ

ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ, ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗಿರಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಇದು ಸಾಧಿತವಾದರೆ, ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಮಸೂದೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಭೂಭಾರತಿಯ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾದವುಗಳಿಂದ, ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಏಕ ಭೂ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ಭೂದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಭಿನ್ನ ಹಣಕಾಸು ಮಾದರಿಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ : ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ಅಧಿಕತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ತುರ್ತುಕಾರ್ಯಗಳ ಹೊರಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಕಾರ್ಯಗಳು ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳು) ಹಂಚಿಹೋಗಿವೆ, ಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಜೆಟಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಧಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಯ ಉತ್ತೇಜಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ. ವೆಚ್ಚ ಹಿಂಪಡೆತದ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಎನ್. ಎಲ್.ಆರ್.ಎಮ್.ಪಿ.ಯ ಕೆಳಗೆ ಬಟವಾಡಿಯಾಗದ ಅಪಾರ ಬಾಕಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯು ನಿರ್ಬಂಧಕೋಳಪಡಿಸುವ ಇತಿಮಿತಿಗಳಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕವು ಆರ್.ಆರ್.ಗಳ ವಿತರಣೆಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಬಳಕೆದಾರ ಶುಲ್ಕಗಳಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಧರಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರೆ-ಸ್ವಾಯತ್ತ ಭೂ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಗಳು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಇದು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದೊಂದಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಹಾಗೂ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಕೀಕೃತ ಇಲಾಖೆಯ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಿಂದ ಬಲಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ತತ್ಪರಿಣಾಮದ ಬಳಕೆದಾರ ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸುವ ಒಂದು ಸೀಮಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಕೂಡ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವೀನ್ಯತೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ನಡುವೆ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹೊರಗೆಳೆಯುವುದು: ನಕ್ಷೆಗಳು ಹಳತಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳು, ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಹೊರತಾಗಿ, ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು, ಕೇವಲ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ “ಮಣ್ಣಿನ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ” ಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಅದು ದೀರ್ಘಾವಧಿಗೆ ಉಳಿಯುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನೆ ಹೊಂದದಿರಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಬಳಸುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಗೆ

ಆಧಾರವಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಗೆ ಕೂಡ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿಘಟನೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಭೂಬಳಕೆ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅನೇಕ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ (ಅರಣ್ಯ, ಬುಡಕಟ್ಟು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳು) ಚದುರಿಹೋಗುವುದರ ಕುರಿತು ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸುವ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು : ಇವುಗಳು ಸಂಘರ್ಷ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ, ಹಾಗೂ ವಸತಿಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಗೃಹನಿವೇಶನ ಭೂಮಿಯ ಮಂಜೂರಾತಿಗೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅನುಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಜಿಎಸ್. ಗಳು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪಿಇಎಸ್‌ಎ.ಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅಗಾಧವಾದ ಬಳಕೆಯಾಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು : ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೇರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ, ಗುಣಮಟ್ಟದ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳ ಅವಗಣನೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಪರಿಣಾಮವು ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವುಗಳು ನೇಮಕಾತಿ ನಡೆಸುವ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿವೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ. ಜಮಾಬಂದಿಯಂತಹ ತಳಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಅವಗಣನೆಯು ಇಡೀ ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಹುದು ಎಂಬುದರ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯು ಆ.ಪ್ರ.ದಂತಹ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರು ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷಕರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ-ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ನೇಮಕಾತಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಚೋದಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ತರಬೇತಿ, ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕಡಿಮೆ-ವೆಚ್ಚದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ, ಅಳಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾನದಂಡಗಳು, ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು, ಹಾಗೂ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ: ಕೆಲವು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪುನರೋತ್ಥಾನದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದಾಗ, ಉತ್ತಮ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು.

೪. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಆವೇಗ ಪಾಲನೆ

ಆರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್.ಜಿ.ಎ.ಎಫ್.ನ ಯಶಸ್ವೀ ನಿಭಾವಣೆಯು ಭೂಮಿಯ ಕುರಿತು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಅನುಭವದ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸಾಕ್ಷಿ-ಆಧಾರಿತ ಮಾತುಕತೆಯ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿತು. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯಗಳೊಳಗೆ, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ಈ ಮೊದಲು ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹಿಸಲು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಿದ್ದ, ಭಾಗೀದಾರರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿತು. ಇದು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಆದ್ಯತೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಮತಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿತು. ಭಾರತವು ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕಿತಗೊಳಿಸುವುದು (ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುವ ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರಣದ ಆಧಾರಿಸಿದ ನೈಜ ಭೂ ಬಳಕೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ) ಬಲಿಷ್ಠ ನೂತನ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಬಹುದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದತ್ತಾಂಶದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳ ಮೇಲೆ ದತ್ತಾಂಶದ ವಾಡಿಕೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಅಥವಾ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಲು ಅಗ್ಗದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದಾದ ದತ್ತಾಂಶವು ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಆಯಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಯನ್ನು, ಆ ಬಳಿಕ ದಾಖಲಿಸಬಹುದಾದಂತೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ (ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್.ನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸದಿರುವವುಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ) ಪ್ರಸರಿಸಬಹುದಾದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ಗುರುತಿಸಲು, ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ-ಆಧಾರಿತ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯದ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸಲು ಒಂದು ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ :

- ▶ ಇದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ತತ್ವಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿತ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ, ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಅನುಸರಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಕೇವಲ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗೆ

ಒಂದು ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಕೂಡ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ, ಆ ಬಳಿಕ ಇದನ್ನು ಡಿಬಿಎಲ್‌ಆರ್. ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬಹುದು.

- ▶ ಇದು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ತಳಮಟ್ಟದ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬಹುದು. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳ, ಉಪ-ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿ ಕಛೇರಿಗಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ವಲಯಗಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ, ಇದು ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸುವ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ▶ ಸಂಬಂಧಿತ ಭಾಗೀದಾರರ ನಡುವೆ ಒಪ್ಪಿತವಾದ ಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉನ್ನತ-ಮಟ್ಟದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ, ಇದು, ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನ “ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದೆ”^{೧೪} ಇಂದ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರ ಹಾಗೆಯೇ, ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ^{೧೫}, ನೀತಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಆವೇಗವನ್ನು ವರ್ಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಲಾಭವಾಗುವಂತೆ

೧೪. ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಭದ್ರತೆ, ಆಸ್ತಿ ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ನಿರ್ಮಾಣಅನುಮತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ: ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯಂತಹ ಕೆಲವು ಭೂ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾವ್ಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.

೧೫. ಎಲ್‌ಜಿಎಎಫ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಉಪ-ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಆವೇಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ನೋಂದಣಿಯ ಮೇಲೆ ಅತೀವವಾಗಿ ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪ-ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೂಚಕಗಳಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಸೂಚಕಗಳು ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಯೋಜನೀಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು.

ಮಾಡಲು, ಸೂಚಕಗಳ ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸೂಚಕಗಳಿಗೆ, ನಾವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ನೀತಿ ಸೂಕ್ತತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತವಾಗಿರಬಹುದಾದ ಆದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳವಾದ ನೀತಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸಬಹುದಾದ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಿಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿ ದಾಖಲಿತವಾದ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಕ್ಷಿತವಾದ ಭೂಮಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಭೂ ಪ್ರದೇಶಗಳು

ನಗರ ಹಾಗೆಯೇ ವಸತಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ, ಅರಣ್ಯ, ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ನಕ್ಷೆಗಳ ಹಾಗೂ ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊರತೆಯು ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ನಿರೂಪಣೆಪಟಿ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಒಂದು ತುರ್ತಾದ ಪೂರ್ವಶರತ್ತಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಆಸ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈ ಸೂಚಕದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಸುಧಾರಣೆಯು ಆಧುನಿಕ ಚಿತ್ರಣ-ಆಧಾರಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು (ವೈಮಾನಿಕ ಚಿತ್ರ ಅಥವಾ ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರಣ) ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯವು ಪ್ರಮುಖ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚಕಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಧಾರಣೆಯು, ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವ, ಅತಿಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡೆದುಹಾಕಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಗೆ ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದಾದ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳು ದಾಖಲಿತವಾಗದ ಹಾಗೂ ಆದ್ಯತೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಾಗಬಹುದಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳು ಅಥವಾ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಂತಹ ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಯ ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸುವುದರಿಂದ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಅಥವಾ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತೆರಿಗೆ ನಕ್ಷೆಗಳು) ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದತ್ತಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಅಂತಹ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಈ ಸೂಚಕವನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು.

ಉಪ-ಸೂಚಕಗಳ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರಬಹುದು: ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರಕುವ ಉಪಗ್ರಹ

ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸ್ಥಳ ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, (ಅ) “ಅರಣ್ಯ” ಭೂಮಿಯು ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಅಥವಾ ನಗರವಸತಿ ಬಳಕೆಯ ಕೆಳಗೆ; (ಆ) ಕೃಷಿ” ಭೂಮಿಯು ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳ ಕೃಷಿಯೇತರ ಬಳಕೆಯ ಕೆಳಗೆ; (ಇ) ಒತ್ತುವರಿಯಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಯಂತಹ ಅಸಾಂಗತ್ಯಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂದಾಜನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸ್ವಯಂ-ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಇಂತ ಮಾಹಿತಿಯು ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ಹಾಗೂ ಭಾಗಿದಾರರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದು ಇತರ ನಕ್ಷೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ತೆರಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದತ್ತಾವೇಜು ಅನುಭೋಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿ ಸಹ ಉಪಯೋಗಿತವಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಕೂಡ ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದು. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ, ವಿಪತ್ತು ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ಆಪತ್ತನ್ನು ಉಪಶಮನಗೊಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸಲು ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇತರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಹೊದಿಸಬಹುದು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಹಿಂದಿನ ದಿನಾಂಕಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು, ಸಂಭಾವ್ಯತೆ: ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಭಿನ್ನ ರೀತಿಗಳ (ಅಧಿಕೃತ ಅಥವಾ ಅನಧಿಕೃತ) ಭೂ ಬಳಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಇತರ ಮೂಲಗಳ ದತ್ತಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಅಂತಹ ಭೂ ಬಳಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರಕ ಅಥವಾ ಹಾನಿಕಾರಕ ಎನ್ನುವುದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಅನುವುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು

ಈ ಸೂಚಕಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಂಡರೆ ಇವು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕಾದವುಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚಕಗಳ ಮೇಲಿನ ಸ್ಕೋರುಗಳನ್ನು ಒಂದೋ ಮ್ಯುಟೇಶನ್-ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿರಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂತರ್ಗತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು (ಬಹುತೇಕ ಕೇವಲ ಕಂದಾಯ ಭೂಮಿಗೆ; ಸೂಚಕ ೩ರನ್ನು ನೋಡಿ) ಸೂಚ್ಯಂಕ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಹಾಗೂ ಭೂ ಮಾಲೀಕರ ಸಮೂಹದಿಂದ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಥವಾ ಎಸ್.ಸಿ./ಎಸ್.ಟಿ.ಗಳು) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆವರಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು

ಅಳಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ (ಗ್ರಾಮೀಣ, ನಗರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿ, ಅಥವಾ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕಗಳು, ಸಂಭಾವ್ಯತಃ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಥವಾ ಬಡತನದ ಸೂಚಕಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲಾದ) ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳು ಗಮನಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಜೂರಾದ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವದ ಭೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳು ದಾಖಲೆಗಳು ಹಳತಾಗಿವೆ ಎಂಬುದರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕೊರತೆಯ ಪ್ರಥಮ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುವ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಆವರಿತವಾದ (ಹಾಗೂ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಲಿಂಗ) ಪ್ರದೇಶದ ತುಲನೆಯು ಅಗಾಧ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳು ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ವಿರಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಬದಲಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ನೀತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಬಹುದು.

ನೋಂದಾಯಿತ ವಿರುದ್ಧ ಮ್ಯುಟೇಟ್ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯವಹಾರಗಳು

ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಮ್ಯುಟೇಶನ್‌ಗಳ ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಮ್ಯುಟೇಶನ್ನಿನ ನಡುವೆ ತತ್ಸಂಬಂಧಿವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹಾಳುಗಡೆವುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವಂಚನಾಯುಕ್ತ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚಕವನ್ನು ಮೇಲ್ಮನಿಬಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹಾಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕೂಡ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಗೂ ಇತರ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮೂಹಗಳ ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಹೊಂದಿರುವ ಸರಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಇರಿಸಲು ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನೋಂದಾಯಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಮ್ಯುಟೇಟ್ ಆಗುತ್ತವೆ. ನೋಂದಣಿಯ ಅಧಿಕ ವ್ಯವಹಾರಣಾ ವೆಚ್ಚ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳು, ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅನಧಿಕೃತತೆಗೆ ತಳ್ಳಬಹುದು. ನೋಂದಾಯಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೂ ಕೂಡ, ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಸ್ವಯಂ-ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾನೀಕರಿಸಿದೆ. ಗಣಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ, ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಲ್ಲವಾಗಿ, ಈ ಸೂಚಕದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪ್ರಗತಿಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ (ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಭಾಗಾಂಶ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು) ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ

ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ದರಸೂಚಕಗಳ ವರದಿ ನೀಡಲು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಡಿಮೆ ವರದಿಯಾಗುವ (ಅಂದರೆ, ವಾಸ್ತವಿಕ ಹಾಗೂ ವರದಿಯಾದ ದರಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ) ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲು ಕೂಡ ಹಾಗೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ತುಲನೆಮಾಡಿ, ೨೦೧೩ರ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯ್ದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲು ಮತ್ತು ಆಬಳಿಕ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲು, ದಾಖಲಿತ ದರಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಈ ಸೂಚಕದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಬಹುದು. ರಾಜ್ಯಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನೋಂದಣಿ ಹಾಗೂ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ನಡುವಿನ ಉಳಿಕೆಯ ಮಟ್ಟಗಳು ಹಾಗೂ ಕಳೆದುಹೋದ ಸಮಯದ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸಿವೆ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಎಸ್.ಎಮ್.ಎಸ್. ಪ್ರಕಟಣೆ ಸೇವೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಕ್ಷಿದಾರರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಪಡೆಯಲು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಮಾರ್ಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿವೆ. ಸಮಯಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಚಕದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ, ಭೂ ಒಡತನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಗುರಿಹೊಂದಿರುವ ನೀತಿಗಳ, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಎಸ್.ಎ.ಯ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯಬಂದಾಗ ಸರಿಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತತ್ಕ್ಷಣದ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು.

ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ನಕ್ಷಾನಿರೂಪಣೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರಕಾರಗಳ ಸ್ವಂತ ಆದಾಯವು ಬಹಳ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ವರ್ಗಾವಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಅಂದಾಜಿಸಲಾದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಭೂಮಿ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೇಲಿನ ನಗರಗಳಾದ್ಯಂತ ಹಾಗೂ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ದತ್ತಾಂಶವು ಈಗಿನ ತೆರಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದು ಆಬಳಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಬಹುದಾದ, ತೆರಿಗೆ ನಕ್ಷೆಗಳು ಅಥವಾ ವಿಭಿನ್ನ ದರ ರಚನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆವರಿಸುವಿಕೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿ ಒದಗಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಇದು ಕ್ಷಮತೆಯುಳ್ಳ ಭೂ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸದೆ, ಅನಧಿಕೃತ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಕ್ರಯದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ವರದಿಮಾಡಲು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದೆಂದು ನಂಬಲಾದ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳ ಅಸಾಧಾರಣ ಅಧಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಲು ಆದಾಯ-ತಟಸ್ಥ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಸಹ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಮಟ್ಟ

ಎಲ್.ಜಿ.ಎ.ಎಫ್.ಅಕ್ಷರಶಃ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಕಥಾನಕ ರೀತಿಯ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪ್ರಯತ್ನದೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸುವುದರಿಂದ, ಕೇವಲ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ

ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ಶೀಘ್ರ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪರಿಹಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಉತ್ತಮ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಕರಣಗಳ ಹರಿವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಇದು ಮೂರು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ, ಯಾವುವೆಂದರೆ (ಅ) ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ರಚನೆಗೆ

ಆದ್ಯತೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣಕ್ಕೆ; (ಆ) ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮೂಹಗಳ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಘಟಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು; ಹಾಗೂ (ಇ) ಕಾನೂನು ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಹಾಗೂ ಅವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಘಟಿಸುವಿಕೆಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಯ ಕುರಿತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಅಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ.

೫. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಗಳು

ಭೂಮಿಯು ರಾಜ್ಯ ವಿಷಯ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವು ಅಧಿಕತರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಈ ಮುಂದಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಿದೆ (ಅ) ನಾವೀನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದು, ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು (ಅಗತ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು) ಮತ್ತು ರಚನೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ (ಇ) ವೈಯಕ್ತಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದಂತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಪಥವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಅದನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಳವಡಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು.

೫.೧ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು

ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಎಲ್.ಜಿ.ಎ.ಫ್. ಗಮನಾರ್ಹ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಇದು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವಂತೆ ಅಧಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ಮೇಲೆ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂಚಕಗಳ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಚಕಗಳು ಹೀಗಿರಬೇಕು: (ಅ) ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಮೇಲೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಆ ಬಳಿಕ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದಾದಂತೆ (ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉಪ-ಸೂಚಕಗಳಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು), ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕು; (ಆ) ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸುವಂತೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿರಬೇಕು; (ಇ) ಕೆಳಹಂತಗಳ ಆಡಳಿತ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಧನವಾಗಿ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗುವಂತೆ ವಿಂಗಡಣೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಬೇಕು; (ಈ) ಕಲಿಯುವಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಮಾನರ ಕಲಿಯುವಿಕೆಗೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ತುಲನೆ ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು; ಹಾಗೂ (ಉ) ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಸೂಚಕಗಳು, ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಜಾರಿಯಾದರೆ, ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಎನ್.ಎಲ್.ಆರ್.ಎಮ್.ಪಿ.ಯಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ಮಾಡುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಕೂಡ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದಾದರೂ (ಬಹಳಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಗಳು ಮಾಡಿದಂತೆ), ಸೀಮಿತ ಸೂಚಕಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ಬೆಂಬಲವು ಸ್ಥಿರವಾದ ಹಾಗೂ ತುಲನಾತ್ಮಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಫಲಿತ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ತುಲನೆಗೆ ಬಳಸಲು ಹಾಗೂ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದ್ಯತೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಆಬಳಿಕ ನಿಯಮಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಬಹುದಾದ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ವಾರ್ಷಿಕ ಎಲ್.ಜಿ.ಎ.ಫ್.ವೇದಿಕೆ) ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳ ಮೂಲಕ ರೂಪಿಸಬಹುದು.

ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ಒಯ್ಯಲು, ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೇತೃತ್ವದ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನವುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊಂದಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ (ಅ) ಈ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮಾಡಲು ಒಂದು ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು; (ಆ) ಅದರ ಅಳವಡಿಕೆಯನ್ನು ಆಯ್ದ ಕೆಲವು ಎಲ್.ಜಿ.ಎ.ಫ್. ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಂತೆಯೇ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು “ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸುತ್ತಿದೆ” ಸೌಲಭ್ಯದ ಉಪಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ತತ್ಸಂಬಂಧ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು; (ಇ) ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸೃಜಿತವಾದ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾದ ವರದಿ ನೀಡಲು ಒಂದು ನಮೂನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು; (ಉ) ಈ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಎಲ್.ಜಿ.ಎ.ಫ್. ಚರ್ಚಾಕೂಟದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆದ್ದಂತಹ ಕೆಲವು ನೀತಿ ವಿವಾದಾಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ನೂತನ ಮತ್ತು ತತ್ಸಂಬಂಧಿತ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಯಾವ ರೀತಿ ಬಳಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಗಟ್ಟಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸುವುದು.

೫.೨ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿಘಟನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದು

ಕಾನೂನು ವಿವಾದಾಂಶಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ (ಅ) ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾನೂನು ಪರಿಸರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು; (ಆ) ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಡೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತಹ ಶಾಸನದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ (ಇ) ಸಂಬಂಧಿತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಆದ್ಯತೆಯ ಶಾಸನಗಳ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಭೂ ಕಾನೂನುಗಳ ಸಮನ್ವಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು.

ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರುವಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರದ ನಡುವಿನದ್ದನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ) ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳು, ಶುಲ್ಕಗಳು ನ್ಯಾಯಪರಿಪಾಲನೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಯತ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಮಿತವ್ಯಯದ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ: (ಅ) ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ಮೂಲ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು; (ಆ) ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಿಯಾಗಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ-ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಬಹುದಾದ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ (ಇ) ಏಕಮಾತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಬದಲಾಗಿ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

೫.೩ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು

ಭಾರತವು ಭೂ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ “ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕ” ಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಸಂಯುಕ್ತ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಥವಾ ಸುಧಾರಿತ ಭೂಬಳಕೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರಿದಾದ ಗಮನದೊಂದಿಗೆ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದವು (ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ವಿಶಾಲ ಘಟಕದೊಳಗೆ ಸಿಗುವ ಅಗಾಧ ವಿವಿಧತೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ). ಯಾವಾಗಲೂ, ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಯಶಸ್ಸು ಅಥವಾ ವಿಫಲತೆ, ಸಮಯದ ಮಿತಿ, ಹಾಗೂ ಮೇಲೇರುವಿಕೆಗೆ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾನದಂಡದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಭಾಗಶಃ ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶವಾಗಿ, ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದವು ಅಥವಾ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಶಾಲ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇದನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಭೂ ಆಡಳಿತದ

ಸುತ್ತಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಫಲಿತಾಂಶದ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕ್ಲಿಪ್ತ ಕಲಿಯುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ತದ್ರೂಪಗೊಳಿಸಿಕೆ ಹಾಗೂ ಯಶಸ್ವೀ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಮೇಲೇರಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕಗೊಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸುವುದು (ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿರಿ) ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆವರಿಸಬೇಕಾದ “ವಿಶಿಷ್ಟ” ವಿಷಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ: (ಅ) ಈ ಮೊದಲು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಹಾಗೂ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ರಚನೆ; (ಆ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗೆ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು, ಎಲ್ಲೆ ಗುರುತಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು; (ಇ) ಗ್ರಾಮೀಣ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಇವುಗಳ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿಭಾವಣೆಯಾಗದಿದ್ದ ಅಥವಾ ತೀವ್ರತರವಾಗಿ ಹಳೆಯದಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದು; (ಈ) ಕೊಳೆಗೇರಿಯಲ್ಲದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದು; (ಉ) ಅನಧಿಕೃತ ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗೀದಾರಿಕೆಯ ಯೋಜನೆ, ನಕ್ಷಾರಚನೆ, ಮತ್ತು ಹಿಡುವಳಿ ಉನ್ನತೀಕರಣ; ಹಾಗೂ (ಊ) ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು. ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರಬಹುದಾದರೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಕೇವಲ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಲು, ಅನುಭವದ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು, ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅಳವಡಿಕೆಯಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಧನಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವು ಕೇಂದ್ರದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು, ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಮುಂದಿನವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. (ಅ) ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಚೌಕಟ್ಟು, ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಹಾಗೂ ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ವಿಫಲತೆಗೆ ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಗುರಿ; (ಆ) ಗುರಿಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ, ಸ್ವತಂತ್ರ, ಹಾಗೂ ಬಹು-ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ; ಹಾಗೂ (ಇ) ಪುನರಾವೇಶಿಸಲು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾದ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿ ಎಂದು ಸಾಬೀತಾದ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ.

ಉಲ್ಲೇಖ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಅಪ್ಪುವಾಲಿಯ, ಐ.ಜೆ. ೨೦೧೪. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಅವರ್ ಸಿಟಿಸ್ : ಪೋಸ್ಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಆಫ್ ಚೀಂಜ್. ನವ ದೆಹಲಿ: ಹಾರ್ಪರ್ ಕೊಲಿನ್ಸ್.

ಆಂಡೋಲ್ವಾಟೋ, ಡಿ. ೨೦೦೨. “ಎ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಇನ್‌ಫಲಿಯನೆಬಲ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ರೈಟ್ಸ್.” ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎಕಾನಮಿ, ೧೧೦(೨), ೩೮೨-೯೩.

ಅಪ್ಪು, ಪಿ.ಎಸ್. ೧೯೯೭. ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಎ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಪಾಲಿಸಿ, ಲೆಜಿಸ್ಲೇಷನ್ ಅಂಡ್ ಇಂಪ್ಲಿಮೆಂಟೇಷನ್. ನವ ದೆಹಲಿ: ವಿಕಾಸ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್.

ಬೆಲ್ಲೆನಿ, ಎಸ್. ೨೦೦೮. “ದಿ ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಮ್ಯಾಟರ್ಸ್ ಇನ್ ಗುಜರಾತ್, ಇಂಡಿಯಾ” ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿಸಿ: ವರ್ಲ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್.

ಬೆಲ್ಲೆನಿ, ಎಸ್. ಮತ್ತು ಇತರರು., ೨೦೧೩. “ಇನ್ವೆಂಟರಿ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಇನ್ ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್, ಗುಜರಾತ್, ಇಂಡಿಯಾ.” ದಿ ವರ್ಲ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಪಾಲಿಸಿ ರಿಸರ್ಚ್ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ ಸೀರಿಸ್:೬೬೬೪.

ಬಂಡೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಎಸ್. ೨೦೧೪. “ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ಇಷ್ಯೂಸ್ ಇನ್ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಫೈನಾನ್ಸ್: ಎ ಸಮರಿ ಫಾರ್ ಇಂಡಿಯಾ.” ಅಮೆರಿಕನ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸ್, ೩(೪), ೧೩೪-೪೬.

ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಎ., ಪಿ. ಜೆ. ಗೆಟ್ಲರ್ ಹಾಗೂ ಎಮ್. ಫಾಟಕ್. ೨೦೦೨. “ಎಂಪವರ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಂಡ್ ಎಫೀಷಿಯೆನ್ಸಿ: ಟೆನೆನ್ಸಿ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ಇನ್ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್.” ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಎಕಾನಮಿ, ೧೧೦(೨), ೨೩೯-೮೦.

ಡೆ. ಜ್ಯಾನ್‌ವಿ, ಎ., ಕೆ. ಎಮ್‌ಕೆ, ಎಮ್. ಗೋಂಧರಪುಲೇಝ್-ನೆವರೊ ಹಾಗೂ ಇ. ಸದಾಲೆಟ್. ೨೦೧೨. “ಸರ್ವೆಂಟ್ ಟು ಮೈಗ್ರೇಟ್: ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಮೈಗ್ರೇಷನ್ ಇನ್ ರೂರಲ್ ಮೆಕ್ಸಿಕೊ.” ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪೇಪರ್, ಬರ್ಕಲಿ, ಸಿಎ.

ಡೆಯ್ಲಿಂಗರ್, ಕೆ, ಜೆ. ಸಾಂಗ್‌ಕ್ವಿನ್ ಹಾಗೂ ಕೆ. ಹೆಚ್. ನಾಗರಾಜನ್. ೨೦೦೮. “ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್, ಪಾವರ್ಟಿ ರಿಡಕ್ಷನ್, ಅಂಡ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಗ್ರೋಥ್: ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಫ್ರಂ ಇಂಡಿಯಾ.” ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ೪೫(೪), ೪೯೬-೫೨೧.

ಡೆಯ್ಲಿಂಗರ್, ಕೆ, ಎ. ಗೋಯಲ್ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್. ಕೆ. ನಾಗರಾಜನ್. ೨೦೧೩ಎ. “ವಿಮೆನ್ಸ್ ಇನ್‌ಹೆರಿಟೆನ್ಸ್ ರೈಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಇಂಟರ್‌ಜನರೇಷನಲ್ ಟ್ರಾನ್ಸಿಷನ್ ಆಫ್ ರಿಸೋರ್ಸಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ.” ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ರಿಸೋರ್ಸಸ್, ೪೮(೧), ೧೧೪-೪೧.

ಡೆಯ್ಲಿಂಗರ್, ಕೆ, ಜೆ. ಸಾಂಗ್‌ಕ್ವಿನ್ ಹಾಗೂ ವಿ. ಯಾದವ್. ೨೦೧೩ಬಿ “ಡೆಸ್ ಶೇರ್‌ಕ್ರಾಪಿಂಗ್ ಅಫೆಕ್ಟ್ ಲಾಂಗ್ ಟರ್ಮ್ ಇನ್ವೆಸ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್? ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಫ್ರಂ ವೆಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ಟೆನೆನ್ಸಿ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್.” ಅಮೆರಿಕನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೯೫(೩), ೭೭೨-೯೦.

ಡೆಯ್ಲಿಂಗರ್, ಕೆ ೨೦೧೪. “ಸೆಕ್ಯೂರಿಂಗ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೈಟ್ಸ್ ಫಾರ್ ಸ್ಮಾಲ್‌ಹೋಲ್ಡರ್ ಫಾರ್ಮರ್ಸ್.” ಇನ್ ನ್ಯೂ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಫಾರ್ ಸ್ಮಾಲ್‌ಹೋಲ್ಡರ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್, ಎಡಿಟೆಡ್ ಬೈ ಪಿ. ಬಿ. ಆರ್. ಹೇರೈಲ್ ಅಂಡ್ ಎ. ರೆಹಮಾನ್. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್: ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.

ಫಾಟಕ್, ಎಮ್. ಹಾಗೂ ಎಸ್. ರಾಯ್. ೨೦೦೭. “ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ ಅಂಡ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟಿವಿಟಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಎ ರಿವ್ಯೂ ಆಫ್ ಎವಿಡೆನ್ಸ್.” ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ರಿವ್ಯೂ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಪಾಲಿಸಿ, ೨೩(೨), ೨೫೧-೬೯.

ಫಾಟಕ್, ಎಮ್., ಎಸ್. ಮಿತ್ರ, ಡಿ. ಮೂಖರ್ಜಿ ಹಾಗೂ ಎ. ನಾಥ್. ೨೦೧೩. “ಲ್ಯಾಂಡ್ ಅಕ್ವಿಷಿಷನ್ ಅಂಡ್ ಕಾಂಪೆನ್ಸೇಷನ್ ಇನ್ ಸಿಂಗೂರ್: ವಾಟ್ ರಿಯಲಿ ಹ್ಯಾಪೆನ್ಡ್?”. ಲಂಡನ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ಮಿಮಿಯೊ.

ಗೋಸ್ವಾಮಿ, ಬಿ. ೨೦೧೪. “ಜಿಯೋ-ಇನ್‌ಫಾರ್ಮೇಟಿಕ್ಸ್ ಫಾರ್ ಫಾರ್ಮ್ ರೈಟ್ಸ್: ಹಾರ್ನಿಂಗ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಫಾರ್ ಬೆಟರ್ ಲೈವ್ಲಿಹುಡ್ ಸರ್ವೋಟ್ ಅಂಡ್ ಅಕ್ಸೆಸ್ ಟು ಫಾರ್ಮ್ ರೈಟ್ಸ್.”

ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಫಾರ್ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಗವರ್ನೆಂಟ್, ನವದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಕೆಲ್ಲಿ, ಆರ್. ೨೦೧೩. “ಮೇಕಿಂಗ್ ದ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ವರ್ಕ್” . ಆಂಡ್ರಿವ್ ಯಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಪಾಲಿಸಿ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಅಟ್ಲಾಂಟ, ಜಿಎ.

ಲ್ಯಾಂಡೆಸ್. ೨೦೧೩. “ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ದಿ ಫಾರ್ಮಲ್ ಅಂಡ್ ಇನ್‌ಫಾರ್ಮಲ್ ಬ್ಯಾರಿಯರ್ಸ್ ಇನ್ ದ ಇಂಪ್ಲಿಮೆಂಟೇಷನ್ ಆಫ್ ದಿ ಹಿಂದು ಸಕ್ಸೆಷನ್ (ಅಮೆಂಡ್ಮೆಂಟ್) ಆಕ್ಟ್, ೨೦೦೫.” ಲ್ಯಾಂಡೆಸ್. ನವ ದೆಹಲಿ.

ಮಾಥುರ್, ಬಿ.ಪಿ., ಡಿ.ರಾಕುರ್, ಎನ್.ಆರ್.ಅಕ್ಷ ಮತ್ತು ಆರ್.ಭಲ್, ೨೦೦೯. “ಅರ್ಬನ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಪೊಲಿಸಿಯಲ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯ” ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಫೈನಾನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಾಲಿಸಿ, ನವ ದೆಹಲಿ.

ರೋಸೆನ್‌ಬ್ಲಮ್, ಡಿ. ೨೦೧೩. “ದಿ ಎಫೆಕ್ಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಫರ್ಟಿಲಿಟಿ ಡಿಸಿಷನ್ಸ್ ಆನ್ ಎಕ್ಸಿಸ್ ಫೀಮೇಲ್ ಮೋಟೀವೇಷನ್ ಇನ್

ಇಂಡಿಯ.” ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಪೋಪ್ಯುಲೇಷನ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೨೬(೧), ೧೪೭-೮೦.

ಸ್ಯಾಟಿಷ್ ಲಾ ಕಮಿಷನ್ ೨೦೧೦, “ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ವಾಲ್ಯೂಮ್ ೧ & ೨.” ರಿಪೋರ್ಟ್ ೨೨೨, ಎಡನ್‌ಬರ್ಗ್.

ವಾಲ್‌ಜ್ಜೀ, ಎಮ್. ೨೦೧೪. “ಲ್ಯಾಂಡ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ರೈಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮೈಗ್ರೇಷನ್: ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಫ್ರಂ ಮೆಕ್ಸಿಕೊ.” ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್, ೧೧೦, ೨೭೬-೯೦.

ವಾಧ್ವ, ಡಿ. ಸಿ. ೧೯೮೯. “ಗ್ಯಾರಂಟಿಯಿಂಗ್ ಟೈಟಲ್ ಟು ಲ್ಯಾಂಡ್: ಎ ಪ್ರಿಲಿಮಿನರಿ ಸ್ಟಡಿ.” ಎಕನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ, ೨೪(೪೧), ೨೩೨೩-೨೩೩೪.

ವಾಧ್ವ, ಡಿ. ಸಿ. ೨೦೦೨. “ಗ್ಯಾರಂಟಿಯಿಂಗ್ ಟೈಟಲ್ ಟು ಲ್ಯಾಂಡ್: ಡಿ ಓನ್ಲಿ ಸೆನ್ಸಿಬಲ್ ಸೊಲ್ಯೂಷನ್.” ಎಕನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ವೀಕ್ಲಿ,

ಅನುಬಂಧ-೧ : ರಾಜ್ಯದ ನೀತಿ ಮಾಲ್ಟ್ರಿಕ್ಸ್

ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೧. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಕೊರತೆಯಿವೆ; ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ;</p> <p>ಮಾಲಿಕರಿಗೆ, ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ದತ್ತಿ ಅನುಭೋಗದಾರರಿಗೆ ಹಿಡುವಳಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿ ಕಟ್ಟುಗಳ ಒಂದು ೯೦ ಶೇಕಡದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಆರ್‌ಓಆರ್ ಇರುತ್ತವೆ. ೧, ೫೧,೩೨,೨೯೧ ಪಟ್ಟದಾರ ಪಾಸ್ ಪುಸ್ತಕ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ; ಲಘು ಶೇಕಡ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಅಂಕಗಳೊಂದಿಗೆ. ಆರ್‌ಓಆರ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಆಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಮೀ-ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಶುಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.</p> <p>ಆರ್‌ಓಆರ್‌ಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ; ಸುಮಾರು ೩೦ ಶೇಕಡವು ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ೧೯೨೦ ದಶಕದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ; ಕೇವಲ ೪೯ಶೇಕಡ ಮೂಲ ನಕ್ಷೆಗಳು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.</p> <p>ಆರ್‌ಓಆರ್ ಇಲ್ಲದ ಕೃಷಿ ಕಟ್ಟುಗಳು ಖರೀದಿ, ಪಿತ್ರಾಜಿತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕೊಡುಗೆಯ ಬಳಕೆ ಪುನರ್‌ಮೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿವೆ. ೨೦೧೩ರಲ್ಲಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಶೇಕಡ ೨೩.</p> <p>ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನಗಳು (ಸರಪಳಿ) ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.</p> <p>ಕ್ಷೇತ್ರ ನಕ್ಷಾ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ; ಉಪವಿಭಾಗಗಳ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಲ್ಲಿಕೆಯು ಅಸ್ಥಾಭ್ಯ. ಉಪವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಉದ್ದನೆಯ ಪ್ರತೀಕ್ಷಾ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಅನಧಿಕೃತ ಶುಲ್ಕಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಡುವಳಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ದಾಖಲಾಗದೆ</p>	<p>೧.೧ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ತಳಮಟ್ಟದ ವಾಸ್ತವಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಲು ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೂತನ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು. ಆದ್ಯತೆ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಾಲಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಈಡೇರಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೨ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂಮಿ, ನಗರ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲೀಕೃತ, ಲಿಖಿತ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೩ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಪರಿಶೀಲನೆ, ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೪ ಭೂ ದಾಖಲೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಎಲ್ಲ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ತಳಮಟ್ಟದ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳನ್ನು ಭಾಗಿಯಾಗಿಸುವುದು; ತಕರಾರುಗಳಿಲ್ಲದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯುಟೇಷನ್ ಅನ್ನು ವಹಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೫ ತೆರಿಗೆ ರಸೀದಿಯನ್ನು ಅನುಭೋಗದ ರುಜವಾತಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಭೂ ಕಂದಾಯದ (ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ) ಪುನರ್‌ಹೇರಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ೨೨ ಲಕ್ಷ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಲ್ಲಿ, ೫.೧ ಕ್ಕೆ ಎಲ್‌ಇಸಿಗಳನ್ನು ೨೦೧೧-೧೨ರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೂ ಕಂದಾಯಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯು ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ.</p> <p>ಅತ್ಯಧಿಕ ನೋಂದಣಿ ಶುಲ್ಕಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾದ ಬೇನಾಮಿ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿವೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ೩೦-೪೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಆರ್‌ಓಆರ್ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಲ್ಲ (೧೨-೧೫ ಲಕ್ಷ ರೈತರು).</p>	<p>೨.೧ ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳಿಗೆ ಮಿತವ್ಯಯದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಾಸ್ತವಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೨ ನಗರ ಘಟಕಗಳಿಂದ ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರವಾದ ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥನೀಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೩ ಯುಎಲ್‌ಬಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಿಲಿತವಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಭೂಮಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹೊಣೆಯಾಗಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೪ ನಗರ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಕಟ್ಟಡ ಪರಿವಾನೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಮೇಲವಿಚಾರಣೆ ಅಥವಾ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಪುನರರ್ಚನೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಹರಿವುಗಳು ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೫ ಕಟ್ಟಡ ಪರಿವಾನೆಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು. ೨.೬ ಅಕ್ರಮ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಸಕ್ರಮತೆಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಯೋಜನೆ ನಿಯಂತ್ರಕಗಳು ಹಾಗೂ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಬೈಲಾಗಳ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೩.೧ ಭೂ ಭಾರತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಬೇಕು; ಹೊರ-ಹೊರಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಸಲು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಮೀರಲು ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ನಾಗರಿಕರು ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಾರರಿಗೆ ನೋಂದಣಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲಾಧಾರಿತ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಅಪ್ಲೋಡ್ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಹೊಂದಿರುವ ಇ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು.</p>	<p>ನಗರ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಖಾತೆ/ಪಹಣಿಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗರ ಭೂ ನಕ್ಷೆಗಳು ೧೯೨೦ರ ದಶಕದ ಬಳಿಕ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಣ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ೧೩೦ ಶಹರಗಳಲ್ಲಿ ೩೦ರಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಆಂದ್ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗಿವೆ. ತೆಲಂಗಾಣದ ಅವಳಿ ನಗರಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಣ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ೧೯೬೬-೭೦ರಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾಗಿದೆ.</p> <p>ಕಟ್ಟಡ ಅನುಮತಿ ಅಗತ್ಯದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಭೂ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡ ೫-೮ರಷ್ಟು ಆಗುತ್ತದೆ. ಉಲ್ಲಂಘನೆಯು ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮವು ವಿರಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ.</p>
<p>೩. ದಾಖಲೆಗಳು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ನೋಂದಾವಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಬಹಳಷ್ಟು ವಂಚನೆಯಿದೆ:</p> <p>ಅಧಿಕ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕ ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿ ಶುಲ್ಕಗಳು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಅಧಿಕೃತ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜನಗೊಳಿಸಿ, ಮೊಕದ್ದಮೆ ಘಟನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿಡುವಳಿ ಅಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ.</p>		<p>ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳು.</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ನೋಂದಣಿಯ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತನಿಖೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿಲ್ಲವಾಗಿ, ವಂದನೆಯ ಅಥವಾ ನಕಲು ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ.</p> <p>ಭೂ ಕಂದಾಯದ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ಕಂದಾಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಹಾಗೂ ಅನುಮೋದಿಸಲು ಹಿರಿಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಮಾಬಂದಿಯು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.</p> <p>ಭೂಮಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು (ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಂದಾಯ, ನೋಂದಣಿ) ಒಂದು ಹಂಚಿಕೆಯ ದತ್ತಸಂಚಯದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ-ಒಬ್ಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಿಸುತ್ತವೆ. ನೋಂದಣಿಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದಿಲ್ಲ.</p> <p>ಎಲ್ಲ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು (ಸಮೀಕ್ಷೆ ಇಲಾಖೆ, ಸ್ವದಾಖ್ಯ ನೋಂದಣಿ, ಭೂ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಅಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳ ಬಡಾವಣೆಯ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು) ಒಟ್ಟಿಗೆ ತರುತ್ತಿರುವ ಭೂ ಭಾರತಿ(೨೦೦೫); ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ-ಚಾಲಿತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಅನುವುಮಾಡಲು ಪುನರ್ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೂ, ಭೂ ಭಾರತಿಯು ಈಗಲು ಕೇವಲ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಮೇಲೇರವಿಕೆಯು ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸವಾಲುಗಳಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಿದೆ.</p> <p>ಖಾಸಗಿ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ಪರಭಾರಿಗಳು ದಾಖಲಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಮೀ-ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಚಾಲನಾಧಾರದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ತಪಾಸಣೆಗಳಿಲ್ಲ.</p>	<p>೩.೨ ಮಿ-ಸೇವಾದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ನಿಲುಕಬಹುದಾದ ಒಂದು ಸಂಯೋಜಿತ ಭೂ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಎಲ್.ಐ.ಎಸ್.) ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p> <p>೩.೩ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪಾಲಿಪೆಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಮ್ಯುಟೇಶನ್‌ಗಳ ಮೇಲಿನ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು.</p> <p>೩.೪ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ದಾಖಲಿತವಾದ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಮಾತ್ರ ನೋಂದಾಯಿತ ವ್ಯವಹಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ನಿರೀಕ್ಷಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಹಾರ ಹಾಗೂ ಋಣಭಾರಗಳ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p>	
<p>೪. ಹಳತಾದ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಹೀನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು, ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು, ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸ; ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಂಯೋಜನೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ:</p> <p>ಶಾಸನದ ಪ್ರಾಚೀನ ತುಣುಕುಗಳು ಅನೇಕ ಭೂ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಪಕಾಲ ನಡೆಸುವುದು ಮುಂದುವರಿಸಿವೆ; ಅತಿಕ್ರಮಣ ಹಾಗೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದ ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸುವ ಒಂದು ಏಕೈಕ ಭೂ ಸಂಹಿತೆಯು ಕೊರತೆಯಿದೆ.</p> <p>ಭೂ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಶಾಸನಾಂಗದಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಬಜೆಟ್ ಅಧಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ ವರದಿ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ, ಆದರೆ ಭೂ ವಿಷಯಗಳು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.</p>	<p>೪.೧ ಭೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಏಕೈಕ ಭೂ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಕುರಿತು ಗಮನಿಸಿ. ರಾಜ್ಯದ ಇಬ್ಭಾಗಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಬಯಲು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಏಕರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಇದು ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು.</p> <p>೪.೨ ಭೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭೂ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಏಕಮೇವ ನಿಷ್ಪ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ವಹಿಸಬೇಕು.</p> <p>೪.೩ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪುನರ್ರೂಪಿಸಬೇಕು (ಭೂ ಭಾರತಿ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ); ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು; ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸಿಸಬೇಕು; ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ವಿಲೇವಾರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಬೇಕು.</p>	

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಸಮರ್ಪಕ ಸಮತಲ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಸರಿಯಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಲ್ಲದ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ಬದಲಾವಣೆಯ ವೇಗವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಡೆಗೆ ವಿಕಸನವು ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಭೂ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಅನೇಕಾನೇಕ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ದೃಢೀಕರಣಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಆರ್.ಓ.ಆರ್. ಅರ್ಜಿಗಳ ಅಗಾಧತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕಾತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ದಸ್ತುಕೈಪವು ಕೂಡ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ.</p>	<p>೪.೪ ನಿರ್ದಾಶಿತ ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಫಲಿತಾಂಶ ಚೌಕಟ್ಟು ದಸ್ತಾವೇಜು (ಆರ್.ಎಫ್.ಡಿ)ಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು, ಭೂ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದರ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆಯಬೇಕು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೫. ಅರ್ಹರಾದ ಬಡವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಂಜೂರಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವಾಸ್ತವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು :</p> <p>೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ, ೧೪ ಶೇಕಡ ಕುಟುಂಬಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ೫೩ ಶೇಕಡ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ಗೃಹಸಂಕೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ.ಪ್ರ.ಸರಕಾರದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಲ್ಯಾಣ ನೀತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೃಹ ನಿವೇಶನಗಳಾಗಿ ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ (ಎಸ್.ಸಿ., ಎಸ್.ಟಿ., ಬಿ.ಸಿ., ಇತರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಇತ್ಯಾದಿ) ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ ಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಭೂದಾನವಾಗಿ ಭೂಮಿಗಳಾಗಿ ಅರ್ಹ ಬಡವರಿಗೆ ಪುನರ್ನಿಯೋಜಿಸಲು ಒಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ.</p>	<p>೫.೧ ಭೂ ವಿತರಣೆಯ ಮೇಲಿನ ನೀತಿಗಳ ದೃಢೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಪರಿಪಾಲನೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಥವಾ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಪುನರ್ನಿಯೋಜಿಸಿ; ಪುನರ್ವಿತರಣೆಗೆ ದೊರಕುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಫಲಾನುಭವಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ - ಅಥವಾ ಗೃಹದ ಹಿತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು</p> <p>೫.೨ ವಿತರಿಸಿದ ಭೂಮಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಆಸ್ತಿಗಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಡವರಿಗೆ ಭೂ ವಿತರಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೩ ಅರ್ಹ ಉಪಾಂತದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಪುನರ್ವಿತರಿಸಲಾದ ಭೂಮಿಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೪ ಭೂ ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಯ ಶರತ್ತುಗಳ ಅನುಪಾಲನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅನುದಾನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಳಸದಿರುವ ಅನುದಾನಿತ ಭೂಮಿಯ ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೫ ಅನಧಿಕೃತ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾದರಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಪಾಲನೆಯ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರ ಭೂಮಿಯ ಅನಧಿಕೃತ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದರ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಪುನರ್ನಿಯೋಜಿಸಿ.</p>	<p>ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ; ಬುಡಕಟ್ಟು/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೬. ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ನಿಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಕೊರತೆಯು ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಮಾಲಿಕತ್ವ ನಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ:</p> <p>ಅರಣ್ಯಗಳ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಮಾನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ, ೨೧ಶೇಕಡ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವು (ಸುಮಾರು ೩೦ಲಕ್ಷ ಎಕರೆಗಳು) ವಸಾಹತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅರಣ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ</p>	<p>೬.೧ ಅರಣ್ಯಗಳ, ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯ ಭೂಮಿಗಳ (ಬುಡಕಟ್ಟು ತಾಂಡಾಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ), ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳು, ಹಾಗೂ ಇತರ ಅರಣ್ಯೀತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮಗ್ರ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ, ವಸಾಹತು, ಅಥವಾ ಪುನರ್ವಿತರಣೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಚೀಟಿ ಆವರಣಗಳು), ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿಗುರುತು.</p>	<p>ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ; ಬುಡಕಟ್ಟು/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪಿತ್ರಾಜ್ಞತ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಅರಣ್ಯ ಎಂದೂ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಮೇಲೆ ತಕರಾರುಗಳು ಏಳುತ್ತವೆ.</p> <p>ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ೧೮೦ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ, ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ದಾಖಲಿತವಾಗಿಲ್ಲ (ಕಂದಾಯ ಅಥವಾ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ). ಸಮುದಾಯವು ಗ್ರಾಮದ ಖಾಯಂ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವೆ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಒತ್ತುವರಿಯು ನಿರಂತರವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಒತ್ತುವರಿಗಳು ಸಕ್ರಮ ಕೂಡ ಆಗಿವೆ.</p> <p>ಎಸ್.ಟಿ.ಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೫ ಶೇಕಡವು ಅರಣ್ಯ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಅಥವಾ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುವ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ; ಬುಡಕಟ್ಟುತರಂಗ ವರ್ಗಾವಣೆ ಆಗುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಹಾಗೂ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾನೂನುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ, ಆದರೆ ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಬಜೆಟ್ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆ ನಿಯಂತ್ರಕಗಳಿಗೆ (ಎಲ್.ಟಿ.ಆರ್) ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ೭೨,೦೦೦ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ೩೩,೦೦೦ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು-ಏತರರ ಪರವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಫ್.ಆರ್. ಎಂಬ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾದ ೪,೧೨,೮೮೦ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ (೨೪,೬೮,೦೯೨ ಎಕರೆಗಳು), ಕೇವಲ ೧೪,೬೦,೮೨೮ ಎಕರೆಗಳಿಗೆ ೧,೭೧,೫೨೦ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಪತ್ರ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ೨,೪೨ ಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳು (೧೦೦೮ ಲಕ್ಷ ಎಕರೆ) ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿಲ್ಲ (೨೦೧೩). ಅಡಂಗಾಲ್ ಆರ್.ಓ.ಆರ್.(ಆಂಧ್ರ) ನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಹಣಿ ಆರ್.ಓ.ಆರ್. (ತೆಲಂಗಾಣ) ನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಹಕ್ಕುಪತ್ರವೂ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಒಂದು ಬೇರೆಯು, ಮಿತಿಮೀರಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿತವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಮೊಕದ್ದಮೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಎಸ್.ಟಿ.ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಪಿಎಇಎಸ್‌ಎಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಕಿರು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ.</p> <p>ಭೂ ನಿಯೋಜನೆ ನೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಭೂಮಿಯ ಲಭ್ಯತೆಯು ಕುಗ್ಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆ ನೀತಿ ಅಥವಾ ಪುನರ್ವಲಯ ನೀತಿಯು ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯು ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.</p>	<p>೬.೨ ಎಫ್.ಆರ್.ಎ.೨೦೧೬ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಕ್ರಮ ಮಾಡುವುದು.</p> <p>೬.೩ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆಗೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಗತ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಅಂತರಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ನೀತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು. ಸಂಬಂಧಿತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು, ಅರಣ್ಯ ಅಥವಾ ಸಿಪಿಆರ್ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದ ಹರಿವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳ ನಿಯೋಜನೆ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಅತಿಕ್ರಮಣವಾಗುವ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವಿಚಾರಣೆ.</p> <p>೬.೪ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮೇಳೈಸುವುದು; ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ನಡವಿನ ಗಡಿವಿವಾದವನ್ನು ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸುವುದು; ಗ್ರಾಮದ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.</p> <p>೬.೫ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳು, ಪಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೧೬ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮೂಹ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸುವ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಎಸ್.ಎಫ್.ಟಿ.ಗಳ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬೀಡಿ ಅಥವಾ ತೆಂಡು ಎಲೆಗಳು) ಮೇಲೆ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು.</p> <p>೬.೬ ಅರಣ್ಯತರ ಗ್ರಾಮ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು.</p>	<p>ಜವಾಬ್ದಾರಿ</p>
<p>೭. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇರುವ ಅವಕಾಶಗಳು</p> <p>ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ:</p> <p>ಭೂ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಾರತಮ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಧಾರಿಸಿದಾಗ, ಅವರು ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಧಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.</p>	<p>೭.೧ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ನೀತಿಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಾಗಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.</p> <p>೭.೨ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಲಿಂಗ-ಸಂಬಂಧಿ ಮಾನದಂಡದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು.</p> <p>೭.೩ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಆದ್ಯತೆಕರಿಸಲು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೮. ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು; ಅನಧಿಕೃತ ಹಿಡುವಳಿಯ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬಹುದು:</p> <p>ಮಾನ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ನಗರ ಬಳಕೆಯ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾತೀಕೃತವಾಗಿ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿದೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಇತರಕಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಕಲಿಯಲು ಹಾಗೂ ನವೀನ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ವಸತಿ ಘಟಕಗಳ ತತ್ವಾರವಿಡಬಿಡ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಆದಾಯದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿತರಣೆಯು ಹಿಂಜಗುತ್ತಿದೆ.</p> <p>ಕೊಳೆಗೇರಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪಾಲನೆ ೩೬ ಶೇಕಡವಿದೆ (೨೦೧೧). ಹಿಡುವಳಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಂಜೂರಾತಿಯ ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿತವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಅನೇಕ ಯು.ಎಲ್.ಬಿ.ಗಳು ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅನಧಿಕೃತವಾಗಿ ಅವರ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೂ, ಆಕ್ರಮಣಕಾರರನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಕ್ರಯಿಸಲು ಹಾಗೂ ಆದಾಯ ತರಲು ಯು.ಎಲ್.ಬಿ.ಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡವಿದೆ.</p>	<p>೮.೧ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ನಗರ ಯೋಜನೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನಗರ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು; ಕೈಗಾರಿಕೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ತಡೆವಲಯಗಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೨ ಭೂ ಬಳಕೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ನಿಯಮಿತ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೩ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು; ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು; ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೪ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ವಿಳಂಬಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪರಿಶೀಲನೆ; ಹಿಡುವಳಿ ರೀತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಸತಿ ಪೂರೈಕೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ವಸತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಯೋಜನೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.</p>	<p>ಯು.ಎಲ್.ಬಿ.; ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೯. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೇ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಿದ್ದು; ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ:</p> <p>ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸೀಮಾನಿರಣೆಯ ಹೊಂದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಸಮೀಕೃತ ನಕ್ಷೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡಿಲ್ಲ.</p> <p>ಮುಖ್ಯೇಶನ್ಯಗಳು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾಗಿ ದಾಖಲಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಭೂ ನೋಂದಣಿ ಪುಸ್ತಕವು ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಆಗಲಿ, ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳ ಪಂಚಿಕೆಯ ಕುರಿತೇ ಆಗಲಿ, ಎಲ್ಲ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯು ಇಲ್ಲ.</p> <p>ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಧಿಪತ್ಯದ ಕೆಳಗಿವೆ, ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರವು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ. ಅಂದ್ರಪ್ರದೇಶ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ (ಎಪಿಐಐಸಿ)ಕ್ಕೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉದ್ಯಾನವುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಎಸ್.ಇ.ಝಾಡ್.ಗಣಿಗಾಗಿ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಹಾಗೂ ಆರ್ ಎಂಡ್ ಆರ್ ಷಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಣಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಗರ ಗಡಿಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೯೦೦೦೦ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲಾಗಿದೆ (೨೦೦೬). ವಾಪಾಸುಪಡೆದ ಭೂಮಿಯ ಖರೀದಿಗಾಗಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.</p>	<p>೯.೧ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಉಳಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು, ಸಮೀಕೃತವೇಕು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು; ಬಳಕೆದಾರರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕು.</p> <p>೯.೨ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಅನುಭೋಗಿಗಳಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.</p> <p>೯.೩ ಬೇಲೆಬೇಲೆ ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ನಿಗಮಗಳ ಅನುಭೋಗದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗೆ ಏಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಾಹಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಜಾಲತಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು; ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮ ಕಂದಾಯ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜಿ.ಪಿ.ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಕಗಳನ್ನು ಕೂಡ ರಚಿಸಬೇಕು.</p> <p>೯.೪ ಅನುಸರಣಾ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳ, ಪ್ರದೇಶ, ಪಕ್ಷಗಳು, ನಿಬಂಧನೆಗಳು (ಎಂದರೆ, ಭೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ), ನೈಜ ಪಾವತಿಗಳಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕಗೊಳಿಸುವ ಕುರಿತು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು.</p>	

ರಾಜ್ಯವು 'ಪರಮಸ್ವಾಮ್ಯ'ದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಾಗೂ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಇದು ದುರುಪಯೋಗವಾಗಿದೆ. ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶರತ್ತುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಬೆಲೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಿದೆ, ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಆಡಿಗರಂದ ಭೂಮಿ ಕ್ರೋಡೀಕರಣವಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಇವೆ.

ಸ್ವಾಧೀನತೆಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧೀನತೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಯುಕ್ತತೆಯು (ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು; ಪಾವತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬ) ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಬಾಧಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಏಕೈಕ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಆದರೆ ವೆಚ್ಚದಾಯಕವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಮಯಕುಬಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ಖಾಸಗಿ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

೯.೫ ರೀತಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ರಕ್ಷಣೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷೇಪಿಸಬೇಕು; ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಬೇಕು.

೯.೬ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಬೇಕು; ಸಹಕಾರವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು.

೯.೭ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಹಾಗೂ ನಗರ ಭೂಮಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ರಾಜ್ಯ ಭೂ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ವಲಯ ರಚನಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು. ಬಡವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುತ್ತಲು ತಡೆವಲಯಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆ ಮಾಡುವುದು.

೯.೮ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಳಂಬವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಿಡುವಳಿ, ಅಳತೆ, ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಭೂಮಿಯ ಮೌಲ್ಯ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯ, ಬೆಳೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಹಾನಿಯಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು, ಅಧಿಯಾಚನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಲು ಭೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮೊದಲು ಅಧಿಯಾಚನೆ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಜಂಟಿ ತನಿಖೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.

೯.೯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವಾಗ ಗರಿಷ್ಠ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಲು ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು.

೯.೧೦ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದ ಭೂಮಿಯು ವಾಸ್ತವಾಗಿಯೂ ಉದ್ದೇಶಿತ ಬಳಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲ್ಮನಿಖೆ ಮಾಡಲು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ಗಮನಹರಿಸುವುದು.

೯.೧೧ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟವಾದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಗುರುತಿನ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲು ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು. ಪರಿಹಾರದ ಕುರಿತು ಜಿಬಿಎಪಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು; ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲಾದ ಸೂಚನೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದು.

೯.೧೨ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯ ಕುರಿತಾದ ದೂರುಗಳಿಗೆ (ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಪರಿಹಾರ) ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಕಾಲಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೧೦. ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಭೂ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಿಜ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಹೊಂದಿಸಬೇಕು:</p> <p>ಎಲ್ಲ ಪುರಸಭೆ ಮತ್ತು ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳು ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಇದು ಅವುಗಳ ಆದಾಯದ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಆ.ಪ್ರ. ಕೂಡ ಯುಎಲ್‌ಬಿಯ ಪರಿಮಿತಿಯ ಒಳಗೆ ಖಾಲಿ ಭೂಮಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಹಾಗೂ ಭೂ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದೆ (ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ಗ್ಯಾನ್ಸ್‌ನಂತರಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ ೧೦). ೨೧,೮೨೩ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳು ನೇರ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಮತ್ತು ಗೃಹ ತೆರಿಗೆ, ಭೂ ಉಪಕರಣ, ನೀರನ ಉಪಕರಣ, ಮುಖ್ಯಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳಂತಹ ವರ್ಗಾಯಿತ ಆದಾಯವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.</p> <p>ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾಯ್ದೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಸಂರಚನೆ, ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸೂಚನೆಗಳು ವಿನಾಯಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೇ ಸ್ಥಿರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.</p> <p>ದಕ್ಷಿಣ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಹಾಗೂ ದೂರುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲು ತೆರಿಗೆ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕುವ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು (ಸ್ಥಳ, ಬಳಕೆಯ ರೀತಿ, ಮೇಲ್ಮಯದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ನಿರ್ಮಾಣದ ಮಾದರಿ, ಕಟ್ಟಡದ ಆಯುಷ್ಯ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು ಆದರೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈಗಲೂ ತದುದ್ದೇಶಿತ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.</p> <p>ಮೌಲ್ಯಗೊಂಡ ಶೇಕಡ ಲಂಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಭೂ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ; ನಗರಗಳಾದ್ಯಂತ ದಕ್ಷತೆಯು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.</p>	<p>೧೦.೧ ತೆರಿಗೆ ಶಾಸನಗಳು ಹಾಗೂ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ (ಎನ್‌ಎಲ್‌ಎ ಅಂತಹವು) ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು.</p> <p>೧೦.೨ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಆಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು.</p> <p>೧೦.೩ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಕಂದಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪ್ರಚರಿಸಬೇಕು.</p> <p>೧೦.೪ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಲು ಪರ್ಯಾಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು.</p>	<p>ಯುಎಲ್‌ಬಿ; ನಗರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೧೧. ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮನಿಖೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು:</p> <p>ಅನುಚಿತವಾದ ಹಾಗೂ ದೋಷಯುಕ್ತ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಶೇಕಡ ೨ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ, ಶೇಕಡ ೫ರಷ್ಟು ನಗರದ ಹಾಗೂ ೨೫ಶೇಕಡ ಉಪ-ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ೫೦ ಪ್ರತಿಶತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.</p> <p>ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಅಗಾಧವಾಗಿವೆ, ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಒಳಗೆ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸಿ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ್ಯೂ, ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ವರ್ಷಗಳೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೊನೆಯ ಮೂರ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಿಗೆಯ ಕುರಿತು ದಾಖಲಾದ ದೂರುಗಳಲ್ಲಿ ೩೦ ಪ್ರತಿಶತ ದೂರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ನಿರ್ದೇಶನದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಗಂಪುಪ್ರಮಾಣದ ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಉನ್ನತ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕಿಯಿವೆ.</p>	<p>೧೧.೧ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕು.; ಬಾಕಿ ಇರುವ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಪ್ರಕರಣಗಳ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.</p> <p>೧೧.೨ ವಿಳಂಬಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಬೇಕು, ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ನಿರರ್ಪಣಕ ಪ್ರತಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕರಣಗಳ ತ್ವರಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಪ್ರಕರಣ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಪ್ರಕರಣಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.</p> <p>೧೧.೩ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಮಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು.</p>	<p>Courts</p>

ವಿಷಯ

ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೇ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕಾತಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಲಿತನ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸಂಘಟನೆ.

ಭೂಮಿಯ ಗಡಿರೇಖೆಯ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಾದಾರರ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಅತಿ ಸರಳ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನವಾದ, ತ್ವರಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಅಗ್ಗದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಬಹುದು, ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕೊಠಡಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೊರಗಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಪೀಠಗಳ (ಸರ್ಕಾರೀ ನ್ಯಾಯಾಲಯ) ಅಧಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬಹುದು; ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನೆ ಆಸಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಭೂ ಕಾನೂನುಗಳು ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

ಶಿಫಾರಸುಗಳು

- ೧೧.೪ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಗಳು; ಲೋಕ ಅದಾಲತ್ ಗಳ ಕಡ್ಡಾಯವಾದ ಬಳಕೆ; ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ; ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ವಕೀಲರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಬಿಹಾರ ಅನುಭವವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಹಾಗೂ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಭೂ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.
- ೧೧.೫ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ನಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.
- ೧೧.೬ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಳಿಕೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಎಲ್.ಟಿ.ಆರ್. ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವುದು; ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾನೂನು ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ೧೧.೭ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಕಾನೂನುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ನೆರವಿನ ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

ಜವಾಬ್ದಾರಿ

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೧. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾಗಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಕೊರತೆಯಿದೆ:</p> <p>ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟು:</p> <p>ದಾಖಲೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ, ಡಿಜಿಟಲೈಸೇಷನ್ ಮೊದಲು ಪರಿಶೀಲನೆಯಾಗಿದ್ದು; ದಾಖಲೆಗಳು ಭೂ-ಉಲ್ಲೇಖಿತವಲ್ಲ; ಅಧಿಕಾರ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ೧೯೯೨ರ ಬಳಿಕ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ನಿಧಾನ ಪ್ರಗತಿ (೪೫,೭೬೯ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ, ೭೧ ಪ್ರತಿಶತವು ಗಣಕೀಕೃತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; ಶೇಕಡ ೬೨ರನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ; ವಿಶೇಷ ಉತ್ತೇಜನವು ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ೧೭ ಪ್ರತಿಶತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ, ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ೭ ಪ್ರತಿಶತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿವೆ; ೭.೫ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಖೇತ್ರ ಪಂಚಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ)</p>	<p>೧.೧ ವಾಸ್ತವದ ನೈಜತೆಯ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಳವಡಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೨ ವಿಶೇಷ ಉತ್ತೇಜನಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿನಿಲ್ಲಲು ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸುವುದು, ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೩ ಡಿಜಿಟಲೈಸೇಷನ್ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ, ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಮಾಡುವುದು.</p> <p>೧.೪ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾರಿಯಾದ ವಿಶೇಷ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿಗದಿತ ಸಮಯದೊಳಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು; ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವವಾದ ಸಮಯ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೫ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿರಲು ಕಾನೂನು ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p>	<p>ಡಿ.ಒ.ಎಲ್.ಆರ್ / ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ, ಜಿಬಿಬಿ</p>
<p>೨. ನಗರ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ, ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿಲ್ಲ; ಅಧಿಕ ಮತ್ತು ದ ವಸತಿಯು ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿವೆ:</p> <p>ಆರ್.ಒ.ಆರ್. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಸಿಲ್ಲ. ಆಧಾರ ನಕ್ಷೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿದೆ; ನಿಖರ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಭೂ ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಗೃಹ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳು ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ; ತೆರಿಗೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಿಡುವಳಿಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಧಿಕ ಮತ್ತು ದ ವಸತಿಗಳು ನಗರ ನಿರ್ಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿವೆ. (೬೦ ಪ್ರತಿಶತ ಮನೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ; ೭೦-೮೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಅನುಭೋಗ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವು ಇಲ್ಲ; ೫೫ ಪ್ರತಿಶತ ಬಹು ಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮಹಡಿ-ಪ್ರದೇಶ ಅನುಪಾತಕ್ಕೆ ಎತ್ತರ, ನಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಅನುಪೂರ್ಣ ಕಟ್ಟಡ ಯೋಜನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲ).</p>	<p>೨.೧ ನಗರ ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣೆ, ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕಟ್ಟಡ ಅನುಪೂರ್ಣತೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪುನಾರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯದ ಹರಿವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು; ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ.</p> <p>೨.೨ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೩ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತಳಪಾಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು; ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಏಕ-ಮಾತ್ರ ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೪ ಅನಧಿಕೃತ ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ತಂತ್ರದ ಪರಿಶೀಲನೆ.</p> <p>೨.೫ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮತೆ ಸಾಧಿಸಿ.</p> <p>೨.೬ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಮ್ಯಾಟೀಶನ್‌ಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದಾಗ ದಾಖಲೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಳಲು ಗಣಕಯಂತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನೋಂದಣಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ವಲಯ ಕಛೇರಿಯೊಂದಿಗೆ ಇ-ಸಂಪರ್ಕಗೊಳಿಸಿ.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಹಾಗೂ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ, ನಗರ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಯುಎಲ್‌ಬಿ</p>
<p>೩. ದಾಖಲೆಗಳು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ:</p> <p>ಈಗಲೂ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಂದಣಿ ಕಛೇರಿಗಳು ಮ್ಯಾಟೀಶನ್</p>	<p>ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ / ಕಂದಾಯ ಹಾಗೂ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>	

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಅನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವಲಯ ಕಛೇರಿಯೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಋಣಧಾರಗಳು ೬೦-೭೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ದಾಖಲಾಗುತ್ತವೆ; ವ್ಯವಹಾರದ ೩೦ ಪ್ರತಿಶತವು ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ನೋಂದಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.</p>	<p>೩.೩ ೨೦೦೬ಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಹಳೆಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಯಾನ್ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಗಣಕ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದು.</p> <p>೩.೪ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗೆ (ಸರಕಾರಿ ಭೂಮಿ) ಭೂಮಿಯ ಮಂಜೂರಾತಿ ಹಾಗೂ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಅನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡುವುದು.</p> <p>೩.೬ ಪಿತ್ರಾಜೀಶ, ಪಾಲಿಪಟ್ಟಿ, ಕ್ರಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ, ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳ ಲೇವಣಿ ಮೂಲಕ ಅಡವಾನ, ವಶೀಖಿಕ ಉಡುಗೊರೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಕಡ್ಡಾಯ ನೋಂದಣಿ.</p> <p>೪.೧ ಬಿಹಾರ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು (ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿ ಪ್ರದೇಶದ ನಿಗದಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಾಧೀನತೆಗೆ; ಅನುಭೋಗಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ)</p> <p>೪.೨ ಇ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಾನೂನು ಪರಿಸರವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಕ್ಕುಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೩ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಡಿ.ಒ.ಎಲ್.ಆರ್ ಅಥವಾ ಎಮ್.ಒ.ಆರ್.ಡಿ ರೂಪಿಸಿದ ಮಾದರಿ ಭೂ ಹಕ್ಕುಪತ್ರ ಮಸೂದೆಯ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೪ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೫ ಭೂ ಸಂಬಂಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಅಂತರವನ್ನು ಅಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಟ್ಟುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಹಾಗೂ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ; ಪಂಚಾಯತಿ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು</p>
<p>೪. ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪುನರಾಮಶೇರ್ಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ:</p> <p>ಹಳತದ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲದ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕು; ಇ-ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಲು ನೂತನ ಶಾಸನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು.</p>	<p>೫.೧ ಅರ್ಹ ಬಡವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಮಂಜೂರಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ:</p> <p>ಬಹುಶೇಕ ೫೦-೯೦ ಪ್ರತಿಶತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯು ವಿತರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂದು ಘೋಷಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೂಮಿಯು ಇನ್ನೂ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ; ೨,೦೦,೦೦೦ ಅನುದಾನಿತರಿಗೆ ಅಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯ ಅನುದಾನಿತ ರಾಜ್ಯ ಭೂಮಿ; ೯೦.೬ ಪ್ರತಿಶತ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ, ೮೦.೮ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಮ್ಯುಟೇಶನ್, ೫೯.೩ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಬಾಡಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವಿಕೆ; ಕೋಳಿಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅನೇಕರು ವಸತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭೂಗೃ ಪಡೆದಿರುವರು, ಭೂಮಿಗಳು; ೧ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಸ್ವಾಧೀನ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.</p>	<p>೫.೧ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಂತೆಯೇ ಭೂಮಿ-ಅಥವಾ-ಮನೆಯಲ್ಲದ ಭೂ ವಿತರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜಿತರಾಗದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.</p> <p>೫.೨ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅನುಚಿತವಾಗಿರುವ ಭೂಮಿಯು ಬಡವರಿಗೆ ವಿತರಣೆಗೆ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನತೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೩ ಉಪಾಂತ್ಯ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯಾದ ಭೂಮಿಯ ನಿರಂತರ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಒಳಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಹಂತಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು (ವಲಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಿಪಿಪಿಪಿಟಿ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೯೭ರ ಮೇಲೆ ಸಮಗ್ರ ಸುಶೋಲೆಗಳು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು, ಹಾಗೂ ತಾಳೆಪಟ್ಟಿಗಳು, ಹಾಗೂ ತಳದಲ್ಲಿ ಮಾನವದಂಡ ದೃಢೀಕರಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು)</p> <p>೫.೪ ಸ್ವಾಧೀನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಬಾಧಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಜ್ಞಾನವು ಇಲ್ಲ: ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ; ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯು ಅಧಿಕ ಒತ್ತುವರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ತೆರವು ಅತಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ (ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೧೩ರ ತನಕ ಒತ್ತುವರಿದಾರರ ತೆರವು ಒತ್ತುವರಿಯಾದ ನಗರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ೨೪ ಪ್ರತಿಶತ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ೩೬ ಪ್ರತಿಶತ ಆಗಿದೆ); ಖಾಸಗಿ ಹೊಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆಯು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿಲ್ಲ, ಹರಾಜು ಮತ್ತು ಒಪ್ಪಂದದ ಕರಾರುಗಳ ಅನುಸರಣೆಯು ಜಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ.</p>	<p>೯.೨ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಿ.ಪಿ.ಆರ್ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಎಣಿಕೆ.</p> <p>೯.೩ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂಮಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಭೂ ಬಳಕೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು, ಉಳಿದಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೪ ಕಾನೂನನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಆದ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಖಾಸಗೀಕರಣಗೊಂಡ ಭೂಮಿಗೆ ತಪಶೀಲಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಮರಳಪಡೆಯಲು ತಂತ್ರ.</p> <p>೯.೫ ಗ್ರಾಮೀಣ ಗೈರ್ಮರಭಾರವು ಆರ್ಮ ಭೂಮಿಯ (ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಮಾನ್ಯ) ರಕ್ಷಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನಗರ ಗೈರ್ಮರಭಾರವು ಆರ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ತಂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೬ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ರಕ್ಷಣಾಪಾಯಗಳ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿರುವ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಅನುಮೋದನೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು; ಸಹಕಾರ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೭ ಉದ್ದೇಶದ ಮಾನದಂಡಗಳ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ಎಮ್.ವಿ.ಆರ್. ಅನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೮ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳ ಅಥವಾ ಭೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ ಪಾವತಿಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಇದು ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ; ಹೊಡಿಕೆದಾರರಿಂದ ಒಪ್ಪಂದದ ಕರಾರುಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂರನೇ-ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ.</p> <p>೯.೯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು ಪುನರ್ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ಸ್ಥಾಪನೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೧೦ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ದೂರ ನಿವಾರಣಾ ಸಂಘಟನೆ.</p> <p>೧೦.೧ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಿಗೆ ಆದಾಯ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೨ ಹಿಂಪಡೆಗಳ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ತೆರಿಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು(೨ನೆಯದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿ).</p> <p>೧೦.೩ ಹಿಂಪಡೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭೂಸಹಿತ ಆಸ್ತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಸುವುದು.</p>	<p>ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಲಾಖೆ, ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಇಲಾಖೆ; ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಐಡಿಎ., ಬಿಬಿಎಡಿಎ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಎಮ್.ವಿ.ಆರ್</p>
<p>೧೦. ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹದ ಸುಧಾರಣೆ ಹಾಗೂ ವಿನಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ತರ್ಕಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು:</p> <p>ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯಗಳು ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ನಗರಗಳು ಆದಾಯ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತರ್ಕಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಪಾಟ್ನ ನಗರಸಭೆಯ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅನುಪಾತವು ೫೦ ಪ್ರತಿಶತವಿದೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ; ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಭೂಮಿಗಳಂತಹವುಗಳಿಗೆ, ದುಬಳಕೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ಹಾಗೂ ಹಿಡುವಳಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮೌಲೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.</p>		<p>ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ; ನಗರ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ; ಯುಎಲ್‌ಬಿ.</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
	<p>೧೦.೪ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಟ್ರಸ್ಟುಗಳಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕಾಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಹಿಡುವಳಿ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೫ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.</p>	<p>ಕಾನೂನು ಇಲಾಖೆ; ಬಿಹಾರ ಜ್ಯೂಡಿಸಿಯಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ: ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು, ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ.</p>
<p>೧೧. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರಸಂಘಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು:</p> <p>ಬಿಹಾರವು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ಸಂಘಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ನವೀನ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಲೋಕ ಅದಾಲತ್, ಭೂ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ, ಗ್ರಾಮ ಕಚ್ಚೆಹಾರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ) ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶ ಹೊಂದಿದವು (ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ೭೦ ಪ್ರತಿಶತದಿಂದ ೨೧ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡವು, ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ೯೦ ಪ್ರಕರಣಗಳು; ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಯ ಈಗಾಗಲೇ ೬೮ ಪ್ರತಿಶತ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ), ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇದ್ದರೆ, ಸಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಇದಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿತವಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಾಕಿಉಳಿದಿವೆ (ಸೀಲಿಂಗ್ ಕಾಯ್ದೆ, ಸಹಜಿಳೆಗಾರರು [೮೫ ಪ್ರತಿಶತವು ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ], ಉಚ್ಚಾಟನೆ).</p>	<p>೧೧.೧ ಎಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿಗೆ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುವಂತೆ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಅಥವಾ ದಾಖಲಿಸಲು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸುವುದು.</p> <p>೧೧.೨ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕರಣಪರಿವು ನಿರ್ವಹಣಾ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನ್ವಹಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಐಸಿಟಿ.ಯ ಅಧಿಕ ಬಳಕೆ.</p> <p>೧೧.೩ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕರಣಗಳ (ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ, ಸಹಜಿಳೆಗಾರರು, ಹಾಗೂ ಉಚ್ಚಾಟನೆ) ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p>	<p>ಕಾನೂನು ಇಲಾಖೆ; ಬಿಹಾರ ಜ್ಯೂಡಿಸಿಯಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ: ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು, ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ.</p>

ಜಾಖೀಂಡೆ

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೧. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ, ಊಹಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮನ್ವಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನೆಲದ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಪುನರಾವರ್ತನಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಗಣಕೀಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾದ ಪ್ರಗತಿ.</p>	<p>೧.೧ ಆದ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ದೃಢೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ನೆಲದ ವಾಸ್ತವದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು, ಗಡುವನ್ನು, ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಯ ನಿಯಮಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ನೀಡುವುದು.</p> <p>೧.೨ ಎಲ್ಲ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು (೦ಜಿಸ್ಟರ್ ಖಬರ್‌ಗಳಿಗೊಂದು); ನಿರಂತರ ಖಾತಾಪಾಸ್ (ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಆಫ್ ರೈಟ್ಸ್) ಅನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು, ಗಡುವು ನೀಡುವುದು.</p> <p>೧.೩ ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು, ಸೇವಾ ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ಅಪರಿಮಿತ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ಮಿಷನ್ ಮಾದರಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಭಾಗಿದಾರರೊಂದಿಗೆ ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ವಿಷೇಶ ಆಂದೋಲನಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೪ ಡಿಜಿಟಲೈಕೇಶನ್‌ಗೊಂಡ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ (ನಿಯಮಿತ ಹಾಗೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಮನ್ವಯತೆಗೆ), ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ, ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ (೧೦-ಡಿಗ್ರಿಂತ ಅಧಿಕ ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಇರುವ ಭೂಮಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನದೊಂದಿಗೆ) ಪುನರ್‌ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಮಾಡುವುದು.</p> <p>೧.೫ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಪುನರ್‌ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವ ಸಮಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಸಾಧಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುವ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೬ ಭೂ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಹಾಗೂ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಆಡಳಿತ ವರದಿಯ ನಿಯಮಿತ ಪ್ರಕಟಣೆ.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೨. ನಗರ ಭೂ ಧಾಖಲೆಗಳು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿಲ್ಲ; ಅಧಿಕ ಮಟ್ಟದ ವಸತಿಯು ನಗರ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹಿಡುವಳಿ ಕಾನೂನು ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿವೆ; ಅನೇಕ ನಗರ ವಸತಿಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳ ಮೇಲಿವೆ, ಆದರೆ ಖಾಸ್ಮಾಲ್ ಭೂಮಿಯು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯು ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರಕರಣಗಳ ನವೀಕರಣವು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.</p>	<p>೨.೧ ಖಾಸ್ಮಾಲ್ ಭೂಮಿಗೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು; ಬಿಹಾರದ ವಿಧಾನದಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯುವುದು.</p> <p>೨.೨ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು; ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.</p> <p>೨.೩ ಇರುವ ಕಾನೂನುಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಗರ ವಸತಿಯ ಅಧಿಕೃತತೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲು;</p>	<p>ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಅನಧಿಕೃತ ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗೋಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕೈಗೆಟುಕುವ ವಸತಿಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೪ ನಗರ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಡ ಪರಿವಾನಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ, ಪುನರ್ರೂಪಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೫ ಈ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು, ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳ ಸೂಕ್ತ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೬ ನಗರ ಭೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವುದು.</p>	<p>೨.೧ ನೋಂದಣಿಯು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಸರಿಯಾದ ದೃಢೀಕರಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು. ನೋಂದಣಿ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದರ ಕುರಿತು ಗಮನಹರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ಪಲಯ ಕಛೇರಿಯೊಂದಿಗೆ ಏಕೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು, ಇದಕ್ಕೆ ನೋಂದಣಿ ಕಾಯ್ದೆಯು ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.</p> <p>೨.೨ ನೋಂದಣಿ ಕಾರ್ಯವಿಧಿಯನ್ನು ಸರಳೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಪತ್ರಗಳ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೩ ಆರ್.ಒ.ಆರ್.ನ ಆನ್-ಲೈನ್ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ಖಾತಾಪಾಲನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವುದು.</p>	<p>ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೨.೧ ದಾಖಲೆಗಳು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ;</p> <p>ನೋಂದಣಿ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿಲ್ಲ;</p> <p>೧೯೭೦ರ ದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅನುಸೂಚಿ ರಿಜಿಸ್ಟರುಗಳು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಂಡಿವೆ ಹಾಗೂ (ಮುದ್ರಿತ) ನೋಂದಣಿ ಪತ್ರಗಳು ಅಂತೆಯೇ ಉಭಾರ-ರಹಿತ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ (ಗರಿಷ್ಠ ೩೦ ನಿಮಿಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ).</p>	<p>೨.೧ ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಸರಳೀಕರಣ ಹಾಗೂ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಳಂತಹ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು, ನೂತನ ಶಾಸನದೊಂದಿಗೆ (ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ, ವಿಶೇಷ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಇತ್ಯರ್ಥ, ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ, ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಗಳ ಕಾನೂನು, ಖಾಸ್ ಮಹಲ್ ನೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಯ್ದೆಗಳು) ಬಿಹಾರದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೨ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನೇಮಕಾತಿ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ನೇಮಕಾತಿಗೆ (ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಕರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ) ಇನ್ನಷ್ಟು ಅನುಪಾನವನ್ನು ಲಭ್ಯವಾಗಿಸುವುದು; ಅಂತರಿಕ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೩ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ; ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ; ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೪. ಹಿಡುವಳಿ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಳತಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಹೀನ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ; ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು;</p> <p>ಭೂಮಿಯು ಎಸ್.ಸಿ, ಎಸ್.ಟಿ. ಹಾಗೂ ಒಬಿಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಪರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಶಾಸನವು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ, ಆದರೆ ಸೆಕ್ಷನ್.೪೬ರ ಮೂರು ಪರಂತುಗಳು ವಂಚನೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಒಲವು ತೋರಿಸಿ ಈ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲತತ್ವವನ್ನು ಹಾಳುಗಡಪುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ (೧೯೮೭)ಯು ಜಿಎಫ್‌ಎಮ್‌ನ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು (೨೦೦೧) ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗಿಲ್ಲ.</p>	<p>೨.೧ ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಸರಳೀಕರಣ ಹಾಗೂ ನಾವೀನ್ಯತೆಗಳಂತಹ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು, ನೂತನ ಶಾಸನದೊಂದಿಗೆ (ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ, ವಿಶೇಷ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಇತ್ಯರ್ಥ, ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ, ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಗಳ ಕಾನೂನು, ಖಾಸ್ ಮಹಲ್ ನೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಯ್ದೆಗಳು) ಬಿಹಾರದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೨ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನೇಮಕಾತಿ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ನೇಮಕಾತಿಗೆ (ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಕರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ) ಇನ್ನಷ್ಟು ಅನುಪಾನವನ್ನು ಲಭ್ಯವಾಗಿಸುವುದು; ಅಂತರಿಕ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೩ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ; ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ; ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಅಶ್ರಯ ಭೂ ನೀತಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಗಳು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿವೆ; ಯಾವುದೇ ಲಂಬ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅತಿಕ್ರಮಣವು ಇಲ್ಲವಾದಾಗ್ಯೂ, ತಳಮಟ್ಟದ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ಸಾಕಷ್ಟು ತರಬೇತಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.</p>	<p>೪.೪ ಭೂ ಬಳಕೆ ನೀತಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಗೆ ಬಳಸುವುದು; ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಿಪಿಆರ್. ಕನಿಷ್ಠ ಶೇಕಡಾವಾರನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು; ಸಿಪಿಆರ್ ಅನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಬಳಕೆದಾರ ಸಮೂಹದ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಸಂಘಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೫ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೬ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಭೂ ಬಳಕೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು (ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಇತ್ಯಾದಿ).</p> <p>೪.೭ ಒಂದು ಮತ್ತು ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೇಕ್ಷನ್ ೪೬ರಲ್ಲಿನ ಅನುಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾದರಿ ಕಾನೂನನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಈಗಿನ ಒಂದು ಸೇಕ್ಷನ್ ಅನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವುದು; "ಮುಂಡಾತ್ರಿ ಖುನ್‌ಕಟ್ಟೆ ದಾರ್"ನ ಮೇಲೆ ಸಿಎನ್‌ಟಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೇಕ್ಷನ್ ೨೪೧ನ್ನು ಸೇಕ್ಷನ್ ೪೬ರಂತೆ ಅಳವಡಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೮ ನೀತಿ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನುಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕುರಿತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.</p>	
<p>೫. ಅರ್ಹ ಬಡವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಮಂಜೂರಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ:</p> <p>ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟಿಸುವುದು ಜಾರ್ವಿಂಡದಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಪಾಯವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರದ ಕಾರಣ ದತ್ತಾಂಶ ಇಲ್ಲ.</p>	<p>೫.೧ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಡೆಯುವುದು ಈ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಾಲಿಕ ತತ್ಕ್ಷಣದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೨ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಒಂದು ವಿಚಾರಣೀಯ ಅಪರಾಧವಾಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ನಿರುತ್ತೇಜಿಸುವುದು.</p>	
<p>೬. ಅರಣ್ಯಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ನಿಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಕೊರತೆಯು ಮಾಲಿಕತ್ವದ ನಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ:</p> <p>ಪಾರಂಪರಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವರೂಪವು ಈಗಲು ಹಲಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುವಳಿ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾದ ಕೆಲವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆಗಳು ಅರಣ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ನೆಲದ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಕಾಜಾ ಪುನರಾವರ್ತನಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ.</p> <p>ವಿಎಫ್‌ಎಮ್‌ಸಿಗಳು ಅಥವಾ ವಿಇಡಿಗಳಂತಹ ಜಿಎಫ್‌ಎಮ್‌ಸಿಗಳ ಅಧಿಕತರ ಹಕ್ಕು ಹಿಡಿದಿರುವ ಪಿಎಫ್. ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು, ಎಫ್‌ಡಿ.ಯ ಸೀಮಿತ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ (ಸಂಖ್ಯೆ. ೪ನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಿ). ಉರುಪಲು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಗೂ</p>	<p>೬.೧ ಅರಣ್ಯ ಅಥವಾ ಸಿಪಿಆರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಹರಿವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಅಥವಾ ಸಿಪಿಆರ್ ಹಕ್ಕುಗಳ ನಿಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆ.</p> <p>೬.೨ ಆಂಜಲ್-ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಗಳ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು; ಸಿಪಿಆರ್ ಹಾಗೂ ಪಾಳು ಮತ್ತು ಒಣ ಭೂಮಿಗಳು, ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯಾಗದ ತುಣುಕುಗಳಂತಹ ಇತರ ವರ್ಗಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು; ಸಿಪಿಆರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೋಮಾಳ, ರಕ್ಷಿತ, ಅವಗೀತ, ಹಾಗೂ ಇತರ ಬಂಜರುಭೂಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಬೀಳುಬಟ್ಟು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು.</p>	<p>ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ; ಪಂಚಾಯತಿ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ನಾಟದಂತಹ ಕನಿಷ್ಠ ಗ್ರಾಮ ಅಗತ್ಯಗಳ ಸ್ಥಿರವಾದ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಕಿರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಭೂಮಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಮುಂದುವರೆದಿದೆ ಹಾಗೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಿಪಿಆರ್.ಅನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಶಾಸನದಿಂದ ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ.</p>	<p>೬.೩ ಗುರುತಿಸಲಾದ ವಂಚನೆಯ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳಿಗೆ, ವಸಾಹತುಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತನಿಖೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.</p> <p>೬.೪ ಚಾರ್ಟರ್ಡ್ ಜಿಎಫ್.ಎಮ್.ನ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಅಡ್ಡತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಭಾರತೀಯ ಅರಣ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೮೬ಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು.</p> <p>೬.೫ ಜಿಎಫ್.ಎಮ್.ಪಿ ಹಾಗೂ ಎಫ್.ಪಿ.ಸಿ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘರ್ಷಿಸುವ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಶಾಸನವಾಗುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು; ಜಿಎಫ್.ಎಮ್.ಪಿ ಹಾಗೂ ಎಫ್.ಪಿ.ಸಿಗಳ ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿರುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಬಲಪಡಿಸುವುದು; ಜಿಎಫ್.ಎಮ್. ಮುಖಾಂತರ ಸಿಪಿಆರ್. ಅನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಬಳಕೆದಾರರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತು ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೬.೬ ಎಫ್.ಆರ್.ಎ. ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮನಿಖೆ ಮಾಡುವುದು (ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಅರ್ಜಿ, ವಿಲೇವಾರಿ, ಪಟ್ಟಿ, ಭೋಗ್ಯಗಳು).</p> <p>೬.೭ ಅರಣ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಮ ಕಿರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅನುಮೋದಿಸುವುದು.; ರಾಯತಿ ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.</p> <p>೬.೮ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಅರಣ್ಯೇತರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಮೊದಲೆ ಇಬಿಎ.ಯು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೬.೯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಭೂಮಿ, ಅರಣ್ಯ, ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವಂತೆ ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯನ್ನು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು.</p>	<p>ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೨. ಭೂಮಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಇರುವ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಸಲಾಗಿಲ್ಲ:</p> <p>ಸ್ತ್ರೀ ವಂಶಸ್ಥರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ, ಸ್ತ್ರೀ ನಾಮಗಳನ್ನು ಖಾಲಿಹಾನ್ ನ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಆರ್.ಒ.ಆರ್.ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಜಂಟಿಯಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಟುಂಬದ ಕರ್ತನ ಹೆಸರನ್ನು ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಹೊರತಾಗಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಾನತೆಯು ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ಟಿ. ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಭೂ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೀಮಿತ ಹಕ್ಕುಗಳಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ</p>	<p>೭.೧ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶಾಲ ಒಮ್ಮತವನ್ನು (ಸಿಬಿಒ, ಇತರ ಭಾಗಿದಾರರು) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು.</p> <p>೭.೨ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಸಿಪಿಆರ್ ಅಥವಾ ಇತರ ಸರಕಾರಿ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕ ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.</p> <p>೭.೩ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ವಸತಿ ವಿತರಣೆಗೆ ಹಕ್ಕುಪತ್ರವು ಮಹಿಳೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೭.೪ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಜಾಡು ಹಿಡಿಯಲು ಆರ್.ಒ.ಆರ್.ನಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಾಗ “ಲಿಂಗ” ನಿಯತಾಂಕವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.</p>	<p>ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ದೃಢೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಹಾಗೂ ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ಒಮ್ಮತವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.</p> <p>ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅರ್ಹ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ೫೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ ಕಾನೂನನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದೇಂತಿ ಮಹಾದಲಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಗೃಹ ನಿವೇಶನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ, ಖರೀದಿಸಲಾಗುವ ೧೦೦ ಪ್ರತಿಶತ ಭೂಮಿಗಳು ಏಕಮಾತ್ರವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಬೇಕು.</p>	<p>೮.೧ ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು; ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೨ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ವಸತಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಹಸಿರು ಪಲಯ, ನಿಲುಗಡೆ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಬಳಕೆಗಳಿಗೆ ಯೋಜಿಸುವಂತೆ ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೃತ ನಗರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು (೫೦-ವರ್ಷ ಅವಧಿಗೆ) ತಯಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೩ ಭೂ ಬಳಕೆ ಪರಿಮಿತಿಗಳ ವಾಡಿಕೆಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡುವಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೪ ಎಲ್ಲ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ; ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೫ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಒತ್ತುವರಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕ್ಷಿಪ್ರ ವಾಪಾಸಾತಿಗೆ ತಯಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೬ ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ, ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಾಗೂ ವರ್ಗವಣಿ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಯಾವುದೇ ಉಪಯುಕ್ತ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಇರದವುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯುಎಲ್.ಬಿ.ಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು.</p>	<p>ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ, ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ; ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೮. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ತಡನಂತರ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ್ದಾಗಿದೆ:</p> <p>ಜಾರ್ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಗರಗಳು ಯೋಜಿತವಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಜಾರ್ಖಂಡ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಖಾಯಿಯು (೨೦೧೧)ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಸೂಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ.</p> <p>ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗರ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಬುಡಕಟ್ಟು ಭೂಮಿಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವಸಾಹತು ಸಂಕೀರ್ಣಗಳು ಮೇಲೆದ್ದಿವೆ. ಈ ಭೂಮಿಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯು ಕೂಡ ಹಿಡುವಳಿ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳು ಪ್ರಭಾವಿ ಮತ್ತು ದುರಾಸೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿವೆ; ಹಸಿರು ಪಲಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ನಿಷೇಧವು ಪಾಲನೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅನೇಕ ವಸತಿಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ.</p> <p>ನಗರದ ಬಡವರಿಗೆ ಅಗ್ಗದ ವಸತಿ ಪೂರೈಕೆಗೆ ನೀತಿ.</p> <p>ಜಾರ್ಖಂಡ ಪಟ್ಟಣ ಭೂಮಿಗಳು ಬಡವರಿಗೆ ಒತ್ತುವರಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ.</p>	<p>೮.೧ ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು; ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೨ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ವಸತಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಹಸಿರು ಪಲಯ, ನಿಲುಗಡೆ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಬಳಕೆಗಳಿಗೆ ಯೋಜಿಸುವಂತೆ ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೃತ ನಗರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು (೫೦-ವರ್ಷ ಅವಧಿಗೆ) ತಯಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೩ ಭೂ ಬಳಕೆ ಪರಿಮಿತಿಗಳ ವಾಡಿಕೆಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡುವಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೪ ಎಲ್ಲ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ; ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೫ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಒತ್ತುವರಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕ್ಷಿಪ್ರ ವಾಪಾಸಾತಿಗೆ ತಯಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೬ ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ, ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಾಗೂ ವರ್ಗವಣಿ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಯಾವುದೇ ಉಪಯುಕ್ತ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಇರದವುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯುಎಲ್.ಬಿ.ಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು.</p>	<p>ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ, ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ; ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೯. ಖಾಸಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆ:</p> <p>ಜಾರ್ಖಂಡಕ್ಕೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ ಹಾಗೂ ಹಲವಾರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಿಗಮಗಳು ಈ ಹಿಂದೆ</p>	<p>೯.೧ ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾದ ಜನರ ಒಂದು ಇತ್ತೀದಿಕೆಯ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅವರ ಪುನರ್ವಸತಿಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೧೦. ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹದ ಸುಧಾರಣೆ ಹಾಗೂ ವಿನಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ತರ್ಕಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು:</p> <p>ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಕಡಿಮೆಯಿದೆ; ಅಧಿಕೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಭೂಮಿಯ ನೈಜ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಾನಮಾನ ಬದಲಾಗದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಭೂಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಲಾದ ವಸತಿ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳಿಗೆ ಹಿಡುವಳಿ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.</p>	<p>೧೦.೧ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳ ಆದಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸುವುದು; ತೆರಿಗೆಗಳ ವಿನಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಆಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೨ ಹಿಡುವಳಿ ತೆರಿಗೆಗೆ ನಗರ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ವಸತಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ.</p> <p>೧೦.೩ ಪಿಆರ್‌ಐ ಹಾಗೂ ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಯಾದ್ಯಚ್ಚಿಕೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು; ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೪ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.</p>	<p>ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೧೧. ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರಸಂಘಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು:</p> <p>ಎಸ್‌ಟಿ.ಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯು ಅನುಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರದ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಅನೇಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿವೆ.</p>	<p>೧೧.೧ ಅನುಸೂಚಿತ ಪ್ರದೇಶ ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವುದು; ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ನಿಯಮಿತ ಮೇಲ್ಮನಿಷಿ.</p> <p>೧೧.೨ ಭೂಮಿ, ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೨ ಭೂಮಿ, ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು. ಬಿಹಾರದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಭೂ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಯ ಕಾನೂನು, ಹಾಗೂ ಶಾಸನವನ್ನು ಇರಿಸುವುದು (ಬಿಹಾರ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಿಸ್ಟ್ರೂಟಿಂಗ್ ರಿಸೋಲ್ಯೂಷನ್ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೦೯/ನಿಯಮಾವಳಿ ೨೦೧೦ ಹಾಗೂ ಬಿಹಾರ ಸ್ಟೆಷಲ್ ಸರ್ವೆ ಅಂಡ್ ಸೆಟಲ್ಮೆಂಟ್ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೦೧, ನಿಯಮಾವಳಿ ೨೦೧೨).</p> <p>೧೧.೪ ಗ್ರಾಮ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಬಿಹಾರ ಪಂಚಾಯತಿ ರಾಜ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೦೬ ರನ್ನು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೧೧.೫ ಆಂಜಲ್ ಹಾಗೂ ಪೋಲಿಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ.</p> <p>೧೧.೬ ಅರೆ-ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬದ ಮೇಲ್ಮನಿಷಿ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸಮಯಮಿತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು.</p>	

೧. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾಗಲಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಲ್ಲೇಖನದ ಕೊರತೆಯಿರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಊಹಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ: ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಸುಲಭ, ಅಗ್ಗದ ಪ್ರವೇಶಾಪಕಾಶಕ್ಕೆ ಅನುವುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಆನ್-ಲೈನಿನಲ್ಲಿ (ಭೂಮಿ, ೨೦೦೦ದಿಂದ) ಕೂಡ. ಆದರೆ, ಕೈಪಿಡಿ ಅಥವಾ ಕಾಗದದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸದೆಯೇ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಕೇವಲ ೭೫ ಪ್ರತಿಶತವು (ಅಥವಾ ೧೨ ಮಿಲಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು) ನಕ್ಷೆಗೊಂಡಿವೆ. ಗಮನಿಸಿ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಭೂಮಿಯ ಉನ್ನತೀಕೃತ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒಂದು ದೃಢ ಭೂ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಲು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂ ಸುಧಾರಣ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೭೪ ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅನಧಿಕೃತ ಅಥವಾ ದಸ್ತಾವೇಜಾಗದ ಹಿಡುವಳಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅನಧಿಕೃತ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಹಿಡುವಳಿ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಸರಕಾರ ಯೋಜನೆಗಳ ಕೆಳಗೆ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೧. ಅಧಿಕತರ ಆಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ನಗರ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದು ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಬಂಧಿ ವಂಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡೋಣಗಳು ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿವೆ: ನಗರ ಆಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳು ವಿತರಿಸುವ ತೆರಿಗೆ ರಸೀತಿಗಳು (ಖಾತೆ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರರುಗಳು) ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿತವಾಗುತ್ತಿವೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯ, ನಕಲಿ, ಹಾಗೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವ ಭೂ ಹಕ್ಕುಪತ್ರವು ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡುತ್ತವೆ.

- ೧.೧ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೆಲಮಟ್ಟದ ನೈಜತೆಯ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಆದ್ಯತೆಯ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
- ೧.೨ ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆಗಳ ಖಾತೆ/ಪಹಣಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು.
- ೧.೩ ಭೂಮಿ ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸುವುದು, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದು, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಆಂದೋಲನ ಅಥವಾ ಮಿಷನ್‌ನ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ನೈಜ ಸಮಯಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ೧.೪ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ತಪಾಸಣೆ, ಹಾಗೂ ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ, ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವಂತೆ ವಿತರಿಸಲು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.
- ೧.೫ ಗೇಣಿ ಮತ್ತು ಪಹಣಿ ಪತ್ರಿಕೆ ರೆಕಾರ್ಡ್, ಆಫ್ ಟೆನೆನ್ಸಿ, ರೈಟ್ಸ್, ಅಂಡ್ ಕಲ್ಟಿವೇಷನ್ (ಆರ್‌ಟಿಸಿ)ಯ ಸರಿಪಡಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸುವುದು.
- ೧.೬ ಗ್ರಾಮತಾಣ (ಗ್ರಾಮವಸತಿ) ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ನಗರ ಆಸ್ತಿ ಮಾಲೀಕತ್ವ ದಸ್ತಾವೇಜಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕತ್ವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಈ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿಮಾಡುವುದು.

- ೨.೧ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಗರ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ.
- ೨.೨ ಯುಪಿಎಲ್‌ನಿಂದ ಪಾರವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಹಾಗೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವ ಗಮ್ಯದೊಂದಿಗೆ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ; ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ; ಯುಎಲ್‌ಒಗಳು

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಬೆಂಗಳೂರು ಭೌಗೋಳಿಕ-ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಸಂಯೋಜನೆಯ ತಪಾಸಣೆ ಹಾಗೂ ದೃಢೀಕರಣವನ್ನು ೧.೬ ಮಿಲಿಯ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ೨/೩ಗಳಿದ್ದನ್ನು ಮುಗಿಸಿದೆ. ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಗುರುತು ಪತ್ರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಗೂಗಲ್ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ; ೨.೨೮ ಮಿಲಿಯ (೧೮ ಪ್ರತಿಶತ) ಕೃಷಿಯೇತರ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದತ್ತಾಂಶದ ಒಂದು ನಿಖರ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಹಾಗೂ ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಒಪ್ಪಿ ಮಾಡಿದೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ೨೦೧೧ರಿಂದ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ (ನಗರ ಆಸ್ತಿ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆ - ಯುಪಿಎಆರ್). ಈ ನಾಲ್ಕು ನಗರಗಳಲ್ಲಿರುವ ೬,೮೨,೩೮೭ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ೧೩ ಪ್ರತಿಶತ ಕರಡು ಆಸ್ತಿಪತ್ರಗಳು ತಯಾರಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ೫ ಪ್ರತಿಶತವು ಅಂತಿಮವಾಗಿವೆ. ಎರಡನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಯುಪಿಎಆರ್ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.</p> <p>ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಗಳ ಪಾಲನೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅನಧಿಕೃತ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸಬಹುದು (ಕೆಟಿಪಿಪಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೆ. ೭೬ ಎಫ್‌ಎಫ್)</p>	<p>೨.೩ ನಗರ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ದಾಖಲೆಗಳ ಪೋಷಣೆಗೆ, ಕಟ್ಟಡ ಪರಿವಾನೆಗಳಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಅಥವಾ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಏಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೪ ಅನಧಿಕೃತ ಕಟ್ಟಡ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಇರುವ ಕಾನೂನುಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು, ಯೋಜನೆ ನಿರ್ಮಾಣಗಳ ಮತ್ತು ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಜೈಲಾಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಪುನರ್ರಚಿಸುವುದು.</p>	<p>ಸರ್ವೇ, ಸೆಟ್‌ಲೈಟ್ ಮತ್ತು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಇಲಾಖೆ, ಮುದ್ರಾಂಕ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ; ಯುಎಲ್‌ಬಿ ಗಳು</p>
<p>೩. ಭೂ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನೋಂದಣಿಯ ತಪ್ಪುಗಳು ಹಾಗೂ ವಂಚನೆಗಳಿಂದ ಹಾನಿಗೊಂಡಿದೆ:</p> <p>ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ದಾಖಲೆಗಳ ಏಕತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ರಿಜಿಸ್ಟರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಲು ಒಂದು ಸು-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿತವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು (ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಒಆರ್ ಭೂ ನೋಂದಣಿ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯು ಕಾರ್ಯರಿಯಲ್ಲಿ) ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶದ ಸಮನ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಓರ್ವ ಪರಿವಾನೆಗಿ ಹೊಂದಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ದಾರ್ಶನಿಕ ಮ್ಯುಟೇಶನ್-ಪೂರ್ವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಭೂಮಿಯ ನೋಂದಣಿ ಅಥವಾ ಪಾಲಾಗುವಿಕೆಗೆ (ಏಕೀಕೃತ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪೋಡಿ) ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅತ್ಯವಾಸಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಅಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಗರಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.</p> <p>ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಋಣಭಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳೊಂದಿಗೆ ಏಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆರ್‌ಒಆರ್‌ಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ಆನ್-ಲೈನಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಇದು ಇನ್ನೂ ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಶುಲ್ಕಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.</p> <p>ಉಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಭೂಮಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ ಹಾಗೂ ಯುಪಿಎಆರ್ ಕೂಡ ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಋಣಭಾರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.</p>	<p>೩.೧ ದಾಖಲೆಗಳ ನಕಲೀಕರಣವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು, ವಂಚನೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು, ಹಾಗೂ ಒಂದು ದೃಢವಾದ ಭೂ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊರತರಲು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಆರ್‌ಒಆರ್, ನೋಂದಣಿ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು, ಋಣಭಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಸಮಗ್ರಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಯುಪಿಎಆರ್ ಅನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ನಗರ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವುದು.</p> <p>೩.೨ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನೋಂದಣಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹಾಗೂ ದಸ್ತಾವೇಜನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲ-ಆಧಾರಿತ ಮನವಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಪ್-ಲೋಡ್ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.</p>	<p>ಸರ್ವೇ, ಸೆಟ್‌ಲೈಟ್ ಮತ್ತು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಇಲಾಖೆ, ಮುದ್ರಾಂಕ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ; ಯುಎಲ್‌ಬಿ ಗಳು</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೪. ಅರ್ಹ ಬಡವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಮಂಜೂರಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು:</p> <p>ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಭೂ ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಪರಿಪಾಲನೆಗೆ (ಉಪಾಂತ್ಯದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ, ಪತಿ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಗೆ ಜಂಟಿ ಭೂ ನೋಂದಣಿ, ಆದರೆ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು) ಭೂ ಅನುದಾನ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.</p> <p>ಬಡ ಜನರಿಗೆ ಸರಕಾರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಅಥವಾ ನಕ್ಷಾಚಟನೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸಾಹತು ಭೂಮಿ ಅಥವಾಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತೆರಿಗೆ ರಕ್ಷೀದಿಗಳು ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಏಕೈಕ ದಸ್ತಾವೇಜು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.</p> <p>ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಯ ಮಾರಾಟದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಸ್.ಸಿ/ಎಸ್.ಟಿ.ಗಳಿಗೆ, ಅವರು ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು, ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಅಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.</p>	<p>೪.೧ ಭೂ ವಿತರಣೆಗೆ ನೀತಿಗಳ ದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಪಾಲನೆ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೨ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಂತೆಯೇ ಭೂ ವಿತರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜಿತರಾಗಬಹುದಾದ ಭೂಮಿ - ಅಥವಾ ವಸತಿರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೩ ಸರಕಾರ ಭೂಮಿಯ ಅನಧಿಕೃತ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಲೇ, ಭೂರಹಿತರ ಹಾಗೂ ವಸತಿರಹಿತ ಜನರ ನಡುವೆ ಭೂಮಿಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿತರಣೆ.</p> <p>೪.೪ ಅರ್ಹ ಉಪಾಂತ್ಯ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯಾದ ಭೂಮಿಯ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೫ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ದಾಖಲಾತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಭೂ ಅನುದಾನ ಹಂಚಿಕೆಯ ಶರತ್ತುಗಳ ಅನುಪಾಲನೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅನುದಾನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗದಿರುವ ಅನುದಾನಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪುನರ್ವಿತರಣಿಸುವುದು.</p> <p>೪.೬ ಎಸ್.ಸಿ/ಎಸ್.ಟಿ.ಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾದ ಭೂಮಿಯ ಮಾರಾಟದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೫. ಭೂಮಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಇರುವ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ:</p> <p>ಜಿಎಫ್‌ಎಂಪಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಜೀನವಸಂಗಾತಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳ ಸಹ-ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ನ್ಯಾಯಪಾಲನೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವು.</p>	<p>೫.೧ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೀತಿಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೨ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಜಾಡುಹಿಡಿಯಲು "ಲಿಂಗ" ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೩ ಯುಪಿಎಲ್ ಮಹಿಳಾ ಅಸ್ತಿ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೬. ಅರಣ್ಯ ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಮಾಲಿಕತ್ವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ:</p> <p>ಅರಣ್ಯಗಳ ಕಾನೂನು ಮಾನ್ಯತೆಯ ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಊರೊಟ್ಟಿನ ಭೂಮಿಯು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ (ಅರಣ್ಯ ಕಾನೂನುಗಳು ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ಕಾನೂನುಗಳು). ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ನೆಲಮಟ್ಟದ ವಾಸ್ತವವು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅರಣ್ಯೇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.</p>	<p>೬.೧ ಅರಣ್ಯಗಳ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಯ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳು, ಹಾಗೂ ಇತರ ಅರಣ್ಯೇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಟ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮಗ್ರ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ, ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆ, ಸಮೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಗಡಿರೇಖೆ ಸರಹದ್ದುಗಳು.</p> <p>೬.೨ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯೇತರ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯವಲ್ಲದ ವರ್ಗಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಏಕೀಕೃತಗೊಳಿಸುವುದು; ಕಿರು ಖನಿಜಗಳ ಹಾಗೂ ಮರಳಿನ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು.</p>	<p>ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ; ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ; ಪಂಚಾಯತಿ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ (ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ)</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು (೦೮ನೇ ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೧೭/೨೦೧೭) ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಆಸ್ತಿಗಳ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಏಕೀಕರಣಗೊಂಡ ಮಾನ್ಯತೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಲು ಇ-ಸ್ಮತ್ನು ಅನ್ನು ಬಳಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದೆ.</p>	<p>೮. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳು ರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಯ ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ; ಚಾಸಗಿ ಹೊಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಭರ್ಷಣೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತದೆ:</p> <p>ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (೧೧ನೇ ಲಕ್ಷ ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ೪,೧೦,೦೪೨ನೇ ಎಕರೆಗಳು (೩.೫ ಪ್ರತಿಶತ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಗಳು)) ೨೩ ಪ್ರತಿಶತವು ಸಾಮಾನ್ಯಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ದಾಖಲೆಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ದಸ್ತಾವೇಜು ಪರಿವರ್ತನೆ ಹಾಗೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆಯು ಈ ದತ್ತಾಂಶವು ತಳವಟ್ಟಿದ್ದನೈಜತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.</p> <p>ಒತ್ತುವರಿಯು ೧೦ ಪ್ರತಿಶತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ, ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀತಿಯಲ್ಲದೆ ಪುನರ್ವಿಳವು ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿದ್ದು, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ (ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾದ ೧,೩೦೨,೨೪೧ ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ೨೦೧೪ರ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ೮ ಪ್ರತಿಶತವು ಪುನರ್ವಿಳವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ೫೬ ಪ್ರತಿಶತವು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ).</p> <p>ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಯು ಅಕ್ಷರಶಃ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಟೌನ್ ಅಂಡ್ ಕಂಟ್ರಿ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಊರೊಳಗಿನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಸತಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಿಸುವುದು ತಡದ್ದೇಶಿತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಅಗತ್ಯಗಳು ಯಾವುದೇ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಸಮರ್ಥನೀಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಂಡಿವೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ವಿಧಿಸಲಾದ ಶರತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ನಿಯಮಾವಳಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನುಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯು ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ.</p> <p>ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಉದ್ಯೋಗ ಮಿತ್ರವನ್ನು ಒಂದು “ಒಕೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರ”ವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವ ಅಥವಾ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಹ ಭೂಮಿಯ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಪರಿಭಾರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾದ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಂಚಲಾಗುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಲಾಗುವುದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವುದು ವಿವಾದನೀಯವಾಗಿದೆ.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ; ಪಂಚಾಯತಿ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ (ಗ್ರಾಮತಾಣ); ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿಗಮ; ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೭.೨ ಅನಧಿಕೃತ ಕಟ್ಟಡರಚನೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸಲು ನೀತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು, ಇ-ಸ್ಮತ್ನು ವನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಪುನರ್ರಚಿಸುವುದು.</p>	<p>೮.೧ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು, ಸಮೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ನಿಗಮಗಳ ಅನುಭೋಗದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಿಗೆ ಏಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಾಹಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಜಾಲತಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು.</p> <p>೮.೨ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ವಲಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಬಡವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲು ದೊರಕಬಹುದಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಭಾಗಾಂಶಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಮತ್ತು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಗೊತ್ತಾಗುವಂತೆ ಭೌಗೋಳಿಕ-ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖಾಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಬಂಧಾರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೩ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿಗಮ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು. ಉಳಿದಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೪ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ರಕ್ಷಣಾಪಾಯಕ್ಕೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಬೇಕು; ಸದಕಾರವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು.</p> <p>೮.೫ ಕೆಐಎಡಿಬಿಯು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಧಿಕಾರದ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಭೂಮಿಯ ಡಿ-ನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ತಪಾಸಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಬೇಕು.</p>	

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
	<p>೮. ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಭೂ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನಿಜ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಹೊಂದಿಸಬೇಕು:</p> <p>ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ತೆರಿಗೆಯು ಆದಾಯದ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಆಸ್ತಿಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಲು ಅನೇಕ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮರ್ಥ ತೆರಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತ ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಿಬಿಎಸ್.ನೊಂದಿಗೆ - ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಗಳ ಎಮ್‌ಐಎಸ್. ಅನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಮತ್ತು ಇ-ನೋಂದಣಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಕಾವೇರಿ)ಯು ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ವರ್ಗಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕ ದರದಲ್ಲಿ ೧೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಉನ್ನತ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ೨ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ೧೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಕಡಿತದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಕಾವೇರಿಯು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೆಚ್ಚಳವಿದೆ.</p> <p>ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿಯು ಈಗಲು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಲ್ಲವಾಗಿ ಇದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.</p>	
	<p>೧೦. ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮನೀವಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು:</p> <p>ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಭಾಗವಾಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅವುಗಳು ತ್ವರಿತವಾಗಿ</p>	
	<p>೮.೨ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಳಿ ವಂಚನೆಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಗಳ ವಾಪಾಸಾತಿ ಹಾಗೂ ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಅವುಗಳ ಯಾವುದೇ ಒತ್ತುವರಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಬೇಕು.</p> <p>೮.೩ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಭೂಮಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೪ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದ ಭೂಮಿಯ ವಾಸ್ತವಾಗಿಯೂ ಉದ್ದೇಶಿತ ಬಳಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲ್ಮನೀವಿ ಮಾಡಲು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು. ವರ್ಗಾವಣೆಗಳ ಅಥವಾ ಭೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ ಪಾವತಿಗಳ ನಿಯಮಿತ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಇದು ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ; ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಂದ ಒಪ್ಪಂದದ ಕರಾರುಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂರನೇ-ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ದೂರು ನಿವಾರಣಾ ಸಂಘಟನೆ.</p> <p>೯.೧ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಿಗೆ ಆದಾಯ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೨ ಆಸ್ತಿಗಳ ಪ್ರದೇಶ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೌಲ್ಯಾಂಕವನ್ನು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಅನುಪಾಲನಾಗಾಗಿ ಆಸ್ತಿ--ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೌಲ್ಯಾಂಕವನ್ನು ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು; ಆಸ್ತಿ-ಮೌಲ್ಯಾಂಕವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಜಿಬಿಎಸ್. ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು.</p> <p>೯.೩ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ, ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದಂತಹ, ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು.</p> <p>೯.೪ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೧ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಪ್ರತಿಬಂಧಗಳನ್ನು, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ನಮೂನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುವಂತೆ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕು; ಲೋಕ ಅದಾಲತ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು.</p>	<p>ಮುದ್ರಾಂಕ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಘಟಕಗಳು</p> <p>ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕಾನೂನು ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗದ ಕಾರಣ ಔಪಚಾರಿಕ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಕಂದಾಯ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕ ವಿಲೇವಾರಿ ದರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಗಾಧ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿವೆ. ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಬಾಕಿ ಉಳಿಕೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಲೋಕ ಅದಾಲತ್ ಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಗಿಸಲು (೧೯೮೭ರಿಂದ) ಅಧ್ಯಾದೇಶವಿದೆ.</p>	<p>೧೦.೨ ಬಾಕಿ ಇರುವ ವೋಕಡ್ಡಮೆ ಪ್ರಕರಣಗಳ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.</p> <p>೧೦.೩ ವಿಳಂಬಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕರಣಗಳ ತ್ವರಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಹಂತಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು, ಗುರುತಿಸಬೇಕು.</p> <p>೧೦.೪ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೫ ಭೂಮಿ ಕಸಿಯುವ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು, ಕರ್ನಾಟಕ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಗ್ರಾಬಿಂಗ್ (ಪ್ರಾಹಿಬಿಷನ್) ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೧೧ ರ ಕೆಳಗೆ, ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೬ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒಂದು ಏಕೈಕ ಭೂ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು (ಎಲ್‌ಟಿ; ರಾಜ್ಯ).</p> <p>೧೦.೭ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರ ಅರಣ್ಯೇತರ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು (ಎಮ್‌ಟಿ; ಎಸ್).</p> <p>೧೦.೮ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಖರೀದಿ ಹಾಗೂ ಒಡೆತನದ ಕುರಿತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು; ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದವುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾದವುಗಳ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು.</p> <p>೧೦.೯ ನೋಂದಣಿಗೆ ಅನುಮತಿಸುವ ಮುನ್ನ ಮಾರಾಟಗಾರನಿಂದ ಮಾಲಿಕತ್ವ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ವರ್ ಆಫ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟೀಸ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೮೨ಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು. (ಎಸ್‌ಟಿ;ಎನ್‌ಎಟಿ).</p> <p>೧೦.೧೦ ಭೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು, ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು; ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಲಭ್ಯತೆಗಳ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿ.</p> <p>೧೦.೧೧ ನಿರ್ಧಾರ ಬೆಂಬಲ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಇರಿಸುವುದು, ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ವರದಿಗಳ ಸ್ವಯಂ-ರಚನೆಗೆ ಭೂ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಗತ್ಯ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೧೨ ರಾಜ್ಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ (ಎಟಿಐ) ಭೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ತರಬೇತಿದಾರರ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.</p>	
<p>೧೧. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಹಯೋಜನೆ, ದಕ್ಷತೆ, ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು:</p> <p>ಕರ್ನಾಟಕವು ಬಲವಾದ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಆದರೆ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒಂದು ಏಕೈಕ ಭೂ ಸಂಹಿತೆಯ ಕೊರತೆ ಹೊಂದಿದೆ.</p> <p>ಖಾಸಗಿ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ ೭೯ರಲ್ಲಿರುವ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ (ಮರೆಮಾಚಿದ ಹಿಡುವಳಿ, ಕೃಷಿಕರಲ್ಲದವರಿಂದ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ಖರೀದಿ, ಗಂಜು ಮಿತಿ, ಹಕ್ಕುಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕರಣ, ಗುತ್ತಿಗೆ, ಬಡವರಿಂದ ಅನಧಿಕೃತ ಅನುಭೋಗದ ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ದಸ್ತಾವೇಜಲ್ಲದ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಬಳಕೆ, ಪ್ರತಿಕೂಲ ಅನುಭೋಗ), ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.</p> <p>ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ನಾಲ್ಕು ಇಲಾಖೆಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಹಂಚಿಕೆಯು ಸಮತಲ ಅತಿಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.</p> <p>ಸಾಧಾರಣ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಭೂ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಮನವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ.</p> <p>ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯು ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತೇಜಕಗಳ ಕೊರತೆ ಹೊಂದಿದೆ; ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ; ಖಾಲಿಯಾದ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.</p>		

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಎಂದು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ೧-೫ ಮಿಲಿಯ ಜನರು (೨೫ ಪ್ರತಿಶತ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ - ೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ) ಕೋಶೀಲಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಧಿಕತರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕುಗಳಿಲ್ಲದೆ.</p> <p>ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನಗರ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಗರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿಲ್ಲ. ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಹಾಗೂ ಭೂಬಳಕೆಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳಷ್ಟು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಭೂಮಿಯ ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಭರ್ತಿ ಯಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕತರ ಖಾಸಗಿ ನಿವೇಶನಗಳು ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಹಾಗೂ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳು ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಕ್ಷಮಾದಾನ ಯೋಜನೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.</p> <p>ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪಬಂಧಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಬಡವರಿಗೆ ವಸತಿಯ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯ ನಡುವೆ ಗಮನೀಯ ಅಂತರವಿದೆ.</p>	<p>೨.೨ ಇರುವ ಕಾನೂನುಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಗರ ವಸತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಸುಗಮವಾಗದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು; ಅನಧಿಕೃತ ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಕೈಗೆಟುಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ವಸತಿಯ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೩ ನಗರ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಕಟ್ಟಡ ಪರಿವಾನೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವಿಕೆಗೆ, ಪುನರ್ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮಾಡುವುದು,</p> <p>೨.೪ ಈ ವಿಮರ್ಶೆಯ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು, ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳ ಸೂಕ್ತ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂತರಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೫ ನಗರ ಭೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಯೋಗಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.</p>	<p>ಇಲಾಖೆ; ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು (ಬಿಡಿಎ, ಸಿಡಿಎ, ಇತ್ಯಾದಿ)</p>
<p>೩. ದಾಖಲೆಗಳು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ:</p> <p>ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇಲ್ಲ; ತೆಹಸೀಲ್ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅತಿಯಾದ ವಿಳಂಬವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಇ-ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿ (ಇನ್ಟರ್‌ಜ್ಯೂರಿಟಿ) ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುವ ದಾಖಲೆಗಳು ಫಾರ್ಮ್ಯಾಟ್, ಮುದ್ರಿಸುವುದು, ತಂತ್ರಾಂಶ ಮಿತಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; ಭೂಲೇಖದಿಂದ ಆರ್‌ಒಆರ್.ನ ಮುದ್ರಣಗಳು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಋಣಭಾರಗಳು ಅಧಿಕತರವಾಗಿ ದಾಖಲಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಪ್ಪಾಸಿಸುವಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಭಾರತೀಯ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಡಮಾನಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಋಣಭಾರಗಳು ದಾಖಲಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.</p>	<p>೩.೧ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಮ್ಯುಟೇಶನ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದಾಗ ದಾಖಲೆಗಳು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ತೆಹಸೀಲ್ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವುದು ಅನುಕೂಲಿಸುತ್ತವೆ. ಜಾಸ್ತಿ, ಮುದ್ದೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲಿತವಿರುವ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹಾಗೂ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೆಹಸೀಲ್ ಆಡಳಿತದೊಂದಿಗೆ ಒಡಿತು ಸ್ಪಷ್ಟ ಸರ್ವೆ ಅಂಡ್ ಸೆಟಲೆಂಟ್ ಕಾಯ್ದೆ ಹಾಗೂ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು, ೨೦೧೨ರಂತೆ ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ. ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಸೂಚಿತ ಫಂಡಿನಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಆಗುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿ.</p> <p>೩.೨ ಮಾರಾಟಗಾರನು ನೋಂದಣಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ತನಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುವ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಹಕ್ಕುಪತ್ರ ಹಾಗೂ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಬೇಕಾದ, ನೋಂದಣಿ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೦೮ರ ಸೆಕ್ಷನ್ ೨೨ಎ.ಗೆ ಒಡಿತು ಸರಕಾರದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು (ಕಾನೂನು ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಸೂಚನೆ, ದಿನಾಂಕ ೨೨ ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೧೪ಯ ಪ್ರಕಾರ) ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಖಚಿತಪಡಿಸಿ. ಇದು ಉಪ-ನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ತಪ್ಪಾಸಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ.</p> <p>೩.೩ “ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ” ನೋಂದಣಿ ಎಂಬ ಉಪಬಂಧವೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಋಣಭಾರಗಳ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p>	<p>ಆರ್‌ಡಿಎಮ್ ಇಲಾಖೆ ಎನ್‌ಎಲ್‌ಆರ್- ಪಿಎಮ್; ಎನ್‌ಐಸಿ ಘಟಕ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೪. ಹಳತಾದ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಹೀನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು, ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು, ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸ; ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಹಯೋಗದ ಸುಧಾರಣೆ:</p> <p>ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಬಹು ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಹಾಗೂ ಆನಂತರದ ರದ್ದತಿಗಳು, ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಸರಕಾರಿ ಅಧ್ಯಾದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಂದಾಯ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾನೂನುಗಳ ವಿಶಾಲ ಸಮೂಹವಿದೆ. ಅನುಷ್ಠಾನವು ಬಹು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ, ನಗರ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭೂಮಿಗಳಾದ್ಯಂತ ಸೀಮಿತ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿ ಮತ್ತು ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸುತ್ತಲು ಕೂಡ. ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಕಛೇರಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿತವಾಗುತ್ತವೆ (ಇತ್ಯರ್ಥ/ಏಕೀಕರಣ ವಿಭಾಗ, ತೆಹಸೀಲ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ನೋಂದಣಿ ಕಚೇರಿಗಳು) ಆದರೆ ಭೂ ಆಡಳಿತವು ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಆಧುನೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಲು (ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ-ಭೂಲೇಖ) ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ನಕ್ಷೆಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ (ಭೂ-ನಕ್ಷೆ)ಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ.</p>	<p>೪.೧ ಎಲ್ಲ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಆದೇಶಗಳನ್ನು (ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಕಾನೂನೇತರ) ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿ ಹಾಗೂ ಸಮರಸಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಹಾಗೂ ಏಕೀಕೃತ ಕಂದಾಯ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಕಾನೂನು ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳ ನಡವಿನ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳನ್ನು ಸಾಮರಸ್ಯಗೊಳಿಸುವುದು (ಒಎಸ್‌ಎಸ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೫೮, ಒಪಿಎಲ್‌ಎಸ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೨, ಒಎಲ್‌ಆರ್. ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೦, ಒಜಿಪಿ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೬೪, ಒಪಿಎಲ್‌ಇ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೬೨ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹಳತಾಗಿರುವುದು ಹಾಗೂ ೧೯೯೨ರ ೭೩ನೇ ಮತ್ತು ೭೪ನೆಯ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು, ಪಿಇಎಸ್‌ಎ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೯೬, ಎಫ್‌ಆರ್‌ಎ ೨೦೦೬ ಮತ್ತು ಎಲ್‌ಎಲ್‌ಆರ್ ಕಾಯ್ದೆ ೨೦೧೩.</p> <p>೪.೨ ಭೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತ ರಚನೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸಬೇಕು; ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಾಧಿಕಾರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬೇಕು; ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಲಭ್ಯತೆಯ ಹಾಗೂ ಭೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ದೊರಕುವ ಸಮಯದ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. (ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ನೂತನ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳು, ಕೆಲಸಗಳು, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಹಾಗೂ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ).</p>	<p>ಆರ್‌ಡಿಎಮ್ ಇಲಾಖೆ; ಎಸ್.ಸಿ./ಎಸ್.ಟಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ; ಪಿಆರ್ ಇಲಾಖೆ</p>
<p>೫. ಅರ್ಹರಾದ ಬಡವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಂಜೂರಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವಾಸ್ತವ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು:</p> <p>ಆಬಾದ ಜೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಬದಾ ಆಜೋಗ್ಯ ಅನಬದಿ (ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗದ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಗಳು) ಯ ಕೆಳಗೆ ಸುಮಾರು ೬೩ ಲಕ್ಷ ಎಕರೆ ಸರಕಾರಿ ಬಂಜರುಭೂಮಿಯಿದೆ, ಇದು ಭೂ ಲೇಖದ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂಮಿಯ ೧೮ ಪ್ರತಿಶತವಾಗಿದೆ. (ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೧೪).</p> <p>ಬಡವರಿಗೆ, ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಭೂರಹಿತರಿಗೆ (ಒಂದು ಮಾನದಂಡದ ಎಕರೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹೊಂದಿರುವವು), ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಸ್.ಸಿ. ಹಾಗೂ ಎಸ್.ಟಿ. ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಭೂ ವಿತರಣೆಯು ಒಡಲಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ನೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೂ, ಇದು ಭೂ ರಹಿತ ಹಾಗೂ ವಸತಿ-ರಹಿತ ಜನರ ಅಥವಾ ವಿತರಣೆಗೆ ದೊರಕುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ನಿಖರ ಗ್ರಾಮ-ಪ್ರಕಾರದ ದತ್ತಾಂಶವು ದೊರಕಿರುವುದರಿಂದ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ; ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಬಡತನ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸುಭದ್ರ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.</p>	<p>೫.೧ ಪಿಆರ್‌ಐ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪುನರ್ವಿತರಣೆಗೆ ದೊರಕುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಫಲಾನುಭವಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ - ಅಥವಾ ಗೃಹರಹಿತರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.</p> <p>೫.೨ ನ್ಯಾಯಪರಿಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ಪಾರದರ್ಶಕ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೩ ಅರ್ಹ ಉಪಾಂತದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಪುನರ್ವಿತರಿಸಲಾದ ಭೂಮಿಯ ನಿರಂತರ ಅನುಭೋಗ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನೂ (ಭೂದಾನದ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅರ್ಹ ಕುಟುಂಬಗಳ ನಡುವೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನದೊಂದಿಗೆ) ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೪ ಸ್ವಾಧೀನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಬಾಧಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೫.೫ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಕ್ಷೆಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಜಲಾನಯನ, ಎಂಜಿನೀಯರಿಂಗ್‌ಆರ್‌ಇಜಿಎಸ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಭೂ ರಹಿತರ ಮತ್ತು ವಸತಿರಹಿತರ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.</p>	<p>ಆರ್‌ಡಿಎಮ್ ಇಲಾಖೆ; ಎಸ್.ಸಿ./ಎಸ್.ಟಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ; ಪಿಆರ್ ಇಲಾಖೆ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೧೦. ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ವಿನಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ತರ್ಕಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು:</p> <p>ತೆರಿಗೆ ಆದಾಯಗಳು ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ನಗರಗಳು ಆದಾಯ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತರ್ಕಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ/ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾದ ಲಂಪ್ರತಿಶತಕ ಅಥವಾ ಅನುಭವದಿಂದ ತೆರಿಗೆ ರೋಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದ್ದರೆ - ಇದು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಂ ಪ್ರತಿಶತಕದ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಒಡತರಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವಾದ ಭೂಮಿ/ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ/ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಂ ಪ್ರತಿಶತಕದ ೭೦ ಪ್ರತಿಶತದ ನಡುವೆಯಿದೆ. ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಒಜಿಎಲ್‌ಎಸ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೨, ಒಪಿಎಲ್‌ಎಸ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೨, ಒಎಲ್‌ಆರ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೦ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿದೆ (೧೯೭೮) ಹಾಗೂ ಬದಲಿಗೆ ಉಪತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಪಟ್ಟಿಗಳು ತೆರಿಗೆಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ("ಇ-ಧರಣಿ")</p> <p>ಹಿಡುವಳಿ ತೆರಿಗೆಯು ಒಡಿಶ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ, ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಬಾಡಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಆಸ್ತಿ ರೋಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಹಾಗೂ ಆವರ್ತಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧದಂತಹ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪರಿವರ್ತನ ಶುಲ್ಕದ ಕಡಿಮೆ ನಿರ್ಧಾರ, ಬಾಕಿ ಪ್ರೀಮಿಯಂ, ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಅನುಮೋದನೆ ಶುಲ್ಕಗಳ ವಸೂಲಾತಿ ಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಹರಾಜನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದಿರುವುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಆದಾಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.</p>	<p>೯.೮ ಎಲ್‌ಎಆರ್‌ಆರ್ ೨೦೧೨ರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ಸ್ಥಾಪನೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಜಾರಿ. ಪ್ರಯೋಜನ ಹಂಚಿಕೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು. ಅನುಪಾಲನಾ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಿಕ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು; ಹಾಗೂ ಪುನರ್ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ಸ್ಥಾಪನೆ ಅಯುಕ್ತರ ನೇಮಕಾತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು; ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬಡವರಿಂದ ಆಸ್ತಿ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಪಾಲನೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ನೀತಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೧ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಿಗೆ ಆದಾಯ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೧೦.೨ ಪುನರ್ವಸತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವರ್ (ಭೂ ವಿಧಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಭೂಮಿ/ಆಸ್ತಿ) ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ತರ್ಕಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟಗೊಳಿಸುವುದು; ಆನ್-ಲೈನ್ ಪಾವತಿಯ ಆಯ್ಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಪುನಃಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು (ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವಕ್ಕೆ).</p> <p>೧೦.೩ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಟ್ರಸ್ಟುಗಳಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗುವ ಪೆಚ್ಚವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಹಿಡುವಳಿ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು; ಎಲ್ಲ ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ (ಬೇಬಂದೋಬಸ್ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು) ತೆರಿಗೆಯ ಮಾಪನವಾಗಬೇಕು.</p> <p>೧೦.೪ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು.ಯುಎಲ್‌ಬಿ.ಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪಾರದರ್ಶಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಹಾಗೂ ಪಾವತಿ ಉಪಬಂಧದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.</p>	<p>ಆರ್‌ಡಿಎಮ್. ಇಲಾಖೆ, ವಸತಿ ಹಾಗೂ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಯುಎಲ್‌ಬಿ. ಗಳು</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೧೧. ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರಸಂಘಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು :</p> <p>ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳ ೫೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ; ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಭೂ ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವೃದ್ಧಿಯು ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಅನುತಯಾರಿಸುವಾಗ ಅರ್ಹತೆಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ, ಆರಂಭಿಕ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ತಪ್ಪು ದಾಖಲಾತಿ, ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಪುರಾತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲೆ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಧಿಕಾರ, ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಆರ್ ಎಂಡ್ ಆರ್ ಅರ್ಹತೆಗಳ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಲೇವಾರಿಯು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಾನೂನುಗಳು, ತ್ರಾಸದಾಯಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ, ವಕೀಲರ ಶುಲ್ಕ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಶುಲ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಜ್ಯದಾರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹಾನಿಯಾಗುವಂತೆ ಸುಧೀರ್ಘ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವೆಚ್ಚದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಒಡಿತದ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲಾದ ದತ್ತಾಂಶದಿಂದ ದೃಢಪಟ್ಟಂತೆ ದೀರ್ಘಸಮಯದ ಭೂಸಂಘರ್ಷಗಳ (>೫ ವರ್ಷಗಳು) ಪಾಲು ಒಟ್ಟು ಉಳಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪ್ರಕರಣಗಳ ೨೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಿದೆ.</p>	<p>೧೧.೧ ಎಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿಗೆ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ನಿರ್ದೇಶನ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಳಂಬಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುವಂತೆ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಅಥವಾ ದಾಖಲಿಸಲು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕಿಯಾಗಿರುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲು “ಭೂಮಿ” ಅನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಆನ್ಲೈನ್ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪದವಾಗಿ ಸೇರಿಸುವುದು.</p> <p>೧೧.೨ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸಮಯವನ್ನು ನಗದಿಪಡಿಸುವ ಕುರಿತು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು. (ಒಡಿತ ರೈಟ್ಸ್ ಟು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವೀಸಸ್ ಕಾಂಪೈ, ೨೦೧೨ಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ).</p> <p>೧೧.೩ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುದೀರ್ಘದಿಂದ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು. ಲೋಕ ಅದಾಲತ್ ನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.</p> <p>೧೧.೪ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಉಳಿಕೆ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇಲೇಳುತ್ತಿರುವ ವಿವಾದಾಂಶಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸೇವಾಯತನ ಹಾಗೂ ಭತ್ತರ ನಡುವೆ ಏಳುವ ಭೂ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದತ್ತಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು.</p> <p>೧೧.೫ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಥವಾ ಉಪ-ವಲಯ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಡಿಆರ್‌ಡಿಎಯ ಕೆಳಗೆ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಸಹಾಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.</p>	<p>ಆರ್‌ಡಿಎಮ್ ಉಲಾಖೆ; ಒಡಿತ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ; ಕಾನೂನು ಇಲಾಖೆ</p>
<p>ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳ ೫೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ; ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಭೂ ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವೃದ್ಧಿಯು ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಅನುತಯಾರಿಸುವಾಗ ಅರ್ಹತೆಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ, ಆರಂಭಿಕ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ತಪ್ಪು ದಾಖಲಾತಿ, ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಪುರಾತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲೆ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಧಿಕಾರ, ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಆರ್ ಎಂಡ್ ಆರ್ ಅರ್ಹತೆಗಳ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಲೇವಾರಿಯು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಾನೂನುಗಳು, ತ್ರಾಸದಾಯಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ, ವಕೀಲರ ಶುಲ್ಕ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಶುಲ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಜ್ಯದಾರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹಾನಿಯಾಗುವಂತೆ ಸುಧೀರ್ಘ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವೆಚ್ಚದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಒಡಿತದ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲಾದ ದತ್ತಾಂಶದಿಂದ ದೃಢಪಟ್ಟಂತೆ ದೀರ್ಘಸಮಯದ ಭೂಸಂಘರ್ಷಗಳ (>೫ ವರ್ಷಗಳು) ಪಾಲು ಒಟ್ಟು ಉಳಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪ್ರಕರಣಗಳ ೨೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಿದೆ.</p>	<p>೧೧.೧ ಎಲ್ಲ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿಗೆ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ನಿರ್ದೇಶನ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಳಂಬಿತ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡುವಂತೆ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಅಥವಾ ದಾಖಲಿಸಲು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕಿಯಾಗಿರುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲು “ಭೂಮಿ” ಅನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಆನ್ಲೈನ್ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪದವಾಗಿ ಸೇರಿಸುವುದು.</p> <p>೧೧.೨ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸಮಯವನ್ನು ನಗದಿಪಡಿಸುವ ಕುರಿತು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು. (ಒಡಿತ ರೈಟ್ಸ್ ಟು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವೀಸಸ್ ಕಾಂಪೈ, ೨೦೧೨ಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ).</p> <p>೧೧.೩ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುದೀರ್ಘದಿಂದ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು. ಲೋಕ ಅದಾಲತ್ ನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.</p> <p>೧೧.೪ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಉಳಿಕೆ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇಲೇಳುತ್ತಿರುವ ವಿವಾದಾಂಶಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸೇವಾಯತನ ಹಾಗೂ ಭತ್ತರ ನಡುವೆ ಏಳುವ ಭೂ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದತ್ತಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು.</p> <p>೧೧.೫ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಥವಾ ಉಪ-ವಲಯ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಡಿಆರ್‌ಡಿಎಯ ಕೆಳಗೆ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಸಹಾಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.</p>	<p>ಆರ್‌ಡಿಎಮ್ ಉಲಾಖೆ; ಒಡಿತ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ; ಕಾನೂನು ಇಲಾಖೆ</p>

ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೧. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಕೊರತೆಯಿವೆ; ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಸಮರ್ಪಕ ಸಹಯೋಗ:</p> <p>ಹಿಡುವಳಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ (ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೫೫; ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕರ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಾರರ ವಸತಿನಿವೇಶನ ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೭೫, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ರೀಕಾಟೆಸಿನ್ಸಿ ಕಾಯ್ದೆ, ೨೦೦೧)ಆದರೆ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಅಂತರವಿದೆ. ಬಹುಬೆಳೆಗಾರರ ಶಾಸನವು ಆಲ್‌ಒಆರ್.ನಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿನ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ (೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ೭೨ ಪ್ರತಿಶತವು ಹೆಚ್ಚು ಹಿಡುವಳಿ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ). ಕೆಲವು ಸಮೂಹ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಪಾರಂಪರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹಿಡುವಳಿ ಅಭದ್ರತೆ; ಬುಡಕಟ್ಟು ಭೂಮಿಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆಗಿರುವ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಅನುಪಾಲನೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.</p> <p>ಆಲ್‌ಒಆರ್. ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಮ್ಯುಚೇಶನ್ ಉಳಿಕೆಯಲ್ಲಿವೆ; ಭೂ ದಾಖಲೆ ತಯಾರಿಯ ಸಂಯಾದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸದಿರುವಿಕೆಯ ಅಥವಾ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳ ಗೈರುಹಾಜರತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ದೋಷಯುಕ್ತ ದಾಖಲೆಗಳು - ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಸೇರುವ ಭೂ ಆಸ್ತಿಗಳು ಆಲ್‌ಒಆರ್.ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.</p> <p>ದಾಖಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಕ್ಷೆಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ ಅಥವಾ ಗಣಕೀಕರಣವು ಬಹುಶೇಕ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಯು ಜಾಲತಾಣದ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಅತಿ ಅಲ್ಪ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಾವತಿಸಿ ಒಟಿಸಿ ಸೇವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಲಭ್ಯವಿದೆ; ೧,೪೭೩ ಗ್ರಾಮಗಳ ಖಾತೆ/ಪಹಣಿ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಗೇಣಿ/ಪಹಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ (ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿಎಲ್‌ಆರ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೫ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ) . ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಶುಲ್ಕಗಳು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ, ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರಿ ಸೇವೆಯ ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.</p>	<p>೧.೧ ವಾಸ್ತವದ ನೈಜತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಳವಡಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೨ ವಿಶೇಷ ಉತ್ತೇಜನಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿನಿಲ್ಲ ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವವಾದ ಸಮಯ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೩ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ, ಹಾಗೂ ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು, ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು (ಶುಲ್ಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಂತಹವು) ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಮಾಡುವುದು.</p> <p>೧.೪ ಎಲ್ಲ ಪಾರಂಪರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನಿನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಒಂದು ಕಾರ್ಯಪಡೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p> <p>೧.೫ ಸರಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರದಿರುವ ಬರ್ಗದಾರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸುವುದು.</p>	<p>ಎಲ್ ಮತ್ತು ಎಲ್‌ಆರ್</p>
<p>೨. ನಗರ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿಲ್ಲ; ಅಧಿಕ ಮಟ್ಟದ ವಸತಿಯು ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿವೆ:</p> <p>ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ನಿವೇಶನಗಳು ದಾಖಲಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವು ನಿಗದಿತ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತವೆ; ರಾಜ್ಯವು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನಧಿಕೃತ ಹಿಡುವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಒಂದು ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.</p>	<p>೨.೧ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತಳಪಾಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು;ದಾಖಲೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೨ ನಗರ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಕಟ್ಟಡ ಪರಿವಾನಗಳನ್ನು, ಹಾಗೂ ಮೇಲವಿಚಾರಣೆ ಅಥವಾ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಹರಿವುಗಳು ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು.</p>	<p>ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು; ಯುಎಲ್‌ಬಿ.</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೨. ದಾಖಲೆಗಳು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ:</p> <p>ಆಸ್ತಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ವೆಚ್ಚವು ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಮುಂದಾಂತ್ಯ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡವರಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ನಡುವೆ ಸಮಯದ ವಿಳಂಬತೆಯಿಂದಾಗಿ ಆರ್.ಒ.ಆರ್ ಕೂಡ ನೈಜ ತಳಮಟ್ಟದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಋಣಭಾರಗಳು ದಾಖಲಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.</p>	<p>೨.೩ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸುವುದು, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.</p> <p>೨.೪ ನಗರ ವಸತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಇರುವ ಕಾನೂನುಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು.</p>	<p>ಎಲ್ ಮತ್ತು ಎಲ್ ಆರ್</p>
<p>೩. ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸ:</p> <p>ಹಳತಾದ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಹೀನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಬೇಕು, ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಳಿಸಬೇಕು; ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಂಯೋಜನೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು.</p> <p>ಪ.ಬಂಗಳವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡುವ ಸಮಗ್ರ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ಶಾಸನಗಳು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇಲಾಖೆಯ ಒಳಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದರೂ, ಮಾಹಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಾದೇಶಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ; ಎಲ್ ಮತ್ತು ಎಲ್ ಆರ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ; ಅತಿಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸಹಯೋಗದ ಕೊರತೆಯಿದೆ.</p>	<p>೩.೧ ಯಾವುದೇ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದಾಗ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದಂತೆ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಮ್ಯುಟೇಶನ್ ಅನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು(ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ). ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು (ಎಂದರೆ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ) ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಗಣಕೀಕರಣಗೊಂಡ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಭೂ ನೋಂದಣಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯು ಕೂಡ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗಣಕೀಕರಣಗೊಂಡ ಕಾರಣ ಇದು ಪ.ಬಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಎರಡು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುವುದು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಈ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ.</p> <p>೩.೨ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು ನೋಂದಣಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮುದ್ರಾಂತ್ಯ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು.</p>	<p>ಎಲ್ ಮತ್ತು ಎಲ್ ಆರ್</p>
<p>೪. ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸ:</p> <p>ಹಳತಾದ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಹೀನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಬೇಕು, ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಳಿಸಬೇಕು; ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಂಯೋಜನೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು.</p> <p>ಪ.ಬಂಗಳವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡುವ ಸಮಗ್ರ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ಶಾಸನಗಳು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇಲಾಖೆಯ ಒಳಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದರೂ, ಮಾಹಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಾದೇಶಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ; ಎಲ್ ಮತ್ತು ಎಲ್ ಆರ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ; ಅತಿಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭೂ-ಸಂಬಂಧಿ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸಹಯೋಗದ ಕೊರತೆಯಿದೆ.</p>	<p>೪.೧ ಭೂ ಬಳಕೆ, ಮಾಲೀಕತ್ವ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದು, ಯಾವುದೇ ಉಪಯುಕ್ತ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಇರದವುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬರ್ಗಡೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭೂಮಿಯ ವಿಕ್ರಯ; ಬುಡಕಟ್ಟು ಭೂ ಪರಿಭಾರಿ; ಅರಣ್ಯ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು).</p> <p>೪.೨ ಭೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತ ರಚನೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸಬೇಕು; ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಾಧಿಕಾರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬೇಕು; ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಲಭ್ಯತೆಯ ತಪಶೀಲ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.</p>	<p>ಎಲ್ ಮತ್ತು ಎಲ್ ಆರ್</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>ಎಫ್‌ಆರ್‌ಎಯ ಕೆಳಗೆ ೩೦,೮೭೯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಾಗೂ ೩.೧೨ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿಡುವಳಿಯನ್ನು ಸೃಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಆಡಳಿತವು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯ ಅಂತರವಿದೆ.</p> <p>೭. ಭೂಮಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಇರುವ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ:</p> <p>ಭೌತಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ೧೫ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಭೂಮಿಯು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಭೂಮಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಇರುವ ವ್ಯಾಪಕ ನೀತಿಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಪ.ಬಂಗಾಳ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯಂತೆ ಗೃಹನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವಾಗ ಪಟ್ಟಿ (ಹಕ್ಕುಪತ್ರ) ವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜಂಟಿ ಪಟ್ಟಿವನ್ನು (ಪತಿ' ಹಾಗೂ ಪತ್ನಿ ಇಬ್ಬರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ) ವಿತರಿಸುವುದಾಗಿದೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಜಂಟಿ ಪಟ್ಟಿದಾಖಲೆಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ೨೦೧೧ ಹಾಗೂ ೨೦೧೪ರ ನಡುವೆ ೯೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಟ್ಟಿಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗಿದ್ದವು.</p>	<p>೭.೧ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ನೀತಿಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಪುನರ್ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಾಗಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು. (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಕಾನೂನು ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತು ಚಾಗ್ಗಾತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು; ಜಂಟಿ ಹಕ್ಕುಪತ್ರ ಇಲ್ಲದ ಭೂ ಮಂಜೂರಾತಿ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ; ಆರ್‌ಒಆರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು -ಪಾಲುದಾಖಲೆಗಳಾದ ಜಂಟಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅಥವಾ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳು; ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಆರ್ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೫೫ಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದು ಎನ್‌ಎಚ್‌ಎಮ್‌ಪಿ ಭೂಮಿಯ ಆದ್ಯತೆಯ ಮಂಜೂರಾತಿ; ಪಾವತಿಸಬೇಕಾದ ಭೂ ಕಂದಾಯ, ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕ, ಭೂ ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಿತಿ ಅಥವಾ ಕಡಿತ.)</p> <p>೭.೨ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಆರ್‌ಒಆರ್‌ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗದ ಕುರಿತು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು.</p> <p>೭.೩ ಎನ್‌ಟಿಎಫ್‌ಪಿ.ಯ ಮೇಲೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಕಾರ ನಿಗಮ (ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ) ಯ ಮುಖಾಂತರ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ (ಎಲ್‌ಎಎಮ್‌ಪಿ.ಎಸ್) ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.</p>	<p>ಎಲ್ ಮತ್ತು ಎಲ್‌ಆರ್</p>
<p>೮. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ತದನಂತರ ಇರಿಸಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಅಯೋಜಿತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ:</p> <p>ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟು ಇದ್ದರೂ ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ ನೀತಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಹಾಗೂ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಯೋಜನೆ ಇದೆ. (ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ (ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ) ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೭೯ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೯೩ (೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾದಂತೆ), ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನ ಸಮಿತಿ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೯೪, ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮಹಾನಗರ ಯೋಜನ ಸಮಿತಿ ಕಾಯ್ದೆ, ೧೯೯೪, ಪ.ಬಂಗಾಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನ ಸಮಿತಿ ನಿಯಮಾವಳಿ ೧೯೯೪ರೊಂದಿಗೆ). ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ ಅರ್ಬನ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಫಾರ್ ದ ಪೂರ್ (ಕೆಯು.ಎಸ್.ಪಿ)ಯ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲ ೧೨೨ ನಗರ ಸಭೆಗಳು ಅಥವಾ ಪಾಲಿಕೆಗಳು ಕರಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ದಿ ಆದರೆ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ; ಬಿ.ಎಸ್.ಪಿ.ಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ೧,೫೮,೦೦೦ ವಾಸದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ - ೫೮ ಪ್ರತಿಶತವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ; ಐಪಿಎಫ್‌ಎಸ್‌ಡಿ.ಪಿ.ಗೆ, ೫೨,೦೦೦ ವಾಸದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ-೮೩ ಪ್ರತಿಶತವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ.</p>	<p>೮.೧ ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ನಿಯಮಿತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಯ ರಚನೆ.</p> <p>೮.೨ ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆಯ, ಮಾಲಿಕತ್ವದ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಾವಣೆಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಪರಿಮಿತಿಗಳ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸದವುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಚಾರಿಗೋಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೩ ಭೂ ಬಳಕೆ ಪರಿಮಿತಿಗಳ ವಾಡಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡುವ ದತ್ತಾಂಶಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅನುಮತಿಸಲು ಇರುವ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಸರಳೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಧೃಡೀಕರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿರುವ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೪ ನಗರ ಯೋಜನೆ; ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.</p> <p>೮.೫ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ವಸತಿ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು; ರಾಜಿಬ್ ಆವಾಸ ಯೋಜನೆ (ಆರ್‌ಎವೈ) ದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸುವುದು.</p>	<p>ಯುಎಲ್‌ಬಿ</p>

ವಿಷಯ	ಶಿಫಾರಸುಗಳು	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
<p>೯. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳು ರಕ್ಷಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿತವಾಗಿಲ್ಲ; ಖಾಸಗಿ ಹೊಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ:</p> <p>ಅಧಿಕಾರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ; ಎಲ್‌ಆರ್ ಮತ್ತು ಎಲ್‌ಆರ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಇರುವ ಭೂಮಿಯ ಮೊತ್ತವು ಆರ್‌ಎಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೊತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಿದ್ದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬಡವರು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಆರ್ ಕಾಯ್ದೆ ೧೯೭೫ರ ಸೆಕ್ಷನ್ ೪೯ (೧)) ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕಾರಿ ಭೂಮಿಯು ಒತ್ತುಪರಿಯಾಗಿದೆ.</p> <p>ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೬೮೬-ಎಲ್‌ಒ/೧೭-೧೭/೨೦೧೨, ದಿನಾಂಕ ೨೬ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೧೨ರ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಪಾರ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚಲು ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು (ಭೂ ಹಂಚಿಕೆ ನೀತಿ ದಸ್ತಾವೇಜು) ಸ್ಪಷ್ಟನೆಯಲ್ಲಿವೆ; ಖಾಸಗಿ ಹೊಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು, ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಪುನಸ್ಥಾಪನೆ ಸ್ಕೀಂ (ಆರ್‌&ಆರ್ ಸ್ಕೀಂ), ೨೦೧೧, ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ೨೦೧೩ ದಶಂಬರದ ವರೆಗೆ ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಯು ೧೩,೨೩,೬೭೫.೩೩ ಎಕರೆಗಳು. ಆದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಪಾರ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚುವಾಗ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯ ಕೊರತೆ; ಮಾಹಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗದಿರುವುದು; ಪರಿಹಾರ ಪಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಕೊರತೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಒ ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಒ, ಕೇಂದ್ರ ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಒಯಂತಹ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಯೋಗಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೈ ಹಕ್ಕುಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆಯು ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರವಾದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಅಂತರಾಳದ ಹಕ್ಕುಗಳು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಇದ್ದಿಲು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ) ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಿತವಾಗಿ, ಈ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾವುದೇ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳಿಲ್ಲ.</p>	<p>೯.೧ ಉಳಿದಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ದಾಖಲಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವಿಭಿನ್ನ ಇಲಾಖೆಗಳ, ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ನಿಗಮಗಳ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಿಗೆ ಏಕೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೨ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ದತ್ತಾಂಶಸಂಚಯ ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೆಲದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂದಿಗೆ ಮೇಳೈಸುವುದು.</p> <p>೯.೩ ಒತ್ತುಪರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಖಾಸಗೀಕರಣಗೊಂಡ ಭೂಮಿಯ ತಪಶೀಲಪಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಂಚನಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡ ಸರಕಾರಿ ಭೂಮಿಗಳ ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆ.</p> <p>೯.೪ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಭೂಮಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಭೂ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ವಲಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು, ಬಡವರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಲಯವಾಗಿಸುವುದು, ಉಳಿದಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೫ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳು, ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿರುವ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಬೇಕು; ಒತ್ತುಪರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು ಹಾಗೂ ತೆಗೆಯಬೇಕು, ಸಹಕಾರವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು; ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಇವೆರಡನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾಧೀನತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನೋಡಲ್ ಸಂಯೋಜನೆ ಗುರುತಿಸಲು ಗಮನನೀಡಬೇಕು.</p> <p>೯.೬ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಸಂಚಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಯೋಜನ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.</p> <p>೯.೭ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳ ಅಥವಾ ಭೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ ಪಾವತಿಗಳ ನಿಯಮಿತ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಇದು ಅನುಸರಣೆಯನ್ನು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ. ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಎಲ್ಲ ಹಂಚಿಕೆಗಳು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಗಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಅಪ್-ಲೋಡ್ ಆಗುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿ. (ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಒಯು ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದೆ).</p> <p>೯.೮ ಹೊಡಿಕೆದಾರರಿಂದ ಒಪ್ಪಂದದ ಕರಾರುಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂರನೇ-ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಕುರಿತು ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ದೂರು ನಿವಾರಣಾ ಸಂಘಟನೆ.</p> <p>೯.೯ ಜಾಗತಿಕ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಮವಾಗುವಂತೆ ಅನುಪಾಲನೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಒಂದು ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಪುನಸ್ಥಾಪನೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು.</p>	<p>ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಲ್‌ಆರ್; ಎಫ್‌ಡಿ; ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಒ; ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಒ; ಡಬ್ಲ್ಯು.ಬಿ.ಎಲ್‌ಒ; ಸ್ಥಳೀಯ ಸರಕಾರಗಳು</p>

ಅನುಬಂಧ-೨ : ರಾಜ್ಯವಾರು ಅಂಕ ಪಟ್ಟಿ

ಸ	ಸೂ	ಆ	ಸಮಿತಿ,ಸೂಚಕ,ಹಾಗೂ ಆಯಾಮ	ಅಂಕ						
				ಆಪ್ತ	ಬಿಹಾರ	ಜಾರ್ಖಂಡ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಔದ್ಯೋಗ	ಪಬಂ	
೧			ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೧ : ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಮಾನ್ಯತೆ							
೧	೧		ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಖಂಡತೆಯ ಮಾನ್ಯತೆ							
೧	೧	೧	ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು (ಅ) ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ (ಆ) ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.	(ಅ) ಎ	(ಅ)ಎ (ಆ)ಬಿ	ಎ	(ಅ) ಎ	ಬಿ	ಎ	
೧	೧	೨	ಬಳಕೆಯ ಹಿಡುವಳಿ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಬಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	
೧	೧	೩	ಭೂಮಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು (ಅ) ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ (ಆ) ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ	(ಅ) ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	
೧	೧	೪	ನಗರ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಎ	ಬಿ	ಸಿ	ಎ	
೧	೨		ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜಾಂ							
೧	೨	೧	ಹಿಡುವಳಿ ವೈಯಕ್ತಿಕರಣ ಪಡೆಯಬಲ್ಲ ಅವಕಾಶಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ.	ಸಿ	ಡಿ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ	ಡಿ	
೧	೨	೨	ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಭೂಮಿಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ನಕಾಶೆಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.	ಬಿ	ಎ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	
೧	೨	೩	ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಭೂಮಿಗಳು (ಅ) ದಾಖಲಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ (ಆ) ನಕಾಶೆಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.	ಸಿ	(ಅ) ಎ (ಆ) ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	
೧	೨	೪	ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಭೂ ವಿಕ್ರಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	
೧	೨	೫	ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಗುತ್ತಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆ.	ಡಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ	ಡಿ	
೧	೨	೬	ಮಹಿಳೆಯರ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ.	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ	
೧	೨	೭	ಭೂಮಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷರ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಮನಾಗಿವೆ.		ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ		ಸಿ	
೨			ತಜ್ಞಸಮಿತಿ 2 : ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಊರೊಟ್ಟಿನ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ನಿಯಂತ್ರಕಗಳು							
೨	೧		ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಊರೊಟ್ಟಿನ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಹಕ್ಕುಗಳು							
೨	೧	೧	(ಅ) ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೆ (ಆ) ಊರೊಟ್ಟಿನ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ನಿಯೋಜನೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	(ಅ)ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	

ಸ	ಸೂ	ಆ	ಸಮಿತಿ, ಸೂಚಕ, ಹಾಗೂ ಆಯಾಮ	ಅಂಕ					
				ಆಪ್ತ	ಬಿಹಾರ	ಜಾರ್ಖಂಡ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಔದ್ಯುಚಿ	ಪಬಂ
೨	೧	೨	ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾದ ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಸಮೂಹ ಹಕ್ಕುಗಳು.	ಡಿ	ಎ	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಡಿ
೨	೧	೩	ರಾಜ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೂ ಉಪಯೋಗದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಡಿ
೨	೧	೪	ಊರೂಪಿಣಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಹುವಿಧ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗಿರಬಹುದು.	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ
೨	೧	೫	ಇತರ ಭೂಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಹುವಿಧ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗಿರಬಹುದು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮರಗಳು).	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ
೨	೧	೬	ಮೇಲಿಂದ ಹಾಗೂ ಒಳಮಣ್ಣಿಗೆ ಹಕ್ಕುಗಳು ಒಟ್ಟಿಗಿರಬಹುದು.	ಬಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಡಿ
೨	೧	೭	ಸಮೂಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ನೋಂದಾವಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ನಕಾಶೆಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು.	ಸಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ
೨	೧	೮	ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಭೂಮಿಯ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ಸೀಮಾ ನಿರ್ಣಯ.	ಎ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ
೨	೨		ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ನಿಯಂತ್ರಕಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯ.						
೨	೨	೧	ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಉಪಯೋಗದ ಕುರಿತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ
೨	೨	೨	ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂಮಿ ವರ್ಗಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಉಪಕರಿಸುತ್ತದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ
೨	೨	೩	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಉಪಯೋಗದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಹೊರೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ.		ಸಿ		ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
೨	೨	೪	ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸಮಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.		ಡಿ	ಸಿ		ಡಿ	ಎ
೨	೨	೫	ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಪುನರ್ವಲಯಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.	ಡಿ	ಡಿ		ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ
೨	೨	೬	ವಾಸ್ತವದ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಯೋಜನೆಗಳು.		ಎ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ
೩			ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೩. ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ, ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.						
೩	೧		ಹಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಮಿತಿ: ಭೂ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅವಾಸ್ತವಿಕ ಮಾನದಂಡಗಳ ಅನುಸರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಷರತ್ತುಬದ್ಧವಲ್ಲ.						
೩	೧	೧	ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಮಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕಾರಿ, ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ
೩	೧	೨	ಭೂ ಬಳಕೆ ಪರಿಮಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕಾರಿ, ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಡಿ
೩	೨		ಭೂ ಬಳಕೆ ಪರಿಮಿತಿಯ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ.						
೩	೨	೧	ನಗರ ವಿಸ್ತರಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ, ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ.	ಬಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ
೩	೨	೨	ನಗರ ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಧರಿಸಿವೆ.	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ
೩	೨	೩	ನಿಗದಿತ ಭೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸಮಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಎ	ಡಿ		ಸಿ	ಎ	ಬಿ
೩	೩		ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ						
೩	೩	೧	ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ನೀತಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ, ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಎ	ಡಿ

ಸ	ಸೂ	ಆ	ಸಮಿತಿ, ಸೂಚಕ, ಹಾಗೂ ಆಯಾಮ	ಅಂಕ					
				ಆಪ್ತ	ಬಿಹಾರ	ಜಾರ್ಖಂಡ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಔಜ್ಜ್ವಲ	ಪಬಂ
೩	೩	೨	ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಯು ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
೩	೩	೩	ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆಯು ಇತರ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
೩	೩	೪	ಯೋಜನೆಯು ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ಹೊಂದಿದೆ.	ಬಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ
೩	೪		ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ						
೩	೪	೧	ವಸತಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಪರಿವಾಹನಗಳಿಗೆ ಒದಗಣೆಗಳು ಸೂಕ್ತವಾಗಿವೆ.	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ
೩	೪	೨	ವಸತಿ ಕಟ್ಟಡ ಪರಿವಾಹನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.	ಎ	ಸಿ	ಬಿ	ಎ	ಎ	ಎ
೩	೫		ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿ ಸಕ್ರಮಣೆಗೆ ಯೋಜನೆಗಳು						
೩	೫	೧	ನಗರ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣದ ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಹಾಗೂ ಕೈಗೆಟುಕುವಂತಿದೆ.	ಬಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ
೩	೫	೨	ಅನಧಿಕೃತ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ
೩	೫	೩	ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಮುಚ್ಚಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.	ಎ	ಎ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ
೪			ತಜ್ಞ ಸಮಿತಿ ೪: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣೆ						
೪	೧		ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆ						
೪	೧	೧	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಹಾಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.	ಬಿ	ಎ	ಎ	ಎ	ಸಿ	ಬಿ
೪	೧	೨	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಇದೆ.	ಎ	ಸಿ	ಎ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ
೪	೧	೩	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ದೊರಕುವಂತಿದೆ.	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
೪	೧	೪	ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಗಳ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ನಿರ್ವಹಣೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ ನಿಯೋಜನೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ
೪	೧	೫	ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
೪	೧	೬	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿ ಹಂಚಿಕೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ..	ಸಿ	ಸಿ	ಎ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ
೪	೨		ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು						
೪	೨	೧	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯು ಖಾಸಗಿ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುವುದು ಕನಿಷ್ಠತಮವಾಗಿದೆ.	ಡಿ	ಎ	ಎ	ಬಿ	ಎ	ಎ
೪	೨	೨	ಸ್ವಾಧೀನಗೊಳಿಸಿದ ಭೂಮಿಯು ಉದ್ದೇಶಿತ ಬಳಕೆಗೆ ಸಮಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಎ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ
೪	೨	೩	ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಬೆದರಿಕೆಯು ಮುಂಭಾವಿ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ
೪	೩		ಸ್ವಾಧೀನ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ನ್ಯಾಯಯುಕ್ತತೆ.						
೪	೩	೧	ನೋಂದಣಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಪರಿಹಾರ ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಡಿ	ಎ	ಡಿ	ಸಿ	ಬಿ
೪	೩	೨	ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪರಿಹಾರ.	ಡಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ
೪	೩	೩	ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಿಕೆ.	ಡಿ	ಸಿ	ಎ	ಡಿ	ಬಿ	ಬಿ
೪	೩	೪	ಸ್ವಾಧೀನತೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮನವಿಗೆ ಸ್ವಂತತ್ರವಾದ ಹಾಗೂ ಎಟುಕಬಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳು.	ಬಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ
೪	೩	೫	ಸ್ವಾಧೀನತೆಯ ಕುರಿತಾದ ದೂರುಗಳಿಗೆ ಸಕಾಲಿಕ ನಿರ್ಧಾರ.	ಡಿ	ಬಿ	ಎ	ಎ	ಬಿ	ಸಿ

ಸ	ಸೂ	ಆ	ಸಮಿತಿ, ಸೂಚಕ, ಹಾಗೂ ಆಯಾಮ	ಅಂಕ					
				ಆಪ್ತ	ಬಿಹಾರ	ಜಾರ್ಖಂಡ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಔದ್ಯುಚಿ	ಪಬಂ
೫			ತಜ್ಞ ಸಮಿತಿ ೫: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯು ಖಾಸಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಪಾರದರ್ಶಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ						
೫	೧		ಖಾಸಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆ						
೫	೧	೧	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ
೫	೧	೨	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಡಿ	ಎ	ಎ	ಬಿ	ಎ	ಎ
೫	೧	೩	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರದಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ (ನ್ಯಾಯಪರಿಪಾಲನೆಗೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ).	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಎ
೫	೧	೪	ಅನುಮತಿಸಿದ ಭೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ.	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
೫	೧	೫	ಸ್ವತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಹಾಗೂ ಸ್ವತ್ತುಗಳ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಿದೆ.	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ
೫	೨		ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆ ತಂತ್ರ						
೫	೨	೧	ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ದೊರಕಿಸಬಹುದಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೂಹಕ್ಕುದಾರರೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ
೫	೨	೨	ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಮಾಜ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಿಸಾರಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಎ	ಎ
೫	೨	೩	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅತಿವ್ಯಾಪನೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.	ಎ	ಬಿ	ಸಿ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ
೫	೨	೪	ಭಾಗಿಯಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಘಟಕಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.	ಎ	ಎ	ಡಿ	ಎ	ಎ	ಬಿ
೫	೨	೫	ಹೂಡಿಕೆದಾರರ ಪರಿಪಾಲನೆಯು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ
೫	೨	೬	ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ
೫	೨	೭	ಪುನರ್ವಸತಿಗಳೊಂದಿಗಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಮಿತವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಎ	ಬಿ
೫	೩		ನೀತಿ ಜಾರಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ						
೫	೩	೧	ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.	ಡಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಎ
೫	೩	೨	ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಮತಿಯು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿಯುಳ್ಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಎ	ಎ	ಬಿ
೫	೩	೩	ಹಕ್ಕುದಾರರು ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆದಾರರ ನಡುವೆ ಮುಕ್ತ ಮಾತುಕತೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ
೫	೩	೪	ಒಪ್ಪಂದದ ಉಪಬಂಧಗಳು, ಪ್ರಯೋಜನ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ.	ಡಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ
೫	೪		ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿವೆ.						
೫	೪	೧	ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ರಿಯಾಯಿತಿಯ ಅವಧಿಯ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಎ	ಎ

ಸ	ಸೂ	ಆ	ಸಮಿತಿ,ಸೂಚಕ,ಹಾಗೂ ಆಯಾಮ	ಅಂಕ					
				ಆಪ್ತ	ಬಿಹಾರ	ಜಾರ್ಖಂಡ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಔದ್ಯುಚಿ	ಪಬಂ
೫	೪	೨	ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಡಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ
೫	೪	೩	ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ಬದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸದಿದ್ದರೆ ದೂರುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗಗಳು.	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಎ	ಬಿ
೬			ತಜ್ಞಸಮಿತಿ ೬: ಭೂ ಮಾಹಿತಿ						
೬	೧		ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಗೆ ತಂತ್ರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ						
೬	೧	೧	ಅನಕ್ಷೇಪಿತ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಪಾರದರ್ಶಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ
೬	೧	೨	ಹಕ್ಕುಗಳು ಅಧಿಸ್ಥಾಪಿಸಲು ದಾಖಲಾಗದ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಡಿ
೬	೧	೩	ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಅನಕ್ಷೇಪಿತ ಸ್ವಾಧೀನಾನುಭವವು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.	ಎ	ಸಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ
೬	೧	೪	ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಯ ನೋಂದಾವಣಿಯು ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.	ಎ	ಸಿ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ
೬	೨		ನೋಂದಾವಣಿ ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಪೂರ್ಣತೆ						
೬	೨	೧	ಒಂದು ಆಸ್ತಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸುವ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚವು ಕಡಿಮೆ.	ಡಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಡಿ
೬	೨	೨	ದಾಖಲು ಮಾಹಿತಿಯು ನಕ್ಷೆಯ ಒಳಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಎ		ಸಿ	ಸಿ	ಎ
೬	೨	೩	ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿತ ಖಾಸಗಿ ಋಣಭಾರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಎ	ಸಿ	ಸಿ
೬	೨	೪	ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಎ	ಎ	ಸಿ	ಸಿ
೬	೨	೫	ದಾಖಲೆಗಳ ನೋಂದಾವಣಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿನಂತಿಗಳಿಗೆ ಸಕಾಲಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	ಎ	ಸಿ	ಎ
೬	೨	೬	ನೋಂದಾವಣಿ ಪುಸ್ತಕವು ಹುಡುಕಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ
೬	೨	೭	ಭೂ ಮಾಹಿತಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ.	ಎ	ಬಿ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ
೬	೩		ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ						
೬	೩	೧	ನೋಂದಾವಣಿ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಎ	ಸಿ	ಸಿ
೬	೩	೨	ನೋಂದಾವಣಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾಹಿತಿಯು ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ತಳಮಟ್ಟದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ
೬	೪		ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಬಾಳಿಕೆ						
೬	೪	೧	ನೋಂದಾವಣಿ ಪುಸ್ತಕವು ಶುಲ್ಕ ಸಂಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬಲ್ಲದು.	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಡಿ
೬	೪	೨	ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಹೂಡಿಕೆಯು ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಎ	ಸಿ	ಸಿ
೬	೫		ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.						
೬	೫	೧	(ಅ) ಶುಲ್ಕ ನಿಗದಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ತಾರ್ಕಿಕಾಧಾರ (ಆ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅನುಸೂಚನೆ	ಎ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ
೬	೫	೨	ಅನಧಿಕೃತ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ

ಸ	ಸೂ	ಆ	ಸಮಿತಿ, ಸೂಚಕ, ಹಾಗೂ ಆಯಾಮ	ಅಂಕ					
				ಆಪ್ತ	ಬಿಹಾರ	ಜಾರ್ಖಂಡ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಔದ್ಯುಚಿ	ಪಬಂ
೬	೫	೩	ಸೇವಾ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಬಿ	ಎ	ಸಿ	ಎ	ಬಿ	ಸಿ
			ತಜ್ಞ ಸಮಿತಿ ೭: ಭೂ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆ						
			ಮೌಲ್ಯಾಂಕನದ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ						
೭	೧	೧	ಆಸ್ತಿ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ
೭	೧	೨	ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ತಕ್ರಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ.	ಎ	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	ಎ	ಎ
			ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ						
೭	೨	೧	ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿಯು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಎ	ಡಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಬಿ
೭	೨	೨	ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಬೇಕಾದ ಆಸ್ತಿದಾರರನ್ನು ತೆರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.	ಎ	ಸಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಎ	ಎ
೭	೨	೩	ಮೌಲ್ಯಾಂಕಗೊಂಡ ಆಸ್ತಿಗೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಎ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಎ	ಬಿ
೭	೨	೪	ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದ ಆದಾಯವು ಸಂಗ್ರಹ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತದೆ.	ಎ	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಎ
			ತಜ್ಞ ಸಮಿತಿ ೮: ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರ						
			ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ನಿಯೋಜನೆ						
೮	೧	೧	ಸಂಘರ್ಷ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿಯೋಜನೆಯಿದೆ.	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ
೮	೧	೨	ಸಂಘರ್ಷ ಪರಿಹಾರ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕೈಗೆಟುಕುವಂತಿದೆ.	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ
೮	೧	೩	ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಪರಿಹಾರದ ಮೂಲಕ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಎ	ಎ	ಸಿ	ಬಿ	ಎ	ಡಿ
೮	೧	೪	ಮೇಲ್ಮನವಿಗೆ ಸುಲಭವಾದ, ಕೈಗೆಟುಕುವ, ಹಾಗೂ ಸಕಾಲಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
			ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದಿರುವ ಸಂಘರ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಕಿರು ಭಾಗ						
೮	೨	೧	ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಔಪಚಾರಿಕ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕರಣಗಳ ಒಂದು ಕಿರು ಭಾಗವಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ		ಡಿ	ಬಿ
೮	೨	೨	ಅಧಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಡಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಎ
೮	೨	೩	ಕೆಲವು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿವೆ (ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವು).	ಡಿ	ಡಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಬಿ
			ತಜ್ಞ ಸಮಿತಿ ೯ : ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ನೀತಿಗಳು						
			ಅಧ್ಯಾದೇಶಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ						
೯	೧	೧	ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯ ನಡುವೆ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷ ಇಲ್ಲ.	ಎ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ		ಎ
೯	೧	೨	ಸಮತಲ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಇಲ್ಲ.	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಡಿ	ಎ
೯	೧	೩	ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ (ಲಂಬವಾಗಿ) ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಎ	ಎ	ಎ	ಎ	ಡಿ	ಎ
೯	೧	೪	ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಭೂ ಮಾಹಿತಿಯ ವಿನಿಮಯ; ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.	ಬಿ	ಸಿ	ಎ	ಎ	ಬಿ	ಬಿ
೯	೧	೫	ಹಕ್ಕುಗಳ ಅತಿಕ್ರಮಣವು (ಹಿಡುವಳಿ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ) ಅಲ್ಪವಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಸಿ	ಎ	ಸಿ	ಡಿ	ಬಿ
೯	೧	೬	ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಾದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.	ಬಿ	ಬಿ	ಎ	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ
			ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ತಾರತಮ್ಯರಾಹಿತತೆ						
೯	೨	೧	ನೀತಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ; ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ

ಸ	ಸೂ	ಆ	ಸಮಿತಿ,ಸೂಚಕ,ಹಾಗೂ ಆಯಾಮ	ಅಂಕ					
				ಆಪ್ತ	ಬಿಹಾರ	ಜಾರ್ಖಂಡ	ಕರ್ನಾಟಕ	ಔಜ್ಜಿ	ಪಬಂ
೯	೨	೨	ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ದರ್ಮ ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಎ	ಬಿ	ಸಿ	ಸಿ
೯	೨	೩	ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಗುರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ.	ಸಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
೯	೨	೪	ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯು ವೆಚ್ಚದಾಯಕವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲವಿದೆ.	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಡಿ
೯	೨	೫	ನೀತಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯ ನಿಯಮಿತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವರದಿ.	ಸಿ	ಬಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಸಿ	ಸಿ
೯	೨	೬	ಭೂ ನೀತಿಯು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶವನ್ನು ಹಾಗೂ ಇಡಬ್ಲ್ಯುವಿಸ್ ಅನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಬಿ	ಸಿ	ಬಿ
೯	೨	೭	ಭೂ ನೀತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಡೆಯುತ್ತದೆ.	ಡಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಸಿ	ಡಿ	ಡಿ

ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಗುಣಮಟ್ಟವು ನ್ಯಾಯಪರಿಪಾಲನೆ ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಲಯದ ಮೇಲೆ ಕಡಿಮೆ ಅವಲಂಬಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕ ನಗರೀಕರಣಗೊಂಡ ಆರ್ಥಿಕತೆಯೆಡೆಗೆ ಭಾರತದ ಚಲನೆಯಲ್ಲಿನ ವೇಗ ಮತ್ತು ರೀತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಳವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಿಯು ಒಂದು ರಾಜ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಭೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ತರುವುದು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಡಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಬಳಕೆಗೆ ತರಲು ಆಧಾರ ಒದಗಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಪರಿಸರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಒಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಪ್ರಾರಂಭವೆಂದರೆ ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ಭೂ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಅಂತರ್ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಆರು ರಾಜ್ಯಗಳು ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಭಾಗಿದಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಒಂದು ಸ್ವಯಂ-ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಭೂ ಆಡಳಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಚೌಕಟ್ಟು (ಎಲ್.ಜಿ.ಎ.ಎಫ್.) ಅನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿವೆ. ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯು ಇಂತಹ ಭೂ ಆಡಳಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಸಂಭಾವ್ಯ ಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವಿಷಯಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಅಧಿಕೃತ ಹಾಗೂ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಒಂದೊಂದು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕಳಪೆಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿತವಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ವಿತ್ತೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊರತೆಯು ಹೊಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರ ಕಾಣಲು ಸುದೀರ್ಘ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅಧಿಕ ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕಗಳು ಖೋಟಿ ಮೌಲ್ಯನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದರ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಅನೌಪಚಾರಿಕತೆಗೆ ಎಳೆದು ಭೂಮಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಗಡಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಅಸ್ವಸ್ಥ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಯೋಜನೆಗೆ, ಸೌಕರ್ಯಯುಕ್ತ ಭೂಮಿಯ ಪೂರೈಕೆಗೆ, ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಯ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಚದುರಿದ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಒತ್ತುವರಿಗೆ ಇಂಬು ನೀಡುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಈ ಆಸ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹಾಳುಗಡವುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ದುರ್ಬಲ ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳು ಖಾಸಗಿ ಹೊಡಿಕೆದಾರರಿಂದ ಭೂ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶಕ್ಕೆ ನೇರ ಮಾತುಕತೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಹಕ್ಕುಪತ್ರಗಳನ್ನು “ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಲು” ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನೂ ಮೀರಿ, ಎಲ್.ಜಿ.ಎ.ಎಫ್. ವರದಿಗಳು ಅನೇಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ವಿಪುಲ ರಾಜ್ಯ ಅನುಭವವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭರವಸೆಯ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ನವೀನ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳು, ಒಟ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ, ಸುಧಾರಿತ ಭೂ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು ಜೊತೆಗೂಡಿಸಬಹುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಅಂತಹ ಅವಕಾಶಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆಗೆ, ಇಚ್ಛಿತ ಫಲಿತಾಂಶದ ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಸೂಚಕಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆಯ ಸೂಚಕಗಳೊಡಗೂಡಿ ಭೂ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಒಂದು ವಿವರವಾದ ಹಾಗೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ರಾಜ್ಯ-ಮಟ್ಟ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು, ಒಂದು ನವೀಕೃತ ಎನ್.ಎಲ್.ಆರ್.ಎಮ್.ಪಿ.ಯ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಭೂ ವಲಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ-ಆಧಾರಿತ ಬೆಂಬಲದ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು, ಭೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚಂಡ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಇದು ಭಾರತದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ, ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಮ್ಮವರ್ಗಗಳಿಗೆ, ದೇಶದ ಸೀಮಿತ ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

WORLD BANK GROUP